

ZPRÁVA ZA ROK 2012 O STAVU VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODANÝCH PROTI ČESKÉ REPUBLICE K EVROPSKÉMU SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

PŘEHLED ZPRÁVY

ÚVOD

I. NALÉZACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ

1.1. ROZHODNUTÍ SOUDU O STÍŽNOSTECH PROTI ČESKÉ REPUBLICE

- 1.1.1. ODSUZUJÍCÍ ROZSUDKY
- 1.1.2. ROZSUDKY O NEPORUŠENÍ ÚMLUVY A ROZHODNUTÍ O NEPŘIJATELNOSTI
 - 1.1.2.1. Rozsudky o neporušení Úmluvy
 - 1.1.2.2. Rozhodnutí o odmítnutí stížností
- 1.1.3. STÍŽNOSTI, O NICHŽ BYLO ŘÍZENÍ ZASTAVENO
 - 1.1.3.1. Smírně urovnané případy
 - 1.1.3.2. Případy uzavřené jednostranným prohlášením vlády
 - 1.1.3.3. Stížnosti vzaté zpět

1.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI A JINÉ AKTIVITY V ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

II. VYKONÁVACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ

2.1. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ

- 2.1.1. PŘÍPADY VYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ
 - 2.1.1.1. Rozsudky z roku 2012
 - 2.1.1.2. Rozsudky z doby dřívejší
- 2.1.2. PŘÍPADY NEVYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

2.2. OBECNÁ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ

- 2.2.1. PŘÍPADY S TRVAJÍCÍ POTŘEBOU PŘIJETÍ OBECNÝCH OPATŘENÍ
 - 2.2.1.1. Vzdělávání romských dětí pět let po rozsudku velkého senátu
 - 2.2.1.2. Další rozsudky, u nichž přetrvává potřeba přijmout obecná opatření k nápravě
- 2.2.2. PŘÍPADY BEZ TRVAJÍCÍ POTŘEBY PŘIJETÍ OBECNÝCH OPATŘENÍ

DOSLOV

PŘÍLOHA Č. 1: ANOTACE ODSUZUJÍCÍCH ROZSUDKŮ

PŘÍLOHA Č. 2: ANOTACE ZAMÍTAVÝCH ROZSUDKŮ NEBO ODMÍTAVÝCH ROZHODNUTÍ

PŘÍLOHA Č. 3: KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

PŘÍLOHA Č. 4: METODIKA ZPRACOVÁNÍ STATISTIKY AGENDY STÍŽNOSTÍ

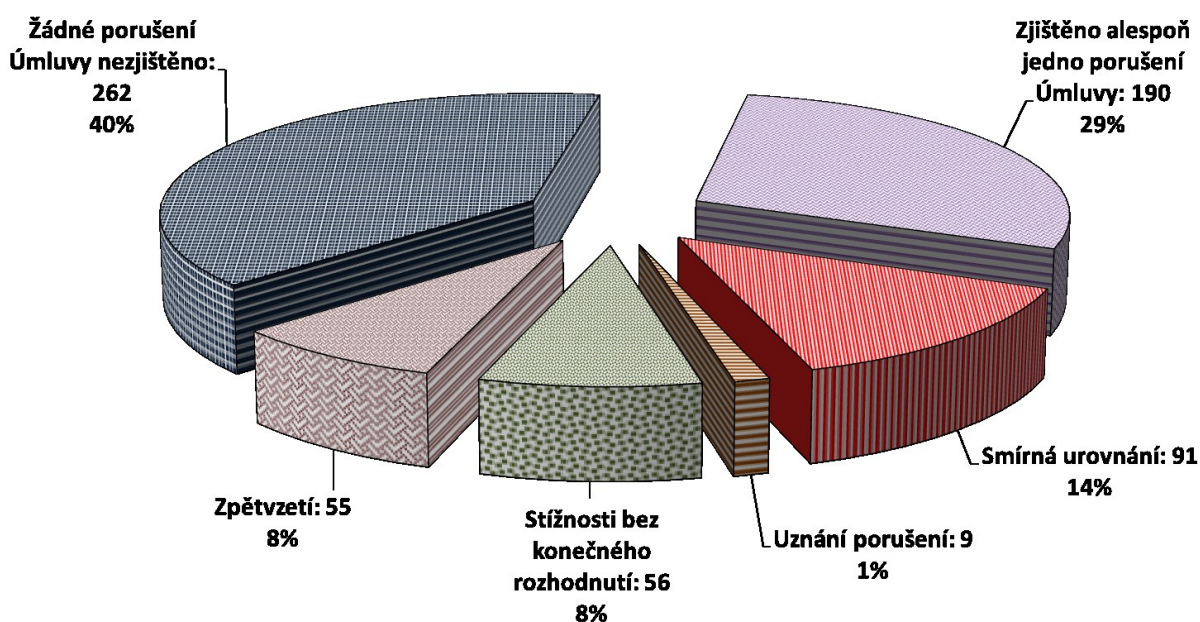
OBSAH

ÚVOD

Česká republika jako nástupkyně České a Slovenské Federativní Republiky v roce 2012 dovršila dvacet let od okamžiku, kdy začala být vázána Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (Evropská úmluva o lidských právech, dále jen „Úmluva“)¹ a podrobila se pravomoci Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) projednávat individuální a mezistátní stížnosti na porušení závazků vyplývajících z Úmluvy a z protokolů, které rovněž ratifikovala.

Ježto však Česká republika jako samostatný stát existuje toliko od 1. ledna 1993, úvodní graf vyjadřuje, jak si Česká republika celkově stojí za dobu, po kterou je samostatně součástí systému Úmluvy, do konce období, za něž je zpráva podávána, tj. v letech 1993 až 2012. Ke grafu je třeba vedle odkazu na metodiku jeho zpracování² předeslat, že zachycuje pouze zlomek z celkového počtu případů předložených za oněch 20 let proti České republice, neboť naprostá většina stížností nebývá žalované vládě oznamována, ale tato podání končí jako odmítnutá samosoudcem.

**Stav projednání stížností oznámených vládě České republiky od 01/01/1993 do 31/12/2012
(celkem 663 stížností)**

Právě delší časové období, na rozdíl od pouhého jednoho kalendářního roku, na který se zpráva dále zaměří, umožňuje získat celkový pohled na vývoj této agendy. Během roku 2012 pak Soud ve vztahu k České republice vydal:

- 10 rozsudků, v nichž konstatoval alespoň jedno porušení Úmluvy,
- 1 rozsudek, kterým rozhodl o spravedlivém zadostiučinění v návaznosti na dříve vydaný rozsudek o porušení,

¹ Stalo se tak k 18. březnu 1992, kdy Česká a Slovenská Federativní Republika uložila ratifikační listiny k Úmluvě a některým dalším protokolům.

² Přehled vychází z údajů shromážděných kanceláří vládního zmocněnce na základě oznámených („komunikovaných“) stížností. K metodice zpracování viz příloha č. 4 k této zprávě.

- 3 rozsudky, v nichž dospěl k závěru, že k porušení Úmluvy nedošlo,
- 13 rozhodnutí, kterými stížnosti prohlásil za nepřijatelné (přičemž u jedenácti z nich vláda překládala stanovisko, zbývající Soud prohlásil za nepřijatelné bez stanoviska vlády),
- 4 stížnosti byly uzavřeny smírně a
- 3 stížnosti byly uzavřeny jednostranným prohlášením vlády.

Vládě pak bylo oznámeno 42 nových stížností. (K tomuto údaji lze pro ilustraci výše uvedené skutečnosti, že referované případy jsou pouze malou výsečí z objemu kauz, jimiž se Soud zabývá, doplnit, že v roce 2012 Soud zasedající jako samosoudce odmítl přes 700 „našich“ stížností a jen zmíněný počet 42 stížností byl za toto období vládě zaslán ke stanovisku.)

Ohledně finančního aspektu stížností, jejichž projednávání bylo v roce 2012 uzavřeno, lze uvést, že stěžovatelé v nich požadovali spravedlivé zadostiučinění (majetkovou škodu, nemajetkovou újmu a náklady řízení) v celkové výši nejméně 43 584 433,52 € (téměř 1,1 mld. Kč; tato částka se týká pouze případů, v nichž Soud nakonec rozhodl odsuzujícím rozsudkem, proto je použito slova „nejméně“). Soud stěžovatelům přiznal (případně tak bylo dohodnuto ve smírném urovnání či se k platbě vláda zavázala jednostranným prohlášením) celkovou částku necelých 210 tis. €.³

Vedle zmíněného finančního aspektu agendy stížností je třeba vzít v úvahu, že z rozsudků, v nichž bylo shledáno porušení Úmluvy, a případně také ze smírných urovnání nebo jednostranných prohlášení vlády vyplývají další povinnosti na poli nápravných opatření.

Tato zpráva je tudíž dále členěna na dvě části. První, nazvaná část nalézací, neboť se týká procesu nalézání práva vyplývajícího z Úmluvy, je věnována přehledu řízení před Soudem, tedy rozhodování Soudu o stížnostech podaných proti České republice, případně dalším událostem a aktivitám spojeným s fungováním Soudu ve vztahu k naší zemi. Druhá část, nazvaná část vykonávací, se pak zabývá problematikou implementace rozsudků (rozhodnutí) Soudu, tedy jejich výkonu, nad níž dohlíží jiný orgán Rady Evropy, a sice Výbor ministrů.

Vedle toho zpráva obsahuje přílohy s podrobnějšími informacemi k některým tématům.

Závěrem je ještě namístě upřesnit, že tam, kde není uvedeno u názvu stížnosti jméno žalovaného státu, je jím Česká republika. Identifikační údaje o stížnostech nejsou kompletní, nacházejí-li se na jiném místě této zprávy (v příloze č. 1 nebo 2) nebo nejsou relevantní pro období, za které se zpráva podává.

³ První upřesnění těchto údajů je zmíněno v textu: z uplatněných nároků je uvedena pouze část, byť část nejvýznamnější. Znamená to, že ve skutečnosti byly nároky v kauzách uzavřených v roce 2012 ještě vyšší. Je třeba ovšem dále vzít v úvahu, že stěžovatelé nejsou při vznášení finančních nároků nijak omezeni vestavěnými regulátory (např. soudními poplatky vypočítávanými v závislosti na hodnotě sporu nebo rozhodováním o nákladech v závislosti na míře úspěchu v řízení), které by je vedly k rozumnému uplatňování finančních požadavků. Přestože jsou uvedena čísla pouze ilustrativní, nelze pominout, že agenda sporů před Soudem nese pro stát zřejmá finanční rizika (v zásadě srovnatelná s jinými spornými agendami, jako jsou spory z dohod o ochraně investic nebo spory ohledně pokut nebo vracení plateb v rámci Evropské unie), která se obhajobě státu většinou daří úspěšně odvrátit. V některých případech byly na základě znaleckých posudků nárokovány částky dosahující až výše kolem 1 mld. Kč (*Forminster Enterprises Limited, Družstevní záložna PRIA* nebo *Rodinná záložna, spořitelni a úvěrní društvo*; o té poslední bylo rozhodováno v roce 2012, viz oddíl 1.1.1. této zprávy a příloha č. 1 k této zprávě). Riziko v tomto ohledu představují rovněž případy stížností na regulaci nájemních vztahů, které podaly řádově tisíce právních subjektů a týkají se ušlého nájemného nejméně za dobu několika let.

I.

NALÉZACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ

V této části pojednáme o agendě podáním přehledu:

- věcí, v nichž Soud vynesl formální rozhodnutí, jimiž řízení o stížnosti nebo o některém z jejích aspektů uzavřel,
- jiných relevantních událostí či aktivit v řízení před Soudem.

1.1. ROZHODNUTÍ SOUDU O STÍŽNOSTECH PROTI ČESKÉ REPUBLICE

O stížnostech může Soud rozhodnout následujícími způsoby:

- určit porušení Úmluvy nebo jejích protokolů a přiznat spravedlivé zadostiučinění,
- zamítnout nebo odmítnout stížnost,
- zastavit řízení o stížnosti, ať už pro smírné urovnání, jednostranné prohlášení vlády nebo zpětvzetí stížnosti.

Těmto situacím odpovídá i členění této kapitoly.

1.1.1. ODSUZUJÍCÍ ROZSUDKY

Do tohoto oddílu v návaznosti na výše uvedený graf spadají případy, v nichž bylo Soudem shledáno porušení (tato skupina odpovídá kategorii grafu „zjištěno alespoň jedno porušení“) nebo bylo v návaznosti na předchozí odsuzující rozsudek rozhodnuto o spravedlivém zadostiučinění (i tyto případy tedy spadají do kategorie „zjištěno porušení“, ale zpravidla byl odsuzující rozsudek vydán dříve než v období, za které se předkládá zpráva).

Ve všech těchto případech je zpravidla nezbytné zaplatit přiznané nebo sjednané zadostiučinění, případně analyzovat, zda není namístě přijmout další opatření k nápravě.

Jak již bylo krátce zmíněno v úvodu, Soud v roce 2012 vydal celkem deset rozsudků ve věci samé, v nichž zjistil porušení práv a svobod zaručených právem Úmluvy, a jeden rozsudek, kterým rozhodl o spravedlivém zadostiučinění v návaznosti na dříve vydaný rozsudek o porušení (*Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo*).

Rozsudky o porušení se týkaly následujících práv chráněných Úmluvou a jejími protokoly:

- článku 2 Úmluvy (právo na život), jehož porušení Českou republikou Soud shledal vůbec poprvé v historii, a to jak v hmotněprávní, tak v procesní složce, a to z důvodu **úmrtí na policejní stanici** a vadného **postupu při vyšetřování** této události (*Eremiášová a Pechová*),
- článku 3 Úmluvy (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu), jehož porušení Českou republikou Soud rovněž shledal vůbec poprvé v historii, a to jak v hmotněprávní, tak v procesní složce v souvislosti se zacházením, jemuž byl stěžovatel vystaven na protialkoholní zachytné stanici (**použití omezovacích prostředků – kurtů**), a následným vadným **postupem při vyšetřování** této události (*Bureš*),
- článku 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost), jehož porušení bylo zjištěno jednak v rovině nedostatečných záruk před svévolným **držením v psychiatrické léčebně** (čl. 5 odst. 1 a 4 Úmluvy; *Sýkora*), jednak z hlediska **chybějící pravomoci soudu propustit cizince** nezákonně zadržovaného v zařízení pro cizince (čl. 5 odst. 4 Úmluvy; *Buishvili*),
- článku 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces), a to nejčastěji z hlediska práva na přístup k soudu v občanskoprávních věcech, ať už v souvislosti se **soudní ochranou menšinových akcionářů** vytěsňovaných z jejich podílů na majetku obchodní společnosti (čl. 6 odst. 1; *Minarik* (č. 4), *Chadzitaskos a Franta, Day s. r. o. a ostatní*), se **soudní ochranou u předběžných opatření** (čl. 6 odst. 1; *Pekárny*

a cukrárny Klatovy, a. s.), z hlediska práva na **spravedlivý občanskoprávní proces** obecně (čl. 6 odst. 1; *Kinský*) a z hlediska práva na **spravedlivý trestní proces** při výslechu svědků (čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d); *Tseber*),

- článku 8 Úmluvy (právo na soukromý život) s ohledem na **zbavení způsobilosti k právním úkonům**, které bylo projednáváno v řízení, jež trpělo vadami, a nebylo podepřeno pádnými důkazy (*Sýkora*),
- článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (ochrana majetku) z důvodu chybějících **záruk na ochranu proti svévolnému zbavení majetku** (*Chadzitaskos a Franta*).

Vláda nežádala o postoupení žádné z výše uvedených věcí velkému senátu podle článku 43 Úmluvy. Požádala nicméně o revizi rozsudku ve věci *Eremiášová a Pechová*, neboť se ukázalo, že druhá ze stěžovatelek zemřela před vynesením rozsudku a Soud o této skutečnosti nebyl informován; o této žádosti nebylo v roce 2012 rozhodnuto.

Podrobnější informace o rozsudcích z hlediska skutkových okolností jednotlivých případů i jejich právního posouzení ze strany Soudu, včetně identifikačních údajů stížností, se nacházejí v příloze č. 1 k této zprávě.

Tyto rozsudky je rovněž třeba vykonat, a to pod dohledem Výboru ministrů Rady Evropy. Problematika implementace rozsudků, ať už vydaných v roce 2012 nebo dřívějších, je pojednána v části II této zprávy.

Lze dodat, že celkově bylo stěžovatelům v rozsudcích přiznáno na spravedlivém zadostiučinění necelých 180 tis. €.⁴

1.1.2. ROZSUDKY O NEPORUŠENÍ ÚMLUVY A ROZHODNUTÍ O NEPŘIJATELNOSTI

Tento oddíl pokrývá případy, v nichž nebylo zjištěno žádné porušení Úmluvy, ať už rozsudkem ve věci samé nebo rozhodnutím, jímž se stížnost odmítá jako nepřijatelná (tato skupina odpovídá kategorii grafu „žádné porušení nezjištěno“).

V těchto případech byly tedy stížnosti zamítnuty rozsudkem nebo odmítnuty rozhodnutím, což je pro žalovaný stát příznivé. I tyto věci však mohou mít značný význam, ať již pro potenciální stěžovatele, např. tam, kde se Soud vyslovil k účinnosti prostředku nápravy, který je stěžovatel povinen vyčerpat před podáním stížnosti, nebo pro stát v podobě signálu o možném problému z hlediska práva Úmluvy (i když se Soud nakonec k problému nevyslovil, např. pro nesplnění některé z podmínek přijatelnosti nesouvisejících s odůvodněností stížnosti) či obecně z právního hlediska v podobě vyjasnění nebo rozvoje judikatury Soudu.

1.1.2.1. Rozsudky o neporušení Úmluvy

V uplynulém roce vydal Soud vedle deseti rozsudků o porušení zmíněných výše také tři rozsudky, v nichž dospěl k závěru, že Úmluva ani její protokoly porušeny nebyly. Tyto stížnosti se týkaly převážně práv nebo svobod zakotvených zejména v těchto ustanoveních:

- v článku 3 Úmluvy (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu), přičemž se jednalo o otázku **podmínek výkonu trestu odnětí svobody** a zjištění a léčby utrpeného zranění (*Jir-sák*),
- v článku 10 Úmluvy (svoboda projevu), kdy stěžovatelské protikorupční sdružení napadalo svůj **občanskoprávní postih za zveřejněné výroky** (*Růžový panter, o. s.*),
- v článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (ochrana majetku), kdy stěžovatelé kritizovali **neuspokojení svých nároků na vydání náhradních pozemků** (*Čadek a další*).⁵

⁴ Celková částka za roky 1993 až 2012 činila na tomto základě necelých 1,5 mil. €, na smírných urovnáních to bylo necelých 1,33 mil. € a zatím jen 11 tis. € z titulu jednostranných prohlášení vlády. Je třeba poukázat na to, že se přiznané částky mohou meziročně výrazně lišit, přičemž tyto rozdíly jsou do jisté míry nahodilé a závisejí nejenom na typu projednávaných kauz, ale také na tom, v jakých věcech Soud v daném roce rozhodne. K nárokům uplatňovaným z titulu spravedlivého zadostiučinění viz též poznámka pod čarou č. 3.

1.1.2.2. Rozhodnutí o odmítnutí stížností

Řada stížností byla také prohlášena za nepřijatelné (tedy odmítnuta pro nesplnění některé z podmínek přijatelnosti stanovených Úmluvou), ať už po stanovisku vlády nebo bez předchozího oznámení stížnosti vládě. Ve věcech, v nichž bylo vyžádáno stanovisko vlády, se stěžovatelé zejména dovolávali těchto ustanovení:

- článku 3 Úmluvy (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu), kdy stěžovatel poukazoval na **neposkytnutí bezplatné léčby závažného onemocnění během pobytu ve vazbě (Stepankiv)**,
- článků 3 a 8 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu, právo na soukromý a rodinný život, ochrana vlastnictví) kvůli **nedobrovolné sterilizaci** a změně judikatury ohledně promlčení peněžitých nároků z titulu ochrany osobnosti (Červeňáková),
- čl. 5 odst. 1, 4 a 5 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost) v souvislosti s **nedobrovolným převzetím do psychiatrické léčebny** a se soudním přezkumem tohoto postupu (Bureš č. 2),
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) z hlediska práva na **přístup k soudu** k projednání občanských práv nebo závazků (Dračka a Hlavenková) a oprávněnosti trestního obvinění (Krůta),
- článků 6 a 8 Úmluvy (právo na spravedlivý proces a právo na rodinný život) ohledně **řízení o úpravě poměrů nezletilých dětí a styku s dětmi (Pekařová)**,
- článků 8, 13 a 14 Úmluvy (právo na rodinný život, právo na účinný prostředek nápravy a zákaz diskriminace) ohledně **nepředání českého občana k výkonu trestu do Polska**, kde měl rodinné příslušníky (Miler),
- článku 14 Úmluvy ve spojení se článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (zákaz diskriminace při užívání vlastnického práva) kvůli **odlišnému věku odchodu do důchodu u mužů a žen v závislosti na počtu vychovaných dětí (Šál)**.

Věci, o nichž Soud rozhodl bez stanoviska vlády, se týkaly zejména těchto ustanovení:

- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) z hlediska **kontradiktorního projednání otázky nákladů řízení (Šumbera)**,
- článku 8 Úmluvy (právo na soukromý život) stran nepříznivých důsledků **odmítnutí poskytnout osobní údaje (Uhl)**.

Sluší se dodat, že Soud odmítl před oznámením stížností vládě i některé námitky stěžovatelů ve věcech *Holoubek* a *Brandejs* (viz kapitola 1.2. této zprávy).

Podrobnější informace o zamítavých rozsudcích a odmítavých rozhodnutích (s výjimkou dvou částečných rozhodnutí zmíněných v předchozím odstavci) z hlediska skutkových okolností jednotlivých případů i jejich právního posouzení ze strany Soudu, včetně identifikačních údajů stížností, se nacházejí v příloze č. 2 k této zprávě.

1.1.3. STÍŽNOSTI, O NICHŽ BYLO ŘÍZENÍ ZASTAVENO

Tento oddíl pokrývá případy, v nichž Soud rozhodl o vyškrtnutí stížnosti ze seznamu svých případů, a tedy řízení o nich zastavil, a to z následujících možných důvodů:

- stát uzavřel se stěžovatelem smír, takže nepřímo (případně i přímo) uznal porušení Úmluvy v projednávané věci a dohodl výši zadostiučinění za toto porušení (tato skupina odpovídá kategorii grafu „smírná urovnání“), někdy také poté, co Soud vydal odsuzující rozsudek a ponechal otázku spravedlivého zadostiučinění otevřenou,

⁵ Někteří stěžovatelé požádali o postoupení této věci velkému senátu; tato žádost však byla v prvním pololetí roku 2013 zamítnuta.

- stát se po neúspěšném jednání o smíru uchýlil k jednostrannému prohlášení vlády, jímž uznal porušení Úmluvy v projednávané věci a stěžovateli nabídl zadostiučinění za toto porušení (tato skupina odpovídá kategorii grafu „uznání porušení“),
- stěžovatel vzal stížnost zpět (tato skupina odpovídá kategorii grafu „zpětvzetí“).

1.1.3.1. Smírně urovnané případy

V roce 2012 schválil Soud smírné urovnání čtyř projednávaných věcí, v jednom případě (*Diallo*) v návaznosti na předchozí rozsudek o porušení:

- stížnost č. 20493/07 – *Ibrahima Diallo a Mamadou Dian Diallo* (rozsudek ze dne 26. dubna 2012, navazující na rozsudek ve věci samé ze dne 23. června 2011), jež se týkala porušení článku 13 ve spojení s článkem 3 Úmluvy (právo na účinný prostředek nápravy tvrzeného porušení zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu, konkrétně **prostředku nápravy proti vyhoštění** do Guineje); druhému stěžovateli byla uhrazena obdobná částka 5 tis. € jako prvnímu stěžovateli v rozsudku ze dne 23. června 2011,
- stížnost č. 21617/10 – *Libor Tykva* (rozhodnutí ze dne 19. června 2012), která se týkala tvrzeného porušení práva na **přístup k soudu**, jež je součástí práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy; vláda se zavázala stěžovateli uhradit částku 4,5 tis. €,
- stížnost č. 7883/08 – *R. K.* (rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2012), ve které byla na poli článků 3, 8 a 13 (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu, právo na rodinný život a právo na účinný prostředek nápravy) napadána **nedobrovolná sterilizace**, kterou stěžovatelka podstoupila; vláda se zavázala jí zaplatit částku 10 tis. €,
- stížnost č. 26466/08 – *Silvestr Kotek* (rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2012), v níž bylo na pozadí zejména článků 6 (právo na spravedlivý proces) a 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života), ale i dalších ustanovení Úmluvy, poukazováno na důsledky toho, že byl stěžovatel (dočasně) **zbaven způsobilosti k právním úkonům**, přičemž mimo jiné jeho opatrovnice nevykonávala řádně správu jeho záležitostí, čímž mu znemožnila užívat svůj dům; vláda se zavázala stěžovateli zaplatit částku 15 tis. €.

Plnění podmínek smírných urovnání rovněž podléhá dohledu Výboru ministrů Rady Evropy. Vzhledem k tomu, že v těchto případech stát převzal toliko závazek k úhradě přiměřeného zadostiučinění, který byl řádně a včas splněn, nebude o této skupině případů dále referováno v části II této zprávy.

1.1.3.2. Případy uzavřené jednostranným prohlášením vlády

V roce 2012 schválil Soud jednostranné prohlášení vlády za účelem ukončení řízení o stížnosti ve třech různých kauzách, které se nicméně všechny, byť v různých podobách, vztahovaly k problému **přístupu k soudu**:

- stížnost č. 40974/09 – *Ernst Leonhard Harrach* (rozhodnutí ze dne 19. června 2012), která se týkala tvrzeného porušení práva na přístup k Ústavnímu soudu, jež je součástí práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy; vláda se zavázala stěžovateli uhradit částku 4,5 tis. €,
- stížnost č. 4807/09 – *Komunita Římské unie řádu sv. Voršily v Praze* (rozhodnutí ze dne 23. října 2012), v níž bylo poukazováno taktéž na problém přístupu k Ústavnímu soudu; vláda se zavázala zaplatit stěžovateli částku 2,5 tis. €,
- stížnosti č. 49845/10, 73985/10, 74326/10, 13179/11 a 23513/11 – *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s.* (rozhodnutí ze dne 23. října 2012), jež se týkaly téhož problému přístupu k soudu jako rozsudek vydaný ve stejnojmenné věci (viz příloha č. 1 k této zprávě); vláda se zavázala stěžovateli uhradit částku 2 tis. €.

Plnění podmínek jednostranných prohlášení vlády nepodléhá dohledu Výboru ministrů Rady Evropy, ale Soud může při jejich nerespektování vrátit uzavřený případ na seznam projednávaných věcí. V žádném z uvedených případů nenastaly obtíže při úhradě navržené částky zadostiučinění.

1.1.3.3. Stížnosti vzaté zpět

U některých stížností Soud dospěl k závěru, na základě ať už výslovného přání nebo procesní nečinnosti stěžovatele, že tento na projednání své stížnosti již netrvá. Takto bylo řízení zastaveno o:

- stížnostech č. 28071/06 – *Ivan Soudek* (rozhodnutí ze dne 10. ledna 2012) a č. 29725/11 – *Josef Havelka* (rozhodnutí ze dne 27. listopadu 2012), neboť stěžovatelé přerušili komunikaci se Soudem,
- stížnostech č. 49427/08, 7623/09, 55821/09, 63546/10 a 10862/11 – *Karel Wimětal* (rozhodnutí ze dne 11. prosince 2012), neboť stěžovatel dosáhl vyrovnání na vnitrostátní úrovni a požádal Soud o zastavení řízení.

1.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI A JINÉ AKTIVITY V ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

Soud v roce 2012 oznámil vládě České republiky celkem 42 nových stížností, jejichž přehled je podán podle hlavních dotčených ustanovení Úmluvy nebo jejich protokolů:

- článek 3 Úmluvy (zákaz mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu) je dotčen jednak ve své hmotněprávní složce dvěma stížnostmi na **podmínky výkonu trestu odnětí svobody** (č. 16878/09 – *Filip Brandejs* a č. 40818/09 – *Jiří Holoubek*), které Soud při oznámení vládě částečně odmítl svými rozhodnutími ze dne 9. října 2012, jednak v obou složkách, tedy hmotněprávní i procesní, ve stížnosti č. 32133/11 – *Vladimír Kummer*, v níž je kritizováno **zacházení ze strany příslušníků obecní policie a vyšetřování událostí, k nimž došlo na policejní službě**,
- čl. 5 odst. 1 písm. e), odst. 4 a 5, články 8, 13 a 14 Úmluvy (právo na svobodu a osobní bezpečnost, právo na soukromý život, právo na účinný prostředek nápravy a zákaz diskriminace) jsou dovolávány ve stížnosti č. 62507/12 – *Jaroslav Červenka*, která souvisí zejména s umístěním a **nedobrovolným pobytem stěžovatele**, jenž byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, **v ústavu sociální péče** na základě rozhodnutí jeho opatrovníka (problematika je rovněž zmíněna v oddílu 2.2.2. této zprávy v souvislosti s výkonem rozsudku *Župa*),
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) v aspektu práva na přístup k soudu, ať už jde o **ochranu menšinových akcionářů před vytěsněním** (č. 58874/11 – *Roman Minarik* (č. 4); k rozsudku viz příloha č. 1 k této zprávě), **přístup k Ústavnímu soudu** v kombinaci s dovoláním (č. 4807/09 – *Komunita Římské unie řádu sv. Voršily v Praze*; k jednostrannému prohlášení vlády viz bod 1.1.3.2. této zprávy) nebo žalobou pro zmatečnost (č. 43549/10 – *Jitka Zběžková*) nebo v souvislosti se **soudní ochranou u předběžných opatření** (č. 49845/10, 73985/10, 74326/10, 13179/11 a 23513/11 – *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s.*; k jednostrannému prohlášení vlády viz bod 1.1.3.2. této zprávy a k rozsudku ve stejnojmenné věci viz příloha č. 1 k této zprávě),
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) v aspektu práva na soudní řízení **v přiměřené lhůtě** je právním základem devíti stížností oznámených vládě (č. 2666/09 – *Petr Saska*, č. 38425/09 – *Ivo Mlátilík*; č. 12961/10 – *Olga Rybářová*, č. 29957/10 – *TWRA – Third World Relief Agency a Jiří Rubek*, č. 57974/10 – *Gabriela Hamacherová*, č. 8039/11 – *Roman Kolář*; č. 28826/11 – *Libor Petříček*, č. 41305/11 – *Dagmar Srncová* a č. 55568/11 – *Karel Kubeš*),⁶
- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) v aspektu obecné **spravedlivosti občanskoprávního řízení** byl hlavním dotčeným ustanovením ve věcech č. 21547/06, 49363/06, 1800/07, 8303/07, 27082/08, 30210/08, 34225/08, 41381/09, 1851/10 a 30757/10 – *František Oldřich Kinský a Carlos Kinsky*, jež se týkaly téhož problému jako rozsudek ve věci *Kinský* (k tomu viz příloha č. 1 k této zprávě),⁷

⁶ Stížnosti *Kolář*, *Kubeš* a *Mlátilík* byly urovnány smírně v první polovině roku 2013.

⁷ K těmto stížnostem vydala vláda jednostranné prohlášení, jež bylo Soudem akceptováno v první polovině roku 2013.

- čl. 6 odst. 1 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) v aspektu **kontradiktornosti části řízení, jež se týkala nákladů**, je dovoláván ve věci č. 9815/10 – *Zdeněk Čepek*,
- čl. 6 odst. 1, čl. 6 odst. 3 písm. b) a d) a článek 8 Úmluvy (**právo na spravedlivý trestní proces**, právo na přípravu obhajoby a na výsledcích svědků, právo na soukromý život) je dovoláván v souvislosti s různými fázemi trestního řízení proti stěžovateli ve věci č. 42937/08 – *Philipp Janyr* (č. 2),
- čl. 6 odst. 1, články 8, 13 a 14 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo na spravedlivý proces v aspektu práva neobviňovat sebe sama, právo na soukromý život, právo na účinný prostředek nápravy, zákaz diskriminace a ochrana majetku) jsou ve hře ve věci č. 97/11 – *Delta Pekárny a. s.*, proti níž bylo vedeno řízení Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže pro jednání ve shodě, přičemž nejpodstatnějším aspektem je tu provedení **prohlídky obchodních prostor společnosti za účelem opatření důkazů o protisoutěžním jednání**,
- článek 8 Úmluvy (právo na soukromý a rodinný život) je namítán v souvislosti s porody ve stížnostech č. 28859/11 – *Šárka Dubská* a č. 28473/12 – *Alexandra Krejzová*, jejichž ústředním tématem je nemožnost **porodu v domácnosti s porodní asistentkou**, ve stížnosti č. 43643/10 – *Eva Hanzelková a Miroslav Hanzelka*, v níž je zpochybňováno **předběžné opatření nařizující návrat matky s novorozencem do porodnice**, a ve stížnosti č. 74556/11 – *Eva Fuxová*, která týká **předběžného opatření nařizujícího umístění dítěte do ústavu kvůli vystavení rodného listu**,
- článek 11 Úmluvy (svoboda shromažďování a sdružování) vstupuje do hry ve věci č. 70254/10 – *Dělnická strana a Tomáš Vandas*, která se týká **rozpuštění extremistické politické strany**,⁸
- článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (ochrana majetku) je dovoláván ve dvou stížnostech **povinných osob v restituci** (č. 10932/11 – *Alois Pospíšil* a č. 61927/11 – *Milada Šupová, Milan Šup a Jiří Šup*) a ve stížnosti týkající se **propadnutí peněžité záruky v trestním řízení** (č. 57404/08 – *Evgueni Lavrechov*).

Kromě běžných činností je třeba zvláště upozornit na to, že během roku 2012 bylo také zpracovááno úvodní a později i doplňující stanovisko vlády k šesti stížnostem **vlastníků domů s regulovaným nájemným**, jež byly Soudem oznámeny na sklonku roku 2011.^{9, 10} Vedle toho byla také vláda požádána o stanovisko ke stížnosti č. 65303/10 – *Andrei Budrevich*, v níž se stěžovatel dovolává článků 3 a 13 Úmluvy (zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu ve spojení s právem na účinný prostředek nápravy) ohledně **zhodnocení rizika spojeného s jeho vydáním do Běloruska**; v této věci Soud již v roce 2010 vydal předběžné opatření, jímž prozatím vydání zakázal.

Vláda České republiky dále písemně vystoupila jako vedlejší účastník řízení před velkým senátem Soudu ve věci č. 27853/09 – *X. proti Lotyšsku*, jež se týkala **vrácení dítěte do země obvyklého bydliště** podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí.

⁸ Řízení o této stížnosti bylo v první polovině roku 2013 zastaveno, protože stěžovatelé po stanovisku vlády přestali se Soudem komunikovat.

⁹ Stížnosti č. 37926/05 – *R & L, s. r. o.*, č. 25784/09 – *Čapský*, č. 36002/09 – *Jeschkeová*, č. 36687/09 a 44410/09 – *Šumbera* a č. 65546/09 – *Heldenburgovi*.

¹⁰ Stížnosti č. 38817/04 a 1458/07 – *Vomočil a Art 38, a. s.*, oznámené v roce 2007, byly odmítnuty pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy v první polovině roku 2013. U stížností oznámených v roce 2011 však byly prostředky nápravy čerpány, a proto se jich rozhodnutí o dříve oznámených stížnostech netýká.

II.

VYKONÁVACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ

Tato část navazuje dílem na oddíl 1.1.1 věnovaný nedávným odsuzujícím rozsudkům, dílem na rozsudky Soudu, o nichž bylo referováno v dřívějších zprávách, avšak zatím nedošlo k formálnímu nebo faktickému uzavření dohledu Výboru ministrů nad jejich výkonem.

V roce 2012 byl formálně, tedy přijetím závěrečné rezoluce, uzavřen dohled nad výkonem rozsudků vydaných:

- ve věcech č. 21835/06 – 3A.CZ s. r. o., č. 33908/04, 7937/05, 25249/05, 29402/05 a 33571/06 – *BENet Praha, spol. s r. o.*, č. 500/06 – *Stanislav Hubka*, č. 17273/03 – *Radmila Kysilková a Zdeněk Kysilka*, č. 39278/04 – *Jaroslav Palšovič*, jež se týkaly kontradiktornosti řízení před Ústavním soudem na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy,
- ve věci č. 44438/06 – *Johan Philip Breukhoven*, která se vztahovala k výsledku svědků v trestním řízení na poli čl. 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy,
- ve věci č. 41116/04 – *Ronald David Crabree*, v níž Soud dospěl k závěru o porušení některých aspektů práva na svobodu chráněných v čl. 5 odst. 1 a 5 Úmluvy,
- ve věcech č. 4824/06 a 15512/08 – *Thomas Lawrence Macready*, jejímž předmětem bylo porušení práva na rodinný život zaručeného v článku 8 Úmluvy,
- ve věci č. 1643/06 – *Pavel Suda*, která se týkala práva na přístup k soudu na ochranu před vytěsněním menšinového akcionáře, zaručeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a
- ve věci č. 23661/03 – *Albert Žirovnický* (č. 2), v níž byla Česká republika odsouzena za porušení několika aspektů práva na svobodu chráněných v čl. 5 odst. 1, 4 a 5 Úmluvy.

Výkon rozsudku zpravidla zahrnuje:

- úhradu přiznaného spravedlivého zadostiučinění (pro nedostatek potíží není tato problematika dále rozebírána¹¹),
- přijetí individuálních opatření k nápravě a
- přijetí obecných opatření k nápravě.

2.1. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ

Jejich cílem je *restitutio in integrum*, tedy uvedení situace stěžovatele do stavu předcházejícího zjištěnému porušení Úmluvy v rozsahu, v němž to je možné.

Parlament zákonem č. 404/2012 Sb. změnil mimo jiné zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, a to mimo jiné v tom smyslu, že po rozsudku Soudu lze žádat o obnovu řízení o původně podané ústavní stížnosti nejenom v trestních věcech, ale ve všech věcech. Při absenci specifického přechodného ustanovení k tomuto bodu novely se nová právní úprava použije ode dne nabytí účinnosti zákona (1. leden 2013) na případy, v nichž rozsudek Soudu nabyl právní moci po 1. červenci 2012 (je to přinejmenším teoreticky otevřená možnost ve věcech *Bureš*, *Chadzitaskos a Franta*, *Minarik* (č. 4), *Sýkora a Tseber*, v posledně uvedeném případě by tomu tak bylo i bez novely, neboť tato věc se týkala trestního řízení proti stěžovateli; co se týče věci *Buishvili*, stěžovatel se na Ústavní soud neobrátil, přičemž předchozí ústavní stížnost je podmínkou pro podání návrhu na obnovu řízení).

Je rovněž namístě zohlednit, že stěžovatelům byla přiznána adekvátní náhrada způsobené škody nebo újmy, pokud o ni požádali, a Soud počítal s možností obnovy řízení u Ústavního soudu toliko ve

¹¹ Je nicméně třeba dodat, že v návaznosti na žádost o revizi rozsudku *Eremiášová a Pechová*, zmíněnou v oddílu 1.1.1 této zprávy, nebylo do rozhodnutí Soudu o žádosti přistoupeno k úhradě zadostiučinění přiznaného druhé stěžovatelce.

věci *Tseber*. Není tudíž možné tvrdit, že se stěžovatelům nedostalo žádné nápravy tam, kde již nejsou další individuální opatření na vnitrostátní úrovni vhodná nebo možná.

V každém případě platí, že je nezbytné možnost a potřebu přijmout individuální opatření k nápravě nad rámec zaplacení spravedlivého zadostiučinění vždy posuzovat s ohledem na konkrétní okolnosti.

2.1.1. PŘÍPADY VYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

V následujících případech bylo třeba určitá individuální opatření přijmout.

2.1.1.1. Rozsudky z roku 2012

- Ve věci *Eremiášová a Pechová* Soud konstatoval porušení práva na život jak v hmotněprávní, tak v procesní složce. Život již poškozenému vrátit nelze, vzniká však otázka, zda je možné **zhojit vady postupu při vyšetřování této sporné události**. Vládní zmocněnec se obrátil na nejvyššího státního zástupce se žádostí o provedení kontroly skončené věci podle § 12 odst. 3 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství. Nejvyšší státní zástupce ve své odpovědi poukázal na značný časový odstup od události (téměř deset let), který předurčuje, že by provedení nezávislého vyšetřování již nemohlo vrhnout více světla na to, co se tehdy stalo. Stejně tak již nelze s policisty, kteří měli poškozeného více hlídat, obnovit kárné řízení pro nedodržení vnitřních předpisů, a to v důsledku promlčení.
- Ve věci *Bureš* bylo zjištěno porušení zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení na protialkoholní záchytné stanici, opět v hmotněprávní i procesní složce. Špatné zacházení se stěžovatelem již pochopitelně netrvá; vzniká však otázka **řádného vyšetření sporné události**. Vládní zmocněnec se i zde obrátil na nejvyššího státního zástupce se žádostí o provedení kontroly skončené věci, tato byla delegována na Krajské státní zastupitelství v Brně, které dospělo k závěru, že výtky Soudu jsou zčásti důvodné, avšak stejně nelze dospět k jinému závěru, než že stěžovatelovo trestní oznámení mělo být odloženo. Stěžovatel má ještě možnost požádat Ústavní soud o obnovu řízení, takže i kdyby byly závěry kontroly státního zastupitelství diskutabilní, může nezávislý orgán ještě posoudit, zda je namístě pokračovat ve vyšetřování.
- Konečně, ve věci *Tseber* má stěžovatel možnost požádat o **obnovu řízení o své původní ústavní stížnosti**, kterou napadal spravedlivost trestního řízení vedeného před obecnými soudy. Iniciovat toto opatření přísluší stěžovateli, stát sám takové oprávnění nemá.

2.1.1.2. Rozsudky z doby dřívější

- Z minulých rozsudků Soudu zůstala ke **sledování dvě soudní řízení, jejichž délku označil Soud za nepřiměřenou**, a sice ve věcech č. 27911/02 – *Jiří Slezák a ostatní* a č. 35888/02 – *Věslav Nemeth*. Skutečností je, že ani v roce 2012 nebyly tyto dlouhotrvající kauzy uzavřeny a že případ zmíněný na druhém místě skončil po 1. lednu 2013 díky amnestii prezidenta republiky. První z těchto řízení, zahájené v dubnu 1991, je občanskoprávní povahy, takže se na ně amnestie nevztahovala. Třebaže jde o řízení komplikované a Ministerstvo spravedlnosti dostává pravidelně zprávy o jeho průběhu, na tomto příkladu, kdy rozsudek Soudu byl vydán dne 11. října 2005, se ukazuje, že navzdory upozornění vedení soudů na to, že existuje povinnost zamezit dalším průtahům při vyřizování věcí, u nichž bylo autoritativně určeno překročení přiměřené délky řízení, soudy protahování řízení pořád dostatečně nečelí¹² bez ohledu na to, do jak objektivně obudných rozměrů již celková délka řízení nabobtnala (22 let v době sepsání této zprávy!). Stěžovatelé se v režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nebo nesprávným úředním postupem,

¹² Věc se od počátku února 2011 nacházela u Krajského soudu v Brně jako soudu druhého stupně, koncem uvedeného měsíce byla postoupena Vrchnímu soudu v Olomouci s námitkou podjatosti, kterou žalovaní (stěžovatelé) vznesli vůči senátu odvolacího soudu, věc se vrátila se zamítavým rozhodnutím v květnu 2011. Následovala ústavní stížnost žalovaných, která byla navzdory opakovaným upozorněním adresovaným Ústavnímu soudu odmítnuta až v srpnu 2012. Ačkoli se spis odvolacímu soudu vrátil ještě téhož měsíce, byl další úkon zřejmě učiněn až počátkem ledna 2013 s tím, že věc bude projednána až v červnu 2013.

obrátili na Ministerstvo spravedlnosti s další žádostí o náhradu způsobené nemajetkové újmy, ministerstvo jim každému dobrovolně vyplatilo 87 tis. Kč (přičemž vzalo v úvahu zadostiučinění přiznané Soudem) a nyní úřad čelí ohledně výše této částky soudní žalobě. Délka řízení, a tím i hmotná odpovědnost státu za ni, zatím utěšeně narůstá.

- Po rozsudku Soudu ze dne 13. října 2011 ve věcech č. 12579/06, 19007/10 a 34812/10 – *Janyr a ostatní*, jež se týkaly práva na přístup k soudu v souvislosti s odmítnutím ústavní stížnosti pro souběh s dovoláním v trestních věcech, požádali stěžovatelé Janyr a Lučivňák **o obnovu řízení před Ústavním soudem**. Zatímco v záležitosti stěžovatele Janyra plénum Ústavního soudu dne 18. prosince 2012 žádosti vyhovělo, avšak ještě nebylo rozhodnuto v obnoveném řízení, v záležitosti stěžovatele Lučivňáka nebylo v roce 2012 vydáno rozhodnutí žádné.¹³
- V neposlední řadě je potřeba upozornit na to, že Výbor ministrů zatím neuzavřel dohled nad rozsudky ve věcech odebrání dětí z péče rodičů z důvodů sociálních (ze dne 26. října 2006 ve věci č. 23848/04 – *Wallová a Walla* a ze dne 21. června 2007 ve věci č. 23499/06 – *Havelka a ostatní*), protože děti dotčené těmito opatřeními zůstaly většinou mimo péči rodičů. Dvě z dětí manželů Wallových se nacházejí v pěstounské péči a perspektiva **navázání a udržení rodinných pout** dětí s jejich biologickými rodiči, navzdory pozornosti, kterou jejich případu příslušné orgány věnují, zůstává vzdálená. Děti pana Havelky nabyly postupně zletilosti, aniž se podařilo vytvořit hmotné podmínky ke spojení s jejich otcem; je však třeba připustit, že tento případ byl méně kritický, neboť mezi zúčastněnými nebyla rodinná pouta zdaleka zpřetrhána, třebaže byla oslabena jejich intenzita geografickým odloučením.

2.1.2. PŘÍPADY NEVYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Zde se zmíníme pouze o rozsudcích vydaných v roce 2012.

- Ve věci *Sýkora* Soud v souvislosti se zbavením stěžovatele způsobilosti k právním úkonům konstatoval porušení práv stěžovatele na svobodu a na soukromý život. Žádné z kritizovaných opatření však nadále netrvá: stěžovatel již není zbaven svobody umístěním do ústavu zdravotnické péče a Městský soud v Brně v září 2007 rozhodl, že i přes duševní onemocnění není namístě stěžovatele zbavit způsobilosti k právním úkonům.
- Ve věci *Buishvili*, kde porušení spočívalo v nedostatku pravomoci soudu nařídít propuštění cizince, Ministerstvo vnitra mezitím rozhodlo o povolení vstupu stěžovatele na území státu.
- Porušení práva na přístup k soudu v souvislosti s vytěsněním menšinových akcionářů, zjištěné ve věci *Day s. r. o. a ostatní*, spočívalo ve vnucené rozhodčí doložce, podle které byly spory o doplatek k vypořádání hodnoty akcií svěřeny do pravomoci rozhodčího soudu. Důsledky by měly být obdobné jako v dříve rozhodnuté a Výborem ministrů uzavřené věci *Suda*, tj. aniž je nutné poskytnout stěžovatelům možnost zasáhnout do pravomocně uzavřeného řízení vedeného mezi soukromými subjekty. Obdobně to platí ve věci *Chadzitaskos a Franta*, v níž bylo prakticky ze stejného důvodu navíc shledáno i porušení práva na ochranu majetku.
- Ani porušení práva na přístup k soudu v souvislosti s vytěsněním menšinových akcionářů, jež se ve věci *Minarik* (č. 4) týkalo pro změnu přezkumu zákonnosti valné hromady a jejího rozhodnutí o transformaci akciové společnosti, nevyžaduje znovuotevření řízení mezi soukromými subjekty.
- Ve věci *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s.*, byl sice odepřen soudní přezkum vydaných předběžných opatření, stalo se tak pro jejich bezpředmětnost (termín sporné valné hromady uplynul). Třebaže to představovalo porušení práva na přístup k soudu, dnes by nemělo valný smysl tyto otázky znovu otevírat.
- Ve věci *Kinský* došlo k porušení spravedlivosti občanskoprávního řízení různými skutečnostmi, které však stály mimo toto řízení (výroky politiků, dohled Ministerstva spravedlnosti, trestní stíhání stěžovatele a jeho právního zástupce). V souladu s úvahami Soudu, který nezjistil žádný konkrétní vliv

¹³ Ústavní soud o obnově řízení rozhodl v první polovině roku 2013.

těchto skutečností na výsledek řízení, si lze jen těžko představit, že by bylo možné věc znovu posoudit, zvláště když Ústavní soud zaujal na projednávanou problematiku jednoznačný právní názor v neprospěch stěžovatelova nároku.

2.2. OBECNÁ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ

Tato opatření sledují účel ukončit další porušování Úmluvy v jiných obdobných případech než v tom rozhodnutém nebo porušování v těchto případech předejít. Mívají povahu změn právní úpravy, soudní či správní rozhodovací praxe.

Je namístě předeslat, že o každém rozsudku jsou informovány příslušné dotčené orgány, ať už věc přímo vyřizovaly nebo se o nich lze domnívat, že mohou zajistit žádoucí změnu rozhodovací praxe na vnitrostátní úrovni.

Tuto kapitolu rozdělíme na případy, v nichž trvá potřeba přijmout obecná opatření, a na kauzy, v nichž buď taková potřeba nevznikla, nebo pominula.

2.2.1. PŘÍPADY S TRVAJÍCÍ POTŘEBOU PŘIJETÍ OBECNÝCH OPATŘENÍ

Na prvním místě zdůrazníme důležitost problematiky vyčleňování romských dětí mimo hlavní vzdělávací proud a v dalším sledu se budeme zabývat tím, co do rubriky případů, v nichž je třeba realizovat preventivní nápravná opatření, za rok 2012 přibylo.

2.2.1.1. *Vzdělávání romských dětí pět let po rozsudku velkého senátu*

Předně je tedy třeba zmínit výkon rozsudku ve věci *D. H. a ostatní* (č. 57325/00, rozsudek velkého senátu ze dne 13. listopadu 2007) v záležitosti **nadměrného umísťování romských dětí do bývalých zvláštních škol** (dnes základních škol praktických), jemuž se v rámci posíleného dohledu intenzivně věnoval Výbor ministrů Rady Evropy, vedle například komisaře Rady Evropy pro lidská práva, jenž v době pátého výročí vydání rozsudku navštívil Českou republiku.

V květnu 2012 Česká republika předložila zprávu o přijatých obecných opatřeních spolu s plánem dalších kroků. V dané době však již bylo z důvodu absence hmatatelného pokroku v terénu, nízkého zájmu tehdejšího vedení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy o danou problematiku a množství kritických zpráv nevládních organizací zřejmé, že přijatá i plánovaná opatření nebudou dostatečná. Takto situaci vyhodnotil též Výbor ministrů, který v červnu 2012 přijal rozhodnutí, v němž zdůraznil potřebu urychlit výkon rozsudku, vyslovil znepokojení nad tím, že nejsou k dispozici žádné informace o dopadu přijatých opatření, a vyzval Českou republiku, aby před prosincovým zasedáním předložila **konsolidovaný akční plán výkonu rozsudku**, který bude obsahovat jasnou krátkodobou a střednědobou strategii, časový harmonogram a finanční zajištění.

V tento okamžik bylo k zabránění vážné újmy na pověsti České republiky nejen na půdě Rady Evropy nezbytné, aby se problematikou odstranění diskriminace romských žáků ve vzdělávání začalo dotčené ministerstvo intenzivně zabývat, čemuž velmi napomohla výměna ve vedení tohoto ministerstva. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v průběhu léta a podzimu 2012 připravilo v úzké spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva, veřejným ochráncem práv, zmocněncem vlády pro zastupování České republiky před Soudem, Českou školní inspekci a odbornou veřejností požadovaný konsolidovaný akční plán. Jeho návrh byl v říjnu 2012 za účasti zástupců uvedených institucí konzultován s pracovníky sekretariátu Výboru ministrů na dvoudenním jednání v Praze.

V důsledku zmíněných konzultací, ale zejména díky samotnému obsahu plánu a osobní účasti prvního náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy při jednání Výboru ministrů v prosinci 2012, který ukázal, že si vedení resortu skutečně uvědomuje nezbytnost přijetí náležitých opatření k výkonu rozsudku, byl konsolidovaný akční plán příznivě přijat (byť s nevyhnutelným poukazem na současný neutěšený stav, kdy je v bývalých zvláštních školách stále vzděláváno nepřiměřeně velké množství romských žáků, jak prokázaly výzkumy České školní inspekce i Kanceláře veřejného ochránce práv).

Při realizaci plánu lze optimisticky nahlížet na perspektivu, že Česká republika splní povinnosti, které pro ni z rozsudku *D. H. a ostatní* vyplývají, což je konstatování, které po dlouhou dobu nebylo možné učinit.

Ve stručnosti uvedme, že mezi **krátkodobá opatření** patří především odstranění možnosti vzdělávat v třídách pro žáky se zdravotním postižením až 25 % žáků se zdravotním znevýhodněním a dočasně v těchto třídách vzdělávat žáky se sociálním znevýhodněním, zrušení institutu diagnostického pobytu a revize diagnostických testů. Mezi **střednědobými opatřeními** lze zmínit zejména organizační změny v diagnostickém systému a průběžné zjišťování počtu romských žáků, kteří se vzdělávají mimo hlavní vzdělávací proud. Dlouhodobým opatřením je např. revize přílohy rámcového vzdělávacího plánu pro žáky s lehkým mentálním postižením.

První **průběžnou zprávu o plnění** konsolidovaného akčního plánu se Česká republika zavázala předložit do konce června 2013.

2.2.1.2. Další rozsudky, u nichž přetrvává potřeba přijmout obecná opatření k nápravě

- Ve věci *Eremiášová a Pechová* Soud konstatoval, že policisté nedostatečně chránili zadrženou osobu před možným sebepoškozením a že následné vyšetřování jejího úmrtí nevyhovělo požadavkům na nezávislost a nestrannost, účinnost a veřejnost. Ohledně **nezávislosti a nestrannosti vyšetřování** došlo především v mezidobí k zásadní změně v podobě zřízení Generální inspekce bezpečnostních sborů (zákon č. 341/2011 Sb.), která je institucionálně i hierarchicky oddělena od Policie České republiky i Ministerstva vnitra. Dvě stížnosti oznámené vládě v nedávné době (*Kummer a Svoboda a ostatní*, oznámené po řadě v letech 2012 a 2013) a bilaterální jednání s jednotlivými orgány činnými v trestním řízení vůči příslušníkům ozbrojených sborů nicméně naznačují, že ani v současné době není patrně vždy zajištěno, že generální inspekce věc, která by se dle judikatury Soudu k zajištění skutečné nezávislosti vyšetřování měla každým relevantním podezřením zabývat od samého počátku, začne skutečně včas řešit. Tato otázka proto bude předmětem dalšího jednání mezi ministerstvy spravedlnosti a vnitra, Nejvyšším státním zastupitelstvím, generální inspekcí a policií.

Naproti tomu lze za vyřešené považovat následující aspekty. Ohledně **zajištění bezpečnosti na policejních stanicích** byl již v prosinci 2009 přijat závazný pokyn policejního prezidenta č. 159/2009, který podrobně upravuje mj. problematiku eskort zadržených osob na toalety. Ve věci **účinnosti a veřejnosti vyšetřování** byla informace o rozsudku a o obdobném rozsudku ve věci *Mižigárová proti Slovensku* (č. 74832/01, rozsudek ze dne 14. prosince 2010) zařazena do vzdělávacích programů policistů, příslušníků generální inspekce a státních zástupců. V neposlední řadě je třeba zmínit, že rozsudek byl diskutován i na plénu Ústavního soudu a od roku 2012 je v jeho judikatuře možné vysledovat určitý posun směrem k obdobnému rozsahu přezkumu účinnosti vyšetřování, který provádí Soud (viz např. usnesení sp. zn. I. ÚS 745/11 a IV. ÚS 1455/12).

- Ve věci *Bureš* bylo zjištěno porušení zákazu mučení, nelidského a ponižujícího zacházení na protialkoholní záchytné stanici, opět v hmotněprávní i procesní složce. Ohledně shledané neúčinnosti vyšetřování nic nenasvědčuje tomu, že by se jednalo o obecnější problém. Informace o rozsudku nicméně bude zařazena do metodických materiálů Policie České republiky. Co se týká problematiky nedůvodného **používání omezujících prostředků** na záchytných stanicích (či obecněji v psychiatrických léčebnách), je v současné době potřeba a podoba obecných opatření konzultována s Ministerstvem zdravotnictví a Kanceláří veřejného ochránce práv. V minimální rovině se jeví jako nezbytné zakotvit zásadu subsidiarity použití omezujících prostředků do zákona o zdravotních službách. Žádoucí se nicméně zdají být i další opatření, zejména v oblasti vzdělávání či sběru dat o používání omezujících prostředků a jejich vyhodnocování.
- Po rozsudku ve věci *Buishvili*, v němž Soud v podstatě konstatoval **nesoulad právní úpravy obsažené v § 73 odst. 5 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu**, ve znění zejména zákona č. 427/2010 Sb., **s Úmluvou**, byla vyžádána spolupráce zejména ze strany Ministerstva vnitra jako gestora této právní úpravy. To předně deklarovalo, že uložilo příslušným pracovníkům postupovat v souladu s rozsudkem Soudu a že v případě zrušení rozhodnutí o nepovolení vstupu cizince na území ve

smyslu ustanovení § 73 odst. 5 zákona o azylu nebo zrušení rozhodnutí o povinnosti setrvat v přijímacím středisku na území ve smyslu § 46a zákona o azylu pro nezákonnost nebude ministerstvo vydávat nové rozhodnutí a podnikne okamžitě nezbytné kroky k propuštění dotyčného žadatele o mezinárodní ochranu do přijímacího střediska na území nebo do otevřeného pobytového střediska. Současně ministerstvo navrhlo přijmout takovou úpravu, podle níž se při zrušení takového rozhodnutí pro nezákonnost cizinci bez zbytečného odkladu umožní vstoupit na území nebo opustit přijímací středisko. Dostatečnost navrhovaných změn ve světle požadavků čl. 5 odst. 4 Úmluvy je nyní konzultována mimo jiné s Kanceláří veřejného ochránce práv a Nejvyšším správním soudem, aby bylo plně respektováno, že zákonné zbavení svobody zahrnuje jak hmotněprávní, tak procesní aspekt souladu s vnitrostátním právem (vedle právních záruk proti svévoli).

- Konečně, ve věci *Tseber*, kde došlo zejména k porušení práva obviněného na výslech svědků, Soud naznačil, že by situaci z hlediska **možnosti posoudit věrohodnost svědka, který osobně nevypovídal** v hlavním líčení ani dříve **za přítomnosti obhajoby**, zlepšilo, kdyby taková výpověď získaná v přípravném řízení jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon byla zachycena na **videozáznam** a ten byl zhlédnut při hlavním líčení. Ve spolupráci s dalšími orgány je vyhodnocováno, zda takovému praktickému opatření brání nějaké překážky.

2.2.2. PŘÍPADY BEZ TRVAJÍCÍ POTŘEBY PŘIJETÍ OBEČNÝCH OPATŘENÍ

Situaci po následujících rozsudcích lze v zásadě vyhodnotit tak, že nezbytná obecná opatření přijata byla, nebo žádná specifická potřeba v této oblasti nevznikla.

- V souvislosti s rozsudkem ve věci *Župa* (č. 39822/07, rozsudek ze dne 26. května 2011) působila na Ministerstvu spravedlnosti meziresortní pracovní skupina, v níž byly zastoupeny i nevládní organizace. Ta předně formulovala připomínky k **návruhu zákona o zdravotních službách** (zákon č. 372/2011 Sb.), dále iniciovala **změny občanského soudního řádu**, které se promítly do výše uvedeného zákona č. 404/2012 Sb., a konečně také rozhodla o **zpracování metodické příručky** pro zainteresované instituce (soudy, léčebny i advokáty) s cílem objasnit, na jaké aspekty je nutné se soustředit v řízení o vyslovení **přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče** tak, aby nedocházelo k porušování práva dotčených osob na svobodu. Příručka, kterou pro ministerstvo sepsala Liga lidských práv, byla v roce 2012 po zapracování připomínek vytištěna a rozeslána svým adresátům. Současně vznikla ve světle další judikatury Soudu (zejména rozsudek velkého senátu ze dne 17. ledna 2012 ve věci č. 76760/06 – *Stanev proti Bulharsku*) potřeba řádně upravit situace, kdy ke zbavení svobody nedochází ve zdravotnickém zařízení, nýbrž v zařízení sociálních služeb; tato potřeba byla tlumočena Ministerstvu práce a sociálních věcí jako gestoru příslušné hmotněprávní úpravy (zákon č. 108/2006 Sb.), specifická procesní ustanovení jsou obsažena v návrhu zákona o zvláštních řízeních soudních.¹⁴ Ačkoli tedy výkon rozsudku *Župa* lze považovat striktně vzato za uzavřený, bude třeba dále sledovat vyřešení podobného problému v oblasti poskytování sociálních služeb.
- Ve věci *Sýkora* spočíval problém na poli práva na svobodu v tom, že stěžovatel byl po nějakou dobu **zbaven způsobilosti k právním úkonům** a jednal za něj opatrovník, který především také vyslovil souhlas s umístěním stěžovatele do psychiatrické léčebny. Po **novele zákonem č. 404/2012 Sb.** již občanský soudní řád mimo jiné stanoví, že souhlas opatrovníka osoby zbavené nebo omezené ve způsobilosti k právním úkonům nenahrazuje souhlas umístěného. Lze tedy říci, že tím došlo k promítnutí právního názoru Soudu do vnitrostátního právního řádu. Ústavní soud v rámci konzultace o způsobu implementace rozsudku navíc poukázal na nezbytnost zohlednit právní názor Soudu i v řízeních zahájených před účinností novely. Porušení stěžovatelova práva na soukromý život spočívalo v různých vadách řízení, které vedlo k dočasnému zbavení způsobilosti k právním úkonům. **Návrh zákona o zvláštních řízeních soudních** by měl vyvozovat důsledky z kritiky Soudu, co se týče obligatorního zhlédnutí osoby, jejíž svéprávnost hodlá soud omezit, a povinnosti doručovat dané osobě rozhodnutí o její svéprávnosti, přestože zde je situace po připomínkách Legislativní ra-

¹⁴ Viz též stížnost *Červenka*, oznámená vládě v roce 2012 (kapitola 1.2. této zprávy).

dy vlády méně jednoznačná. **Nový občanský zákoník** vychází ze zásady předchozího zhlédnutí osoby, o jejíž svéprávnosti soud rozhoduje, a nutnosti, aby soud vyvinul patřičné úsilí za účelem zjištění názoru dotyčného. Z rozsudku Soudu patrně nevyplývá nutnost přijmout další obecná opatření nad rámec těch, která již byla učiněna.

- Předmětem řady rozsudků vydaných před rokem 2012¹⁵ byla problematika **přípustnosti ústavní stížnosti v kombinaci s dovoláním**, ať už v občanskoprávní nebo v trestní oblasti. Ústavní soud svým nálezem sp. zn. Pl. ÚS 29/11 ze dne 21. února 2012, publikovaným pod č. 147/2012 Sb., zrušil ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, které zakládalo přípustnost dovolání tam, kde dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, ve zkratce z toho důvodu, že přípustnost takto konstruovaného opravného prostředku není dostatečně předvídatelná. V důsledku uvedeného nálezu byl přijat **zákon č. 404/2012 Sb.**, jímž byl změněn občanský soudní řád i zákon o Ústavním soudu. Posledně zmíněný předpis nyní v § 75 odst. 1 stanoví, že ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje, včetně mimořádného opravného prostředku, který orgán, jenž o něm rozhoduje, může odmítnout jako nepřipustný z důvodů závisících na jeho uvážení; v § 72 odst. 4 je pak stanoveno, že byl-li takový opravný prostředek tímto způsobem odmítnut, lze podat ústavní stížnost proti předchozímu rozhodnutí o procesním prostředku k ochraně práva, které bylo mimořádným opravným prostředkem napadeno, ve lhůtě dvou měsíců od doručení takového rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku. Vzhledem k tomu, že není dost dobře možné pomíjet odpovědnost Ústavního soudu samotného za takovou rozhodovací praxi při odmítání ústavních stížností, která nepředstavuje porušení práva na přístup k soudu zaručeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy, bude úspěch této legislativní změny záviset především na tom, jak ji bude v konkrétních případech vykládat a používat náš orgán ochrany ústavnosti.
- V souvislosti s implementací rozsudků *Wallová a Walla* a *Havelka a ostatní* (zmíněných výše v bodě 2.1.2.2. této zprávy) stojí za zmínku schválení rozsáhlé **novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí, zákona o rodině a dalších zákonů** publikované pod č. 401/2012 Sb. Novela ukládá povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí zahrnout do návrhu na nařízení ústavní výchovy vyhodnocení, že důvodem podání návrhu nejsou pouze nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů, zdůrazňuje ochranu rodiny a přirozených vazeb, zavádí některé nové povinné metody sociální práce, rozšiřuje škálu tzv. výchovných opatření, kterými může orgán sociálně-právní ochrany dětí v rodině preventivně intervenovat. Novelizovaný zákon o rodině výslovně stanoví, že soud nemůže nařídit institucionální výchovu dítěte pouze na základě nedostatečných bytových poměrů a majetkových poměrů rodičů dítěte. Před nařízením ústavní výchovy je soud navíc povinen zkoumat alternativy v podobě zajištění náhradní rodinné péče nebo péče v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Nosné důvody porušení práva na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy v obou zmíněných případech byly tedy zřetelně zohledněny ve vnitrostátním právu.
- Podobně jako po dříve vydaném rozsudku *Suda*, nad níž byl dohled Výboru ministrů uzavřen, není ani po rozsudcích ve věcech *Day s. r. o. a ostatní* a *Chadzitaskos a Franta* třeba řešit otázku **vnučené rozhodčí doložky** ohledně sporů o dorovnání po transformaci obchodních společností, neboť tuto možnost již obchodní zákoník po novele **zákonem č. 125/2008 Sb. nepřípouští**.
- Soud se ve věci *Minarik* (č. 4), jež se týkala **soudního přezkumu zákonnosti valné hromady a jejího rozhodnutí o transformaci akciové společnosti**, přímo nevyslovil k nové právní úpravě provedené **zákonem č. 355/2011 Sb.**, pouze připustil, že změněná právní úprava může požadavky vyplývající z dřívějších rozsudků v obdobných věcech¹⁶ (a potažmo z tohoto rozsudku) naplnit. Není tudíž dán

¹⁵ V období posledních několika let zejména rozsudky ve věcech č. 35836/05 – *Adamíček*, č. 12579/06, 19007/10 a 34812/10 – *Janyr a ostatní*, č. 26908/09 a 30809/10 – *Tieze a Semeráková* a č. 16299/10 – *Šurý*.

¹⁶ Věci č. 32921/03, 28464/04 a 5344/05 – *Kohlhofer a Minarik*, č. 46677/06 – *Minarik*, č. 8992/07 – *Solaris, s. r. o., a ostatní*, č. 10583/09 – *Minarik a ostatní* a č. 22915/07 – *Kohlhofer*.

pádný důvod k tomu, aby byla tato právní úprava, přijatá po dřívějších rozsudcích, v návaznosti na novější rozsudek ve věci *Minarik* (č. 4) otevírána.

- Ve věci *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s.*, bylo zjištěno porušení práva na přístup k soudu ohledně **přezkumu zákonnosti vydaného předběžného opatření**, které se stalo bezpředmětným. Z konzultace především s Nejvyšším soudem vyplynulo, že není nutné měnit právní úpravu obsaženou v občanském soudním řádu. Všechny soudy, které vystupují v roli soudů odvolacích (tj. soudy krajské a vrchní), byly na rozsudek Soudu upozorněny a vyzvány k jeho implementaci, rozsudek byl projednán na gremiální poradě soudců vrchních soudů v červnu 2012.
- Ve věci *Kinský* se nezdá, že by bylo namístě přijmout specifická obecná opatření nad rámec poučení z celé kauzy, k níž se již dříve kriticky vyjádřil Ústavní soud.

DOSLOV

Evropský soud pro lidská práva se i v roce 2012 nacházel v poměrně nelehké situaci způsobené jeho přetížením. Do roku 2012 totiž vstupoval obtěžkán 151 600 nevyřízenými stížnostmi a toto břemeno dokázal během uplynulého roku zredukovat na 128 100, přičemž ale za stejné období začal projednávat 65 150 nových kauz. Po letech, kdy celková pracovní zátěž Soudu setrvale narůstala, až v srpnu 2011 dosáhla nějakých 160 200 ležících spisů, se tedy tendence obrátila. Lze se domnívat, že toto zlepšení situace přinesl soubor různých opatření, která byla přijata na úrovni norem, zejména díky vstupu Protokolu č. 14 k Evropské úmluvě o lidských právech (dále jen „Úmluva“) v platnost dne 1. června 2010, dále v oblasti organizace práce uvnitř Soudu, zejména při rozřazování stížností přijatých k projednání do jednotlivých kategorií, a v neposlední řadě v rovině zvýšené míry spolupráce ze strany smluvních států při alternativních způsobech řešení sporů před Soudem (smírným urovnáním nebo jednostranným prohlášením vlády) a kroků, které státy činí na vnitrostátní úrovni k posílení implementace Úmluvy za účelem prevence podávání důvodných stížností. Přesto se ze statistických údajů, které Soud ve své vlastní výroční zprávě vykázal, podává také informace, že se produktivita práce zvýšila hlavně při odmítání stížností pro zjevné nesplnění některé z podmínek přijatelnosti.¹⁷ Jinými slovy, skladba nevyřízených stížností představuje i nadále důvod k obavám ohledně schopnosti Soudu projednat v reálném čase případy porušení lidských práv a obětem porušení v případě potřeby poskytnout kýženou nápravu v podobě odsuzujícího rozsudku. Pro úplnost dodejme, že za rok 2012 Soud vydal 1 678 rozsudků a 86 201 rozhodnutí o přijatelnosti.

Jakkoli optimistický se tedy výše popsany vývoj jeví být, zůstává řada výzev, a tudíž i důvody pro pokračování v procesu reformy Soudu aktivovaném na první konferenci na vysoké úrovni k budoucnosti Soudu konané v únoru 2010 v Interlaken. Po navazující druhé konferenci v Izmiru v dubnu 2011 se o rok později uskutečnila třetí konference v Brightonu, z níž vzešlo prohlášení, které stanoví pro smluvní státy i pro Radu Evropy řadu úkolů, jejichž leitmotivem je posílení subsidiarity při realizaci práv a svobod přiznaných Úmluvou, ale i potvrzení odpovědnosti smluvních států za to, že právě jejich úkolem je uvádět Úmluvu v život. Z mnoha položek obsažených v prohlášení¹⁸ můžeme uvést rozhodnutí konference o sepsání jednoho revizního a jednoho dodatkového protokolu k Úmluvě (po řadě Protokoly č. 15 a 16), jejichž texty byly ke konci roku 2012 na expertní úrovni téměř ustáleny a jejichž přijetí ve Výboru ministrů Rady Evropy a otevření k podpisu lze očekávat během roku 2013.¹⁹

¹⁷ [Annual Report 2012 of the European Court of Human Rights](#), Council of Europe, zejm. str. 149 a 152.

¹⁸ [Prohlášení](#) z konference na vysoké úrovni k budoucnosti Evropského soudu pro lidská práva, konané v Brightonu, 19. dubna 2012.

¹⁹ Protokol č. 15 k Úmluvě má do preambule Úmluvy doplnit zmínku o zásadě subsidiarity a doktríně prostoru pro uvážení států, upravit věkový limit pro soudce Soudu, zrušit právo veta proti záměru senátu předat věc

Na podzim roku 2012 skončil po roce ve funkci předseda Soudu Sir Nicholas Bratza a novým předsedou Soudu byl zvolen Dean Spielmann, ale pomyslné „střídání stráží“ nastalo i ve vztahu k naší zemi. K 31. říjnu 2012 skončil poslední mandát JUDr. Karla Jungwierta, soudce Soudu zvoleného za Českou republiku, který tuto funkci zastával od roku 1993 a byl od listopadu loňského roku nahrazen JUDr. Alešem Pejchalem, zvoleným na jediný devítiletý mandát. Prvnímu můžeme poděkovat za vskutku dlouhodobé působení v orgánu Úmluvy, druhému pak popřát potřebnou rozvahu při posuzování stížností.

Česká republika je orgány Úmluvy nepochybně nazírána jako běžný smluvní stát, který ničím výrazně nevybočuje „z řady“ a v poslední době ani nevyvolává viditelnější zátěž pro Soud v podobě velkého počtu stížností, které by proti naší zemi směřovaly. Přesto nelze pominout některé problémy.

Především výkon rozsudku *D. H. a ostatní* zůstává velice citlivou otázkou, jež ostatně není sledována jen Výborem ministrů, ale také řadou dalších mezinárodních orgánů kontroly dodržování lidských práv. V uplynulém roce v této záležitosti nastal pozitivní obrat, nicméně v úsilí zajistit, aby školní docházka skutečně přispěla k začlenění znevýhodněných dětí do majoritní populace, je evidentně třeba pokračovat.

Zmínit lze i to, že vláda svým usnesením ze dne 14. listopadu 2012 č. 820 s účinností k 1. lednu 2013 novelizovala legislativní pravidla vlády a zvýraznila již existující povinnost předkladatele návrhu právního předpisu vypořádat se s mezinárodními závazky státu, zejména na poli Úmluvy. Nemůže být předmětem této zprávy podávané za rok 2012, abychom hodnotili, zda tato změna přinesla ovoce; co však musíme udělat, je varovat před toliko formálním plněním uvedené povinnosti, které bylo v uplynulých letech běžnou praxí, k níž Legislativní rada vlády projevovala velkorysou toleranci.

K tomu, aby bylo pro předkladatele splnit snazší povinnost ověřit slučitelnost návrhu předpisu s Úmluvou a judikaturou Soudu, usiluje kancelář vládního zmocněnce o to, aby byly v roce 2013 realizovány některé projekty, konkrétně internetová databáze anotací judikatury Soudu a portál věnovaný problematice slučitelnosti, jakož i vydávání zpravodaje obsahujícího anotace významných judikátů.²⁰ Jedná se o konkrétní příspěvky k uskutečnění cílů obsažených v závěrech z jednotlivých konferencí konaných na vysoké úrovni k budoucnosti Soudu.

Rozhodnutí tohoto Soudu nemusí být přijímána jednohlasně, jako žádná jiná lidmi zřízená instituce není ani on zcela dokonalý. Poskytuje však v rámci primátu jednotlivce před státem ochranu soukromým osobám tam, kde patřičné mechanismy na vnitrostátní úrovni vůbec zřízeny nejsou, systémově nefungují nebo jen v konkrétním případě selžou. V tomto ohledu se jeho role jeví být jako naprosto jedinečná, a proto je i v zájmu občanů naší země prostřednictvím vhodných opatření zachovat funkčnost štrasburského Soudu. I tato oblast je předmětem trvalého zájmu kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Soudem.

velkému senátu, zkrátit lhůtu pro podávání stížností a zjednodušit kritérium přijatelnosti založené na absenci podstatné újmy způsobené tvrzeným porušením. Protokol č. 16 k Úmluvě má rozšířit poradní pravomoc Soudu.

²⁰ [První číslo](#) Zpravodaje kanceláře vládního zmocněnce vyšlo na přelomu dubna a května 2013.

PŘÍLOHA Č. 1: ANOTACE ODSUZUJÍCÍCH ROZSUDKŮ

Nyní je podán přehled rozsudků o porušení Úmluvy nebo o spravedlivém zadostiučinění v návaznosti na předchozí rozsudek o porušení Úmluvy, a to v chronologickém pořadí. Analytický přístup, tj. podle jednotlivých porušených práv a svobod, byl použit v oddílu 1.1.1. této zprávy.

PŘEHLED ANOTOVANÝCH JUDIKÁTŮ

Rozsudek ze dne 12. ledna 2012 ve věci *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti České republice*

Rozsudek ze dne 19. ledna 2012 ve věci *Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo, proti České republice* (spravedlivé zadostiučinění)

Rozsudek ze dne 9. února 2012 ve věci *František Oldřich Kinský proti České republice*

Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci *Petra Eremiášová a Katarína Pechová proti České republice*

Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci *Day s. r. o. a ostatní proti České republice*

Rozsudek ze dne 27. září 2012 ve věci *Maxim Chadzitaskos a Vilém Franta proti České republice*

Rozsudek ze dne 18. října 2012 ve věci *Lukáš Bureš proti České republice*

Rozsudek ze dne 25. října 2012 ve věci *Artur Buishvili proti České republice*

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci *Igor Tseber proti České republice*

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci *Milan Sýkora proti České republice*

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci *Roman Minarik proti České republice* (č. 4)

Rozsudek ze dne 12. ledna 2012 ve věcech č. 12266/07, 40059/07, 36038/09 a 47155/09 – *Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl většinou hlasů k závěru, že u dvou ze stížností bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu článku 6 Úmluvy v důsledku zamezení přístupu k soudu. Ostatní námitky na poli článku 6 Úmluvy i článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě naopak Soud odmítl. Stěžovatelce přiznal náhradu nákladů řízení.

I. Skutkové okolnosti

Od roku 2005 probíhal soudní spor o vlastnictví k většinovému podílu akcií stěžovatelky mezi společnostmi P. a panem K. B. V průběhu tohoto řízení společnost P. podala návrhy na vydání předběžných opatření zakazujících konat stěžovatelce valné hromady, a to za účelem odvrácení nebezpečí újmy v podobě vyplacení dividend či personálního ovládnutí společnosti. Městský soud v Praze opakovaně návrhům vyhověl a vydal několik takových předběžných opatření, přičemž pouze některá z nich odůvodnil.

Stěžovatelka se proti těmto usnesením odvolala. Ve dvou případech Vrchní soud v Praze usnesení o předběžných opatřeních potvrdil ještě před plánovaným datem konání valných hromad. V dalších případech pak odmítl odvolání stěžovatelky jako nepřipustná s tím, že předběžná opatření již s ohledem na uplynutí plánovaného termínu valných hromad pozbyla účinku a jejich přezkoumání by bylo bezpředmětné. K tomu v jednom případě dodal, že pokud by odvolání takto neodmítl, potvrdil by usnesení městského soudu. Stěžovatelce následně nevyhověl ani Ústavní soud v řízení o ústavních stížnostech.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud nevyhověl námitce neslučitelnosti stížnosti s Úmluvou *ratione personae*, neboť osoba pod nimi podepsaná byla v rozhodné době zapsána v obchodním rejstříku jako člen představenstva stěžovatelky, nehledě na pozdější změny v personálním obsazení tohoto orgánu.

A. NÁMITKA PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelka zejména namítala, že předběžná opatření byla nařízena v řízení, jehož nebyla účastníkem, a nemohla je tak účinně napadnout.

Soud se zabýval otázkou použitelnosti článku 6 a dospěl k závěru, že byla splněna kritéria požadovaná jeho judikaturou, tedy zejména že předběžným opatřením bylo rozhodováno o právu stěžovatelky občanskoprávní povahy, bez ohledu na závažnost zásahu a jeho důsledky pro sporné řízení o vlastnictví k akciím.

U dvou ze stížností pak Soud shledal, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť odvolání stěžovatelky byla věcně projednána vrchním soudem, který zdůvodnil svá rozhodnutí.

Naopak u dalších dvou stížností Soud zjistil porušení čl. 6 odst. 1, když odmítnutí odvolání bez věcného projednání nepovažoval za uspokojivé z hlediska práva stěžovatelky na přístup k soudu. Na tom nic nezměnila ani poznámka vrchního soudu *obiter dictum*, neboť výroková část rozhodnutí spočívala v nemeritorním odmítnutí. Soud konečně nevyhodnotil jako relevantní ani existenci souběžně probíhajících řízení o neplatnosti usnesení valných hromad, které se navzdory soudnímu zákazu konaly, protože ani tato řízení nemohla učinit zadost právu na přístup k soudu ve vztahu k otázce předběžných opatření.

B. NÁMITKA PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

Na poli práva na ochranu majetku Soud shledal, že předběžná opatření byla uložena v souladu s vnitrostátním právem. Jako standardní institut zastoupený v právních řádech členských států navíc sledovala veřejný zájem a legitimní cíl v podobě ochrany práv navrhovatele, který vedl spor o akcie. Jelikož v dané věci mohlo být do práv této osoby konáním valných hromad citelně a nenávratně zasaženo a poněvadž současně zákazem nebyl narušen každodenní chod a hospodaření společnosti, Soud uzavřel, že byla dodržena zásada spravedlivé rovnováhy a nebylo porušeno právo stěžovatelky na pokojné užívání majetku. Soud tak zároveň výslovně odmítl tezi, že samotné uložení předběžných opatření bylo v rozporu s Úmluvou.

C. OSTATNÍ NÁMITKY PORUŠENÍ ÚMLUVY

Soud odmítl jako zjevně nepřijatelné zbývající námitky týkající se mj. údajné podjatosti soudců či způsobu odmítnutí ústavních stížností.

D. NESOUHLASNÉ STANOVISKO

Soudkyně A. Nußberger připojila nesouhlasné stanovisko, ve kterém vyjádřila pochybnosti o použitelnosti článku 6 Úmluvy na daný případ. Dále uvedla, že i z hlediska věcného posouzení je přesvědčena, že zde k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo, a to mj. proto, že po vrchním soudu bylo objektivně stěžejí možné požadovat, aby ve všech případech stihl projednat odvolání ještě před termínem konání valných hromad.

E. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Soud přiznal stěžovateli 3 tis. € jako část nárokovaných nákladů řízení. Zamítl naopak veškeré nároky na náhradu majetkové škody a nemajetkové újmy.

Rozsudek ze dne 19. ledna 2012 ve věci č. 74152/01 – Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo, proti České republice (ve věci spravedlivého zadostiučinění)

Senát páté sekce Soudu vydal rozsudek o spravedlivém zadostiučinění ve smyslu článku 41 Úmluvy, ve kterém jednomyslně odmítl přiznat družstevní záložně jakoukoli náhradu majetkové škody (nárokovanou ve výši přesahující 1 mld. Kč) či nemajetkové újmy údajně způsobené nucenou správou, jež byla v záložně zavedena v roce 2000. Přiznal jí nicméně částečnou náhradu nákladů řízení ve výši 20 tis. €.

Tento rozsudek navazuje na rozsudek ve stejné věci vynesený dne 9. prosince 2010 („rozsudek ve věci samé“), ve kterém Soud v souvislosti se zavedením nucené správy shledal nedostatky procesní povahy vedoucí k porušení práva záložny na ochranu majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě) a na soudní přezkum (čl. 6 odst. 1 Úmluvy), přičemž posouzení otázky spravedlivého zadostiučinění odložil.

S ohledem na časový odstup je nejprve ve stručnosti shrnut skutkový stav případu a rozsudek Soudu ve věci samé.

I. Skutkové okolnosti

Úřad pro dohled nad družstevními záložnami začal v listopadu 1999 vydávat rozhodnutí, jimiž postupně omezoval činnost záložny. V červnu 2000 z důvodu závažných nedostatků ve správě záložny rozhodl o zavedení nucené správy. Toto rozhodnutí po odvolání záložny potvrdilo v listopadu 2000 Ministerstvo financí. Ústavní stížnosti proti rozhodnutí o zavedení nucené správy byly odmítnuty. V květnu 2001 Úřad prodloužil nucenou správu, což následně potvrdilo i Ministerstvo financí. Na záložnu byl v květnu 2002 prohlášen konkurs.

Správní žaloba podaná stěžovatelkou byla počátkem ledna 2003 postoupena Nejvyššímu správnímu soudu, jehož rozšířený senát v říjnu 2004 posoudil otázku aktivní legitimace ve prospěch orgánů záložny (novelizovaný zákon o spořitelních a úvěrních družstvech dával kontrolní komisi záložny toliko právo podávat odvolání proti rozhodnutím Úřadu).²¹ Druhý senát však v únoru 2005 žalobu zamítl, když konstatoval, že při splnění zákonných podmínek představuje zavedení nucené správy výkon volného uvážení správního orgánu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu ve věci samé

Soud se ve svém rozsudku ze dne 9. prosince 2010 zabýval především námitkou porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, který zaručuje právo pokojného užívání majetku, přičemž v podstatě stejné závěry učinil též z hlediska práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Soud přitom odkázal na předchozí rozsudek ve věci *Družstevní záložna PRIA a ostatní*,²² v němž dospěl k závěru, že záložně nebyly poskytnuty dostatečné procesní záruky k tomu, aby mohla uplatnit svá tvrzení o nesplnění předpokladů pro zavedení a prodloužení nucené správy. Zde konkrétně státu vytknul, že orgánům záložny po zavedení nucené správy nezajistil přístup k obchodní a účetní dokumentaci, jež byla v rukou nuceného správce. Navíc poukázal na další přitěžující okolnosti, ať už šlo o novelu zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, která zbavovala orgány záložny možnosti podat žalobu u soudu, nebo přehnaně formalistickou argumentaci, s níž Ústavní soud v červenci 2001 odmítl ústavní stížnost záložny. Přestože se situace ohledně právní úpravy soudního přezkumu změnila s účinností soudního řádu správního, jednak Nejvyšší správní soud omezil přezkum na formální zhodnocení zákonnosti, jednak, a to je podle Soudu zvláště podstatné, se nezměnila situace ohledně přístupu k dokumentaci.

Soud sice na jedné straně připustil, že se záložně nepodařilo zpochybnit přiměřenost samotného zavedení nucené správy, na druhé straně podotkl, že určité pochybnosti o splnění zákonných předpo-

²¹ Změna zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech, provedená zákonem č. 100/2000 Sb. (nový § 28d odst. 1).

²² *Družstevní záložna PRIA a ostatní*, č. 72034/01, rozsudek (ve věci samé) ze dne 31. července 2008.

kladů chová s ohledem na absenci předchozích kontrol činnosti záložny. Ke splnění věcných podmínek legality, legitimacy a proporcionality se nicméně odmítl vyslovit, neboť podle jeho názoru chyběly procesní záruky proti svévoli, a proto zásah nebyl zákonný ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1, který tudíž byl porušen.

III. Odůvodnění rozhodnutí Soudu ve věci spravedlivého zadostiučinění

Stěžovatelka se domáhala spravedlivého zadostiučinění za majetkovou újmu ve výši vyčíslené posudkem, dle kterého tržní hodnota majetku (aktiv) stěžovatelky ke dni uvalení nucené správy byla cca 1 mld. Kč. Dále požadovala 35 tis. € (zhruba 850 tis. Kč) z titulu nemajetkové újmy a náhradu nákladů řízení v celkové výši cca 1,925 mil. Kč (zhruba 76 tis. €).

A. MAJETKOVÁ ŠKODA

Soud ve světle argumentů účastníků řízení nejprve připomněl, že shledaná porušení Úmluvy na poli čl. 6 odst. 1 a článku 1 Protokolu č. 1 v rozsudku ve věci samé spočívala zejména v tom, že stěžovatelce byl odepřen přístup k vlastní obchodní a účetní dokumentaci a stěžovatelka též neměla zajištěn přístup k soudu, kde by mohla zpochybnit zavedení nucené správy. Zásah do jejích majetkových práv tak nebyl doprovázen dostatečnými zárukami proti svévoli. Soud však současně nespatořoval porušení Úmluvy v zavedení nucené správy jako takovém a výslovně prohlásil, že převzetí kontroly nad stěžovatelkou mohlo být učiněno v souladu s prostorem pro uvážení poskytnutým Úmluvou.

Soud následně konstatoval, že zde nenalezl žádné relevantní odlišnosti oproti rozsudku o spravedlivém zadostiučinění ze dne 21. ledna 2010 ve věci *Družstevní záložna Pria a ostatní*,²³ na který v podrobnostech odkázal. Neshledal proto existenci příčinné souvislosti mezi porušením citovaných ustanovení Úmluvy a škodou, která mohla vzniknout zavedením nucené správy.

Soud tedy nepřiznal žádné zadostiučinění na poli majetkové škody. Zároveň konstatoval, že tím nemají být dotčeny případné nároky uplatněné na vnitrostátní úrovni.

B. NEMAJETKOVÁ ÚJMA

Soud nepřiznal ani žádné zadostiučinění za nemajetkovou újmu, když nebyl přesvědčen o tom, že by stěžovatelka doložila existenci některé ze skutečností, které přiznání takového zadostiučinění právnické osobě odůvodňují.

C. NÁKLADY ŘÍZENÍ

Soud shledal, že většina nárokováných nákladů řízení nesouvisí se zjištěným porušením Úmluvy, není dostatečně zdůvodněna či nebyla vynaložena nezbytně anebo je nepřiměřená. Za oprávněnou a řádně uplatněnou uznal přibližně čtvrtinu nárokováných nákladů řízení a na tomto základě záložně přiznal 20 tis. € (zhruba 505 tis. Kč).

Rozsudek ze dne 9. února 2012 ve věci č. 42856/06 – *František Oldřich Kinský proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně konstatoval, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces zaručeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Na nákladech řízení stěžovateli přiznal náhradu 3 830 € a na nemajetkové újmě částku 10 tis. €.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel podal u Okresního soudu v Děčíně žalobu na určení, že je vlastníkem několika nemovitostí zkonfiskovaných po druhé světové válce. Tato žaloba byla jednou ze zhruba sto padesáti obdobných žalob podaných stěžovatelem u různých soudů v České republice. V říjnu 2003 Okresní soud v Děčíně stěžovatelovu žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že předmětné nemovitosti se sice po smrti stěžo-

²³ *Družstevní záložna PRIA a ostatní*, č. 72034/01, rozsudek (spravedlivé zadostiučinění) ze dne 21. ledna 2010.

vatelova otce v roce 1938 nacházely ve vlastnictví stěžovatele, avšak byly ex lege řádně zkonfiskovány jako majetek osoby německé národnosti ve smyslu dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb. a vlastnické právo k nim přešlo na stát. V lednu 2005 Krajský soud v Ústí nad Labem potvrdil předchozí rozsudek okresního soudu. V listopadu 2005 Nejvyšší soud zamítl dovolání stěžovatele, když poukázal na předchozí rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze září 2003²⁴ týkající se vztahu žalob dle občanského zákoníku a restitučních předpisů. V dubnu 2006 Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele mj. S odkazem na stanovisko svého pléna z listopadu 2005,²⁵ kterým byl senát vázán.

V březnu 2004 bylo zahájeno trestní řízení proti stěžovateli a jeho advokátovi Jaroslavu Čapkovi pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Trestné jednání mělo souviset se způsobem uplatňování soukromoprávních nároků stěžovatele v občanskoprávních řízeních. V rámci trestního řízení vydal na žádost Policie České republiky Okresní soud Praha-východ v dubnu 2004 příkaz k zajištění údajů o telekomunikačním provozu. Policie též zahájila dílčí spolupráci s Úřadem pro zahraniční styky a informace, mj. za účelem získání informací o otázkách týkajících se státního občanství stěžovatele. Usnesením z dubna 2006 bylo trestní řízení odloženo s tím, že postup podezřelých osob dovolovaly procesní předpisy a nenaplníje skutkovou podstatu trestného činu. Dle stěžovatele se on a jeho advokát o existenci trestního řízení vedeného proti nim dozvěděli až v červnu 2006.

V září 2007 Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti advokáta stěžovatele, rozhodl o zrušení příkazu Okresního soudu Praha-východ a přikázal policii zničit záznamy o uskutečněném telekomunikačním provozu. Podotkl přitom, že trestní řízení mohlo a mělo být odloženo dříve bez nutnosti shromažďování obsáhlých informací, a dále konstatoval, že okolnosti případu svádí k myšlence, že stát se snažil prostřednictvím trestního řízení vylepšit svoji procesní pozici v soukromoprávních sporech.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

V návaznosti na výše uvedené stěžovatel ve stížnosti namítal porušení práva na spravedlivý proces a na pokojné užívání majetku (čl. 6 odst. 1 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1), což podpořil zejména tím, že:

- ve věci docházelo k nepřijatelnému vměšování představitelů zákonodárné i výkonné moci, politici se pokoušeli ovlivňovat a zastrašovat soudce, docházelo k dehonestaci stěžovatele a strašení veřejnosti, což za spoluúčasti médií vedlo k vytvoření atmosféry, kdy nezávislé soudní rozhodování bylo znemožněno;
- byl vytvořen speciální policejní tým „Majetek“ zaměřený proti osobám usilujícím o navrácení bývalého šlechtického majetku a proti stěžovateli bylo účelově vedeno trestní řízení;
- Ministerstvo spravedlnosti uložilo soudům jednajícím ve věcech stěžovatele nestandardní informační povinnost, a soudci tak pravidelně poskytovali údaje o vývoji řízení;
- Ústavní a Nejvyšší soud byly ovlivňovány za účelem přehodnocení dosavadní judikatury týkající se možnosti uplatnění majetkových nároků podle restitučních a obecných předpisů;
- Nejvyšší soud porušil stěžovatelovo právo na zákonného soudce, když nestandardně přidělil jeho věc jinému senátu;
- stát přijal novelu zákona o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (zákon č. 120/2004 Sb.), který umožnil Úřadu zastupovat obce v majetkových sporech, přičemž se mělo jednat o zákon přijatý přímo za účelem ovlivnění soudních řízení vedených stěžovatelem (tzv. „lex Kinský“).

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Soud nejprve odmítl námitku nevyčerpání prostředků nápravy, když s ohledem na předchozí judikaturu Ústavního soudu týkající se obcházení restitučních předpisů nebyl přesvědčen o tom, že by stě-

²⁴ Sp. zn. 31 Cdo 1222/2001.

²⁵ Sp. zn. Pl. ÚS-st. 21/05.

žovatel měl teoreticky i prakticky k dispozici dostatečně spolehlivý prostředek nápravy jeho tvrzení, že občanskoprávní řízení jako celek nebylo spravedlivé.

Ve věci samé se Soud zabýval zejména tím, zda mohla být ovlivněna spravedlivost daného občanskoprávního řízení v důsledku medializovaných výroků některých politiků, zavedení dohledu Ministerstva spravedlnosti a paralelně probíhajícího trestního řízení proti stěžovateli a jeho právnímu zástupci. Zaměřil se přitom hlavně na některé dílčí aspekty práva na spravedlivý proces, jako je nezávislost a nestrannost soudů a rovnost zbraní v soudním řízení a posuzoval celkovou spravedlivost tohoto řízení.

Soud předně konstatoval, že několik vysoce postavených politiků, včetně ministrů a představitelů významných politických stran, se vyjádřilo v tom smyslu, že rozhodnutí soudců ve prospěch stěžovatele v (jiných) sporech jsou chybná a že úspěch stěžovatele, jako potomka nacisty, je pro stát nepřijatelný. Významný regionální politik se v tomto duchu osobně zúčastnil i konkrétního jednání před okresním soudem ve věci stěžovatele.

Ministerstvo spravedlnosti si dále vyžádalo od soudů informace o průběhu příslušných řízení, a to nad rámec své běžné dohledové praxe. Po období více než dvou let pak takto získávalo zprávy obsahující mj. jména konkrétních soudců, což minimálně upozornilo soudce na to, že jejich činnost ve věcech stěžovatele je ministerstvem monitorována.

Vůči stěžovateli a jeho právnímu zástupci konečně bylo v souvislosti s majetkovými spory po určitou dobu vedeno (a později odloženo) trestní řízení. V návaznosti na aktivity policejního týmu „Majetek“, který shromáždil spisový materiál o více než 4 tisících stranách, dle Soudu policie získala informace o tom, jakými důkazy a informacemi stěžovatel disponuje pro účely občanskoprávního řízení při snaze o vydání nemovitého majetku. To policii dále umožňovalo analyzovat pozici stěžovatele v soudním řízení a předvídat jeho postup.

Dle Soudu bylo zmíněné trestní řízení vedeno zjevně účelově. Přitom jakýkoli pokus o kriminalizaci výkonu práv v občanskoprávních sporech, a to zejména pokud je stát jedním z účastníků, je v rozporu s právem na spravedlivý proces. Soud též nepřistoupil na argument vlády, že s ohledem na časovou souslednost a povahu shromážděných informací byl vliv trestního řízení na občanskoprávní řízení v podstatě vyloučen.

V rámci celkového zhodnocení věci Soud nemohl ponechat bez povšimnutí, že již na vnitrostátní úrovni Ústavní soud označil ve svém souhrnu zmíněné aktivity dotýkající se stěžovatele za nepřiměřené a nepřijatelné v demokratické společnosti.

Přestože Soud neshledal žádné důkazy o tom, že by výše uvedené skutečnosti skutečně negativně ovlivnily výsledek občanskoprávního řízení, v němž stěžovatel neuspěl, a nechtěl ani o této otázce spekulovat, zdůraznil zásadní význam zdání nestrannosti soudců a spravedlivosti řízení vůbec a z toho plynoucí důvěry veřejnosti v soudy. Dospěl přitom k závěru, že stěžovatel mohl mít o spravedlivosti řízení pochybnosti postavené na objektivním základě, a proto řízení jako celek nesplnilo požadavky práva na spravedlivý proces, čímž došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

B. K OSTATNÍM TVRZENÝM PORUŠENÍM ÚMLUVY

Evropský soud jinak odmítl všechny námitky stěžovatele na poli článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (vlastnické právo) a článku 14 Úmluvy (zákaz diskriminace), první pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, druhou pro zjevnou neopodstatněnost.

C. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Na spravedlivém zadostiucinění Soud stěžovateli přiznal 10 tis. € jako náhradu nemajetkové újmy a 3 830 € jako náhradu nákladů řízení.

Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci č. 23944/04 – Petra Eremiášová a Katarína Pechová proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že byl porušen článek 2 Úmluvy (právo na život), neboť státní orgány neochránily právo partnera první stěžovatelky a syna druhé stěžovatelky na život a neprovedly účinné vyšetřování okolností jeho úmrtí. Každé stěžovatelce přiznal zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu ve výši 10 tis. € a oběma stěžovatelkám dohromady náhradu nákladů řízení ve výši 2 tis. €.

I. Skutkové okolnosti

V červnu 2002 v Brně byl Policií České republiky zadržen Vladimír Pecha pro podezření ze spáchání vloupání a odvezen na obvodní oddělení policie. Zde byl vyslechnut a následně proti němu bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin porušování domovní svobody a trestný čin krádeže. Poté, co podepsal usnesení o zahájení trestního stíhání, V. Pecha požádal o možnost použít toaletu. Jelikož na toaletě ve druhém patře, kde probíhal výslech, nebyly na oknech nainstalovány mříže, byl dvěma příslušníky policie odveden do přízemí. Při cestě zpět za účelem sepsání protokolu o výslechu se v podestě mezi prvním a druhým patrem V. Pecha znenadání doprovázejícím policistům vytrhnul (jeden policista V. Pechu držel za zápěstí a druhý šel před ním) a proskočil zavřeným oknem (na kterém nebyly instalovány mříže). Svůj pád z výšky přesahující osm metrů nepřežil – zemřel druhý den ráno na jednotce intenzivní péče.

Na místě bylo bezprostředně po incidentu policisty ze Skupiny kontroly a stížností Městského ředitelství Brno Policie České republiky zahájeno šetření. Bylo provedeno ohledání místa činu včetně jeho náčrtku, pořízena fotodokumentace a všichni účastníci události byli vyzváni k sepsání úředního záznamu o jejím průběhu. Později policisté skupiny kontroly a stížností šetření uzavřeli s tím, že v průběhu eskorty nedošlo k porušení interních předpisů a zásad pro provádění eskorty osob.

Bezprostředně po události na místo dorazila též pracovnice Inspekce ministra vnitra, která po vyslechnutí vedoucího obvodního oddělení a dvou dalších policistů (jeden z policistů, kteří prováděli eskortu, však vyslechnut nebyl, jelikož byl na ošetření zranění ramene, které patrně utrpěl při incidentu) konstatovala, že zde nejsou dány žádné důvody pro podezření, že by se zasahující policisté dopustili trestného činu. Místo incidentu proto opustila a v šetření dále nepokračovala.

Místo činu v den události ohledala též Skupina kriminalistické techniky Městského ředitelství Brno Policie České republiky, zhotovila jeho náčrtek a sepsala protokol.

V dalších dnech prováděli šetření policisté z obvodního oddělení, kde se incident odehrál. Nařídili provedení pitvy, toxikologické expertizy těla V. Pechy a odborné analýzy biologického materiálu odebraného z rámu okna. Lékaři, kteří provedli pitvu, dospěli k závěru, že smrt byla způsobena následky mohutného tupého násilí v oblasti hlavy způsobeného pádem z výšky. Nebyly zjištěny žádné známky, které by jednoznačně svědčily pro aktivní účast třetí osoby. Toxikologická expertiza nezjistila přítomnost žádné toxické látky v těle oběti. Mezi vlasy zajištěnými na okně a vlasy V. Pechy byla zjištěna morfologická shoda.

V důsledku trestního oznámení první stěžovatelky podaného den po incidentu, která tvrdila, že její partner byl policisty z okna vystrčen, zahájila o pět dní později Inspekce ministra vnitra prověřování podezření z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele. V následujících dnech inspekce vyslechla vedoucího předmětného obvodního oddělení policie, policisty, kteří provedli eskortu, příbuzné V. Pechy a shromáždila úřední záznamy všech policistů příslušného obvodního oddělení, kteří byli v daný den ve službě.

O dva měsíce později inspekce trestní oznámení odložila, jelikož dospěla k závěru, že neexistuje důvodné podezření, že se některý z policistů dopustil trestného činu. Ke stížnosti první stěžovatelky státní zástupce usnesení jako předčasné zrušil a uložil inspekci provést další důkazy, zejména výslech lékařů, kteří provedli pitvu, vypracování znaleckého posudku k fyzikálnímu mechanismu rozbití okna a následného pádu a provedení rekonstrukce činu.

Po provedení většiny z těchto důkazů, s výjimkou rekonstrukce činu, kterou inspekce s ohledem na závěry znaleckého posudku z oboru forenzní biomechaniky, který konstatoval, že k pádu V. Pechy došlo v důsledku jeho samostatného skoku z okna, shledala nadbytečnou, inspekce věc v únoru 2003 opět odložila. I toto usnesení inspekce okresní státní zastupitelství ke stížnosti stěžovatelek zrušilo a uložilo inspekci doplnit důkazy.

Inspekce v říjnu 2003 věc znovu odložila, v listopadu 2003 toto usnesení okresní státní zastupitelství potvrdilo, když předtím vyslechlo znalce, který vypracoval posudek z oboru forenzní biomechaniky. Státní zastupitelství uzavřelo, že s ohledem na provedené důkazy není dáno důvodné podezření, že by se některý z policistů dopustil trestného činu, a že se V. Pecha s největší pravděpodobností pokusil o útěk.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelky poukazovaly na porušení článku 2 Úmluvy, který zaručuje právo na život.

A. PŘIJATELNOST STÍŽNOSTI

Soud v první řadě posuzoval, zda stěžovatelky vyčerpaly vnitrostátní prostředky nápravy, a to konkrétně, zda byly povinny podat ústavní stížnost a případně žalobu o odškodnění.

Konstatoval, že klíčový význam pro zajištění účinného vyšetřování i odškodnění stěžovatelek měla účinnost ústavní stížnosti. S odkazem na dosavadní rozhodovací praxi Ústavního soudu o obdobných stížnostech, podle které Ústavní soud zasáhne pouze v případech, kdy je rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení svévolné, a skutečnost, že Ústavní soud nebyl oprávněn věc předat jinému vyšetřovateli, pokud by shledal, že vyšetřování nebylo nezávislé, Soud uzavřel, že ústavní stížnost neposkytovala stěžovatelkám přiměřené vyhlídky na úspěch, případně nebyla s to zjednat nápravu jejich námitek.

Jelikož tedy v daném kontextu nebyla ústavní stížnost účinným prostředkem nápravy a na jejím výsledku do značné míry závisel úspěch případné žaloby o odškodnění, nebyla ani tato žaloba účinným prostředkem nápravy. Soud proto stížnost prohlásil za přijatelnou.

B. ODŮVODNĚNOST STÍŽNOSTI

a) Hmotněprávní složka článku 2 Úmluvy

V rámci hodnocení odůvodněnosti stížnosti se Soud nejprve zabýval porušením článku 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní části. Posuzoval především dvě otázky: zda státní orgány poskytly hodnověrné vysvětlení příčiny úmrtí V. Pechy a zda ho dostatečně ochránily.

Při posuzování první z nich Soud poukázal na několik okolností, které podle jeho názoru nebyly uspokojivě vysvětleny. Předně nebylo objasněno, proč nebylo V. Pechovi umožněno použít toalety ve druhém patře a na toaletě v přízemí mu bylo zakázáno zavřít dveře, dále zůstalo nejasné, jaký byl původ zranění ramene policisty, který prováděl eskortu, a konečně nebylo postaveno na jisto, za které záplestí tento policista V. Pechu při eskortě držel. Zda orgány činné v trestním řízení hodnověrně objasnily příčinu úmrtí V. Pechy, Soud ovšem nakonec nerozhodl, jelikož to podle jeho názoru nebylo nezbytně nutné: k porušení hmotněprávní části článku 2 Úmluvy totiž došlo z jiného důvodu, konkrétně proto, že policejní orgány porušily svou povinnost přijmout přiměřená opatření k ochraně zadržených osob před sebepoškozením.

Ačkoli nebylo prokázáno, že policisté věděli nebo měli vědět, že existuje riziko, že se V. Pecha pokusí o útěk skokem skrz okno v podestě mezi prvním a druhým patrem, existují podle Soudu určitá preventivní opatření, o kterých lze rozumně přepokládat, že je měli za účelem minimalizace jakéhokoli potenciálního rizika policisté přijmout. Jelikož se zdá, že policisté si byli vědomi určitého rizika pokusu o útěk ze strany V. Pechy (neumožnili mu použít toaletu, na které nebyly na oknech nainstalovány mříže), měli při eskortě, a zvláště v úsecích kolem oken bez mříží, postupovat pečlivěji, aby zabránili tomu, že V. Pecha vyskočí z okna. Policisté tedy V. Pechovi neposkytli dostatečnou a přiměřenou ochranu jeho práva na život.

b) Procesní složka článku 2 Úmluvy

Soud se dále v rámci hodnocení odůvodněnosti stížnosti zabýval porušením článku 2 Úmluvy v jeho procesní části, tedy zda byla předmětná událost účinně a nezávisle vyšetřena.

Při posouzení účinnosti vyšetřování Soud identifikoval řadu nedostatků. Předně, v první fázi bylo vyšetřování vedeno pouze pro podezření z možné účasti na sebevraždě a nebyla zvažována jiná možná vysvětlení daného úmrtí, což dle Soudu předjímalo výsledek šetření. Dále Soud shledal, že prvotní zákrok Inspekce ministra vnitra byl zcela nedostatečný, jelikož nebyl vyslechnut klíčový svědek, a sice policista provádějící eskortu, nebyly zajištěny výpovědi očitých svědků, nebyla nařízena rekonstrukce činu a nebylo zadáno vypracování znaleckých posudků. Řada důležitých důkazů byla provedena až poté, co stěžovatelky podaly trestní oznámení (např. výpověď zmíněného policisty), či dokonce až poté, co úspěšně podaly stížnost státnímu zástupci (např. znalecký posudek z oboru forenzní biomechanika). Některé důležité důkazy nebyly zajištěny vůbec (např. rekonstrukce činu, která dle Soudu může být nahrazena znaleckým posudkem z oboru forenzní biomechanika jen v omezeném rozsahu, a ohledání oděvu V. Pechy). Soud též zopakoval, že nebylo dostatečně objasněno, proč byl V. Pecha eskortován do přízemí, proč mu nebylo umožněno zavřít při použití toalety dveře, zda V. Pecha, vážící jen 58 kg a měřící 170 cm, mohl způsobit policistovi, který ho držel za zápěstí, zranění ramene a za jaké zápěstí tento policista V. Pechu držel. Inspekce se též téměř automaticky spolehla na úřední záznamy a výpovědi policistů, aniž sama a z vlastního podnětu provedla další relevantní šetření. Nebylo též vyvinuto žádné úsilí, aby se zabránilo spolčení mezi policisty, kteří záznamy sepisovali. Soud konečně kriticky hodnotil i skutečnost, že stěžovatelkám byl opakovaně bez náležitého důvodu odepřen přístup ke spisu.

Ohledně nezávislosti vyšetřování Soud konstatoval, že všechny policejní útvary, které věc prošetřovaly, byly podřízeny řediteli Městského ředitelství Brno. Důležité úkony vyšetřování prováděl ten samý útvar, jehož příslušníci byli do incidentu zapojeni, či další jednotky působící ve stejném obvodu. Inspekce ministra vnitra též nedisponovala dostatečnou nezávislostí, protože stejně jako Policie České republiky byla v konečném důsledku podřízena ministru vnitra. Třebaže Soud neshledal náznak toho, že by k nějakému spolčení skutečně došlo, a neshledal ani náznak podjatosti na straně vyšetřujících orgánů, neskýtal žádný z nich dostatečné záruky proti tlaku služebně nadřízených osob. Vyšetřování úmrtí V. Pechy tedy nebylo v souladu s požadavkem na institucionální a praktickou nezávislost.

Soud uzavřel, že vyšetřování úmrtí V. Pechy nebylo ani účinné, ani nezávislé, a došlo proto k porušení procesní části článku 2 Úmluvy.

C. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Soud shledal, že stěžovatelky utrpěly v důsledku závažných porušení svých nejzákladnějších práv zatkutvených v Úmluvě vážnou újmu: případ se týkal partnera první a syna druhé stěžovatelky. Na spravedlivém základě proto Soud každé stěžovatelce přiznal částku 10 tis. € jako náhradu nemajetkové újmy.

Přestože stěžovatelky nedoložily žádný doklad o zaplacení nákladů na právní zastoupení, přiznal jim Soud z titulu náhrady nákladů řízení dohromady částku 2 tis. €.

Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci č. 48203/09 – Day s. r. o. a ostatní proti České republice

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně konstatoval, že došlo k porušení práva stěžovatelů na soud zaručeného v čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Soud přiznal na nákladech řízení šesti stěžovatelům celkem náhradu 5 500 € a na nemajetkové újmě každému z pěti stěžovatelů po 5 tis. €.

I. Skutkové okolnosti

Šest stěžovatelů bylo menšinovými akcionáři obchodní společnosti, která v roce 2003 rozhodla o svém zrušení bez likvidace a se svým hlavním akcionářem (tedy nikoli se stěžovateli) uzavřela smlou-

vu o převzetí jmění, jejíž součástí byla i rozhodčí doložka pro spory o peněžitém vypořádání akcií s menšinovými akcionáři. Dle rozhodčí doložky měl o této záležitosti rozhodovat Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky („Rozhodčí soud“). Daný postup tehdy umožňovala ustanovení § 220k odst. 1 a § 220p odst. 4 obchodního zákoníku, která byla zrušena v roce 2008.

Stěžovatelé se přesto obrátili na soud s žalobou na nepřiměřenost obdrženého vypořádání. Krajský soud řízení zastavil s odvoláním na pravomoc Rozhodčího soudu, na čemž nic nezměnil ani následný přezkum tří dalších soudních instancí.

Pět ze stěžovatelů zahájilo po právní moci rozhodnutí vrchního soudu rozhodčí řízení, namítající přitom nedostatek pravomoci rozhodčího soudu. Rozhodčí soud ve třech případech řízení zastavil s odkazem na nedostatek pravomoci, ve dvou případech naopak námitku nedostatku pravomoci zamítl.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé zejména poukazovali na porušení článku 6 Úmluvy, když tvrdili, že jim byl odepřen přístup k soudu ohledně tvrzení, že obdržená výše vypořádání byla nedostatečná.

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Soud uznal, že na rozdíl od jiných případů Rozhodčí soud, k němuž měli stěžovatelé přístup, byl zřízen zákonem. To však nic neměnilo na tom, že příslušný řád Rozhodčího soudu umožňoval veřejné projednání věci pouze na základě rozhodnutí předsedy Rozhodčího soudu a se souhlasem obou stran. Tento tribunál tedy nemohl splňovat požadavek, aby se veřejné jednání konalo na základě práva stěžovatelů zakotveného v článku 6 Úmluvy. Jakkoli nárok na veřejné projednání věci není absolutní, nebyly zde zvláštní důvody ospravedlňující nekonání veřejného jednání. Řízení před rozhodčím soudem proto nemohlo splňovat požadavek veřejného projednání a s ním související povinnost vyhlásit rozsudek veřejně, což jsou přitom základní zásady obsažené v čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Dle Soudu tento nedostatek nemohl být vyvážen skutečností, že by Rozhodčí soud jinak všechny ostatní požadavky na spravedlivý proces splňoval, jak tvrdila vláda. Navíc nemohl být odstraněn ani v přezkumném soudním řízení či jakémkoli jiném řízení, mj. S ohledem na absenci věcného přezkumu rozhodčích nálezů dle české právní úpravy. K obdobnému závěru ostatně zčásti dospěl i sám Rozhodčí soud.

Po stěžovatelích konečně nemohlo být požadováno, aby zahajovali rozhodčí řízení, ke kterému nedali souhlas, a spoléhali na to, že Rozhodčí soud následně odmítne svou pravomoc. Z obdobných důvodů jako v dřívějším rozsudku ze dne 28. října 2010 *Suda* (stížnost č. 1643/06) zde tedy došlo k porušení článku 6 Úmluvy.

B. OSTATNÍM TVRZENÁ PORUŠENÍ ÚMLUVY

Evropský soud jinak odmítl všechny námitky stěžovatelů na poli článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě (právo na ochranu majetku) a 14 Úmluvy (zákaz diskriminace).

C. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Jako spravedlivé zadostiucinění Soud pěti stěžovatelům přiznal po 5 tis. € jako náhradu nemajetkové újmy a všem šesti stěžovatelům dohromady 5 500 € na nákladech řízení.

Rozsudek ze dne 27. září 2012 ve věcech č. 7398/07, 31244/07, 11993/08 a 3957/09 – *Maxim Chadzitaskos a Vilém Franta proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že ve všech čtyřech případech bylo porušeno právo stěžovatelů na spravedlivý proces a ve třech stížnostech právo na pokojné užívání majetku. Soud stěžovatelům přiznal zadostiucinění za způsobenou nemajetkovou újmu celkem ve výši 30 tis. € a náhradu nákladů řízení ve výši 800 €.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelé byli menšinovými akcionáři několika společností převzatých v letech 2002 až 2007 většími vlastníky. Smlouvy o fúzi, resp. o převzetí předpokládaly, že znalecky určená hodnota akcií vykoupených od menšinových akcionářů může být přezkoumána rozhodčím soudem zřízeným jinou soukromou společností, v souladu s tehdy účinnými ustanoveními §220k odst. 1 a §220p odst. 4 obchodního zákoníku. Obecné soudy, na které se stěžovatelé přesto obrátili, se s odkazem na rozhodčí doložky prohlásily za nepřislušné. Ústavní soud pak související ústavní stížnosti prohlásil za zjevně neopodstatněné a konstatoval závaznost rozhodčí doložky i pro menšinové akcionáře, kteří pro ni nehlasovali.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé poukazovali na porušení práva na spravedlivý proces chráněného čl. 6 odst. 1 Úmluvy a práva pokojně užívat majetek ve smyslu čl. 1 odst. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelé zejména tvrdili, že jim byl znemožněn přístup k soudu, když se domáhali přezkumu rozhodnutí o výši odkupní hodnoty akcií, přičemž argumentovali, že k rozhodčímu řízení podle rozhodčí doložky obsažené ve smlouvách o fúzi, resp. o převzetí nikdy nedali souhlas.

Soud s odkazem na rozsudek ve věci *Suda* (č. 1643/06, rozsudek ze dne 28. října 2010) konstatoval, že vzhledem k identickým okolnostem případu není důvod rozhodnout ve vztahu k porušení článku 6 jinak. Rozhodčí řízení tedy nesplňovalo dva základní požadavky čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a sice požadavek soudu zřízeného zákonem a požadavek veřejného projednání věci.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

U tří stížností (č. 31244/07, 11993/08 a 3957/09), v nichž se stěžovatelé dovolávali též svého vlastnického práva, vláda předně namítala nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Soud konstatoval, že řízení na náhradu škody by nepředstavovalo vhodný postup, neboť stěžovatelé nenapadali zákonost svého vytěsnění z akciových společností, ale přiměřenost náhrady. Námitku vlády, že stěžovatelé měli zahájit rozhodčí řízení, v němž by rozhodčí soud mohl prohlásit svoji nepřislušnost, a poté by obecné soudy rozhodly ve věci samé, Soud spojil s posouzením odůvodněnosti stížnosti.

K té předně uvedl, že vytěsnění menšinových akcionářů samo o sobě není v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1, ledaže zákon vytvoří nerovnost zakládající možnost svévolného zbavení majetku ve prospěch jiné osoby. Dále Soud podotkl, že článek 1 Protokolu č. 1 ukládá státu povinnost upravit nezbytné procesní záruky, které umožní vnitrostátním orgánům účinně a spravedlivě rozhodovat spory o majetková práva mezi soukromými osobami. Tyto procesní záruky nemusí být nutně soudní povahy, většinou jsou však spojeny s přístupem k soudnímu řízení.

Soud pak vyjádřil pochybnosti, zda vynucené rozhodčí řízení, jaké bylo k dispozici v projednávaných věcech, sleduje vůbec nějaký veřejný zájem. Takové řízení trpělo zjevnými nedostatky z hlediska práva na spravedlivý proces a nenaplněvalo ani procesní požadavky spojené s ochranou vlastnického práva podle článku 1 Protokolu č. 1. Toto řízení, vedené před rozhodci soukromé společnosti, s nejasnými kvalifikačními předpoklady pro výkon této funkce, na základě rozhodnutí většinového akcionáře, bez veřejného projednání a jen s velmi omezeným soudním přezkumem, je natolik nedostatečné, že nebyla naplněna povinnost státu poskytnout potřebné procesní záruky. Došlo proto k porušení rovnováhy mezi obecným zájmem a ochranou práva na pokojné užívání majetku, a k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

C. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Stěžovatelé se společně domáhali více než 6,2 milionu Kč jako náhrady majetkové škody vycházející z rozdílu mezi účetní hodnotou akcií a cenou nabídnutou při odkupu. Soud tu však neshledal příčinou souvislost mezi porušením článku 6 Úmluvy ani článku 1 Protokolu č. 1 a tvrzenou majetkovou

škodou a tento nárok zamítl. Z titulu nemajetkové újmy Soud přiznal prvnímu stěžovateli 20 tis. € a druhému 10 tis. €. Náhradu nákladů řízení stanovil ve prospěch každého stěžovatele ve výši 400 €.

Rozsudek ze dne 18. října 2012 ve věci č. 37679/03 – Lukáš Bureš proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy zakazujícího mučení a jiné nelidské či ponižující zacházení, a to jak ve své hmotněprávní složce z důvodu zacházení se stěžovatelem na záchytné protialkoholní stanici, tak ve své procesní složce z důvodu neúčinného vyšetření této události. Za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy Soud naopak prohlásil stěžovatelovu námitku, že následnou nedobrovolnou hospitalizací v psychiatrické léčebně došlo k porušení jeho práva na svobodu a osobní bezpečnost zaručeného v čl. 5 odst. 1 a 4 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

V únoru 2007 se stěžovatel předávkou lékem, který užíval k léčbě svého duševního onemocnění, a ve večerních hodinách se vydal nakupovat pouze ve svetru, bez kalhot a spodního prádla. Přivolaná hlídka policie usoudila, že je stěžovatel pod vlivem drog, a proto ho nechala převést na záchytnou stanici. Zde byl ihned po přijetí z důvodu neklidu na dvě hodiny přikurtován k lůžku. V průběhu noci byl z důvodu údajné agresivity vůči personálu stanice přikurtován ještě dvakrát. Druhý den ráno byl stěžovatel vyšetřen lékařem, který shledal, že ovlivnění neznámou psychoaktivní látkou nadále trvá, stěžovatel jeví známky duševní choroby a je nebezpečný sobě i svému okolí. Stěžovatel byl proto předán do psychiatrické léčebny, kde byl po dobu dvou měsíců nedobrovolně hospitalizován.

Městský soud v Brně v řízení o přípustnosti převzetí do ústavu zdravotnické péče v únoru 2007 rozhodl, že umístění stěžovatele do psychiatrické léčebny bylo zákonné. Stěžovatel nicméně nebyl vyslechnut a soudem jmenovaná advokátka zůstala v řízení před městským soudem zcela pasivní, jelikož jí rozhodnutí o jmenování zástupcem bylo doručeno současně s rozhodnutím o přípustnosti převzetí a ani následně ve věci nevykonala žádný úkon. Po svém propuštění v červenci 2007 podal stěžovatel s pomocí nevládní organizace odvolání proti rozhodnutí městského soudu spolu s návrhem na prominutí zmeškání lhůty. Městský soud zmeškání lhůty promínil, Krajský soud v Brně nicméně řízení v říjnu 2007 zastavil, jelikož stěžovatel již nebyl hospitalizován. Stěžovatel podal proti rozhodnutí městského soudu z února 2007, kterým bylo schváleno jeho nedobrovolné přijetí do psychiatrické léčebny, též žalobu pro zmatečnost, v níž tvrdil, že mu bylo z důvodu zcela neúčinného zastoupení upřeno právo účastnit se řízení. Soudy jeho žalobu zamítly. Proti rozhodnutí krajského soudu z října 2007, kterým bylo zastaveno řízení o přípustnosti převzetí do psychiatrické léčebny, stěžovatel podal ústavní stížnost. Ústavní soud ji v březnu 2008 odmítl pro nevyčerpání všech prostředků nápravy, konkrétně žaloby pro zmatečnost.

V červnu 2007 stěžovatel podal trestní oznámení ohledně omezovacího opatření, kterému byl podroben na záchytné stanici. Policie vyslechla jeho, oba ošetřovatele, kteří stěžovatele přikurtovali, a další zdravotnický personál, který měl danou noc na stanici službu. Dále zadala vypracování znaleckého posudku na zranění, která stěžovatel utrpěl. Znalec konstatoval, že v důsledku komprese nervů a cév stěžovatel utrpěl oboustrannou těžkou parézu loketních nervů, která má dlouhodobé, avšak nikoli trvalé následky. V prosinci 2007 policie věc odložila s tím, že se trestný čin nestal, jelikož za zranění je částečně odpovědný i stěžovatel a převedším nelze určit rozsah zavinění jednotlivých podezřelých. V únoru 2008 městské státní zastupitelství zamítlo stěžovatelovu stížnost, když dospělo k závěru, že stěžovatelovo přikurtování bylo provedeno v souladu s právními předpisy a stěžovatel byl navíc pravidelně každých 20 minut kontrolován. Stěžovatel se následně obrátil na Ústavní soud, který však jeho stížnost pro zjevnou neopodstatněnost v říjnu 2008 odmítl.

Stěžovatel v prosinci 2008 podal proti psychiatrické léčebně žalobu na ochranu osobnosti, kterou v lednu 2012 Krajský soud v Brně zamítl.²⁶

²⁶ V září 2012 Vrchní soud v Olomouci jeho rozhodnutí zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY V JEHO HMOTNĚPRÁVNÍ SLOŽCE

Soud v první řadě konstatoval, že personál záchytné stanice vykonává státní moc zadržovat osoby, a jelikož se stát nemůže zbavit své odpovědnosti tím, že ji deleguje na jiného, je z hlediska Úmluvy za jeho počínání přímo odpovědný. Dále Soud uvedl, že použití omezovacích opatření není léčebným postupem, ale užitím síly. V daném kontextu je tedy stát povinen hájitelné tvrzení, že takové užití síly nebylo nezbytně nutné z důvodu předchozího jednání stěžovatele, vyšetřit prostředky trestního práva. Stěžovatel proto nebyl před podáním stížnosti k Soudu povinen podat občanskoprávní žalobu a Soud nemusí vyčkat, jak o ní vnitrostátní soudy rozhodnou.

Soud dále dovodil, že s ohledem na stěžovatelovo zranitelné postavení (duševní porucha a stav intoxikace), způsob provedení omezujícího opatření (jeho okamžité aplikování přesto, že byl stěžovatel při převozu a příjmu do nemocnice klidný) a vážné zdravotní následky, které pro něj mělo, vyvolalo toto opatření u stěžovatele nepochybně velkou tíseň a fyzické útrapy, a proto je na projednávaný případ článek 3 Úmluvy použitelný.

Při posouzení souladu postupu zdravotnického personálu záchytné stanice s článkem 3 Úmluvy Soud připomněl, že použití omezovacích prostředků je závažným opatřením, které musí být vždy vedeno s cílem zabránit bezprostřední újmě pacienta nebo jeho okolí a musí být tomuto cíli přiměřené. V projednávaném případě byl stěžovatel po příjmu na záchytnou stanici přikurtován jen z důvodu tvrzeného neklidu, a to jako běžné rutinní opatření, aniž byly vyzkoušeny jakékoli jiné metody jeho uklidnění. Takový postup je podle Soudu zcela nepřijatelný. Ačkoli agresivita vůči personálu je legitimním důvodem pro užití omezovacích opatření, Soud v projednávaném případě neshledal, že by tvrzená agresivita stěžovatele v průběhu noci byla dostatečně prokázána. Reakce, kdy se stěžovatel bránil přikurtování, které nebylo vyvoláno předchozím jednáním dané osoby, byla přirozená a nelze jí kurtování odůvodnit. Soud proto uzavřel, že použití kurtů vůči stěžovateli nebylo ani nezbytné, ani přiměřené.

Dále Soud připomněl, že přikurtované osoby musejí být bedlivě sledovány. V projednávaném případě se tak nestalo. Toto flagrantní porušení povinnosti chránit zdraví osob zbavených svobody bylo navíc jedním z důvodů stěžovatelova vážného zranění.

Závěrem Soud konstatoval, že personál záchytné stanice nevedl řádné záznamy o průběhu užití omezovacího opatření, a to v rozporu s evropskými i vnitrostátními normami. Toto pochybení navíc negativně ovlivnilo možnost řádného prokázání skutkových okolností v rámci trestního řízení.

Soud ze všech výše uvedených důvodů dospěl k závěru, že došlo k porušení hmotněprávní složky článku 3 Úmluvy.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY V JEHO PROCESNÍ SLOŽCE

Soud dále posuzoval, zda vyšetřování daného případu vyhovělo požadavkům na adekvátnost, rychlost, veřejnost a nezávislost.

Ohledně včasnosti a rychlosti vyšetřování Soud konstatoval, že psychiatrická léčebna není státním orgánem, který je oprávněn zahájit vyšetřování, proto je rozhodným okamžikem pro posouzení včasnosti a rychlosti reakce státních orgánů až podání trestního oznámení, nikoli již samotná stížnost personálu léčebny. Poté, co se stěžovatel obrátil na policii, byla věc dle Soudu prověřována rychle (policie rozhodla ve lhůtě šesti měsíců) a bez průtahů.

Vyšetřování též bylo nezávislé a naplnilo i požadavek na veřejnost; stěžovatel měl přístup k vyšetřovacímu spisu, mohl podat stížnost proti postupu policejního orgánu, ve které mohl napadnout věrohodnost jakéhokoli důkazu provedeného policií i navrhnout provedení dalších důkazů. Stěžovatel tedy byl do řízení zapojen v míře, která byla dostatečná pro řádné zajištění jeho zájmů, a nebylo proto nezbytné, aby byl též přítomen výslechů svědků a podezřelých.

Vyšetřování nicméně nedostalo požadavku na adekvátnost, poněvadž nebylo dostatečně důkladné. Jelikož byl stěžovatel podroben nelidskému a ponižujícímu zacházení, není závěr státní zástupkyně, že použití kurtů bylo v souladu s právními předpisy, slučitelný s povinností státu zajistit účinnou ochranu před špatným zacházením porušujícím článek 3 Úmluvy. Závěr státní zástupkyně, že byl stěžovatel při příjmu na záchytnou stanici agresivní, navíc dle Soudu postrádá jakoukoli oporu ve spise. Stejně tak Soud označil za zarážející, že státní zástupkyně uvedla, že stěžovatel byl pravidelně po 20 minutách kontrolován, a tento svůj závěr, který je v rozporu s předchozími závěry policejního orgánu učiněnými na základě stejných důkazů, nijak neodůvodnila.

Soud proto konstatoval, že došlo i k porušení procesní složky článku 3 Úmluvy.

C. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal, že jeho nedobrovolná hospitalizace v psychiatrické léčebně v řadě aspektů porušila jeho právo na svobodu.

Soud připomněl, že v mnoha předchozích případech shledal porušení práva na přístup k soudu, pakliže Ústavní soud vyložil procesní pravidla pro podání ústavní stížnosti nepředvídatelným způsobem či postupoval s nadměrným formalismem. V projednávaném případě však Soud dospěl k závěru, že v rozhodnou dobu již byla judikatura Ústavního soudu ohledně nutnosti podat v obdobných případech nejprve žalobu pro zmatečnost ustálená, a proto byla pro stěžovatele předvídatelná.

Jelikož tedy stěžovatel nepodal ústavní stížnost v souladu s procesními požadavky, které nebyly použity svévolně, nepředvídatelně nebo nadměrně formálně, nevyčerpal řádně vnitrostátní prostředky nápravy, a jeho stížnost je proto nepřijatelná.

D. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODST. 4 ÚMLUVY

Stěžovatel konečně namítal, že neproběhlo žádné řádné soudní řízení, v němž by byla přezkoumána zákonnost jeho nedobrovolné hospitalizace.

Soud s odkazem na svou předchozí judikaturu připomněl, že námitku nedodržení procesních záruk v řízení podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy je třeba nejprve řádně uplatnit u Ústavního soudu. V projednávaném případě se však stěžovatel z výše uvedených důvodů na Ústavní soud neobrátil řádně, proto je jeho námitka nepřijatelná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

E. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCHNĚNÍ

Soud shledal, že stěžovatel bezpochyby z důvodu shledaných porušení článku 3 Úmluvy zažíval útrapy a tíseň, které nelze napravit toliko konstatováním porušení. Stěžovateli proto na spravedlivém základě přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 20 tis. €. O náhradu případné majetkové škody či nákladů řízení stěžovatel nepožádal.

Rozsudek ze dne 25. října 2012 ve věci č. 30241/11 – Artur Buishvili proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že došlo k porušení stěžovatelova práva na svobodu a osobní bezpečnost zaručeného v čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jelikož stěžovatel neměl k dispozici žádné řízení, v němž by soud mohl nařídít jeho propuštění, pakliže by shledal, že je jeho držení v přijímacím středisku v tranzitním prostoru mezinárodního letiště nezákonné. Za nepřijatelnou Soud naopak prohlásil stěžovatelovu námitku, že s ohledem na jeho zdravotní stav měl být vpuštěn na území (čl. 5 odst. 1 Úmluvy), a námitku, že mu po dobu jeho zadržení v přijímacím středisku nebyla poskytována náležitá zdravotní péče (článek 3 Úmluvy).

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl v březnu 2011 na základě tzv. dublinského nařízení předán z Nizozemska do České republiky, kde požádal o azyl. Jelikož mu Ministerstvo vnitra nepovolilo vstup na území, obrátil se stěžovatel na soud, který rozhodnutí ministerstva zrušil a uložil mu zabývat se v dalším řízení otázkou, zda je stěžovatel z důvodu svého zdravotního stavu zranitelnou osobou, kterou nelze držet

v přijímacím středisku v tranzitním prostoru letiště. Ministerstvo následně dospělo k závěru, že stěžovatelovo onemocnění – žloutenka typu C – je běžně léčitelnou chorobou, která v daný okamžik nevyžaduje specializovanou léčbu, a veškeré zdravotní péče, kterou stěžovatel potřebuje, se mu v přijímacím středisku dostává. Stěžovateli proto vstup na území opět nepovolilo. Městský soud toto rozhodnutí potvrdil. Nejvyšší správní soud později rozhodnutí městského soudu zrušil pro nedostačité odůvodnění, stěžovatel byl však v té době již vpuštěn na území státu.

Ještě během svého pobytu v přijímacím středisku stěžovatel absolvoval řadu lékařských vyšetření, z nichž některá, zejména zpráva z počátku dubna 2011, poukazovala na vhodnost urychleného zahájení léčby, která není v přijímacím středisku dostupná. Jiné lékařské zprávy později, koncem května 2011, konstatovaly, že stěžovatelův zdravotní stav je stabilizovaný a že původní závěry o možných vážných následcích pro zdraví stěžovatele, pakliže bude nadále držen v přijímacím středisku, které pro jeho onemocnění není uzpůsobené, byly činěny pro případ zhoršení stěžovatelova stavu, k čemuž však nedošlo. Stěžovateli byly předepsány léky a doporučena dieta. Počátkem června 2011 byl stěžovatel nicméně přemístěn do pobytového střediska na území státu, jelikož kontrolní vyšetření v Nemocnici v Motole prokázalo potřebu zahájení specializované léčby, která z kapacitních důvodů v této nemocnici nemohla být zajištěna a nemohla být realizována ani v přijímacím středisku na pražském letišti.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 4 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že žádný soud, který se zabýval jeho žalobou proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, kterým mu nebyl povolen vstup na území, neměl pravomoc nařídit jeho propuštění z přijímacího střediska v tranzitním prostoru mezinárodního letiště.

Soud v první řadě konstatoval, že Ústavní soud může toliko zrušit určité zákonné ustanovení, avšak nemůže přijmout nové, kterým by došlo k rozšíření pravomoci správních soudů. Stěžovatel tedy nebyl povinen se na Ústavní soud před podáním stížnosti k Soudu obrátit. Dle Soudu též Ústavní soud nemůže být v kontextu projednávaného případu považován za soud s pravomocí nařídit propuštění na svobodu ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy, byť v kontextu vazebního rozhodování takovým soudem je (srov. *Smatana*, č. 18642/04, rozsudek ze dne 27. září 2007). Zrušil-li by totiž Ústavní soud rozhodnutí správních soudů, neměly by tyto soudy, na rozdíl od soudů rozhodujících o vazbě, pravomoc rozhodnout o propuštění stěžovatele na svobodu, a nelze tedy mít za to, že rozhodnutí Ústavního soudu může vést nepřímo k propuštění na svobodu ve smyslu výše uvedené judikatury Soudu.

Soud dále poukázal na francouzské znění čl. 5 odst. 4 Úmluvy, z něhož, na rozdíl od znění anglického, jednoznačně plyne, že orgánem, který vydá rozhodnutí o propuštění, musí být soud a nestačí, že rozhodnutí bude v rámci soudního přezkumu nakonec vydáno správním orgánem. Soud též připomněl rozsudek *Benjamin a Wilson proti Spojenému království* (č. 28212/95, rozsudek ze dne 26. září 2002), ve kterém v kontextu rozhodování o propuštění vězňů, kteří byli odsouzeni k diskrečnímu trestu na doživotí, dovedl, že je v rozporu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy, pakliže o propuštění na svobodu rozhoduje ministr vnitra, byť je vázán předchozím rozhodnutím soudu. Soud konečně poukázal na nutnost vzájemně souladného výkladu čl. 5 odst. 4 Úmluvy s čl. 5 odst. 3 Úmluvy, který vyžaduje, aby měl soudce v rámci rozhodování o vazbě pravomoc přímo nařídit propuštění na svobodu.

Soud z výše uvedených důvodů uzavřel, že jelikož správní soudy mohou v řízení podle § 73 odst. 5 zákona o azylu toliko zrušit rozhodnutí Ministerstva vnitra a vrátit mu věc k dalšímu řízení, a nikoli i nařídit propuštění na svobodu, došlo k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 PÍSM. F) ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal, že jeho zadržení v přijímacím středisku bylo nezákonné, jelikož byl zranitelnou osobou ve smyslu § 73 odst. 7 zákona o azylu, která nesmí být zadržena, a vzhledem k jeho nemoci bylo i nepřiměřené.

Soud připomněl, že čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy, které je na daný případ použitelný, nevyžaduje, aby zbavení svobody bylo nezbytné či přiměřené (srov. *Saadi proti Spojenému království*, č. 13229/03, rozsudek velkého senátu ze dne 29. ledna 2008). Jelikož v projednávaném případě nebyla dle Soudu rozhodnutí vnitrostátních soudů bezdůvodná ani svévolná, je tato námitka nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

C. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel konečně namítal, že mu během jeho pobytu v přijímacím středisku nebyla poskytována adekvátní léčba jeho onemocnění – žloutenky typu C.

Soud konstatoval, že stěžovatel zahájil pouze řízení, jehož cílem bylo zajištění jeho vstupu na území, a nikoli poskytnutí náležité lékařské péče. Toto řízení tedy nebylo adekvátním prostředkem nápravy pro projednávanou námitku. Takovým prostředkem podle Soudu naopak byla žaloba proti nezákonnému zásahu podle § 82 a násl. soudního řádu správního, případně následná ústavní stížnost. Nejvyšší správní soud i Ústavní soud navíc mohly vydat předběžné opatření.

Námitku porušení článku 3 Úmluvy proto Soud prohlásil za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

D. SPRÁVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Soud shledal, že stěžovatel byl bezpochyby porušením čl. 5 odst. 4 Úmluvy frustrován a trpěl úzkostí, což nelze napravit toliko konstatováním porušení. Stěžovateli proto na spravedlivém základě přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 3 tis. €. O náhradu případné majetkové škody či nákladů řízení stěžovatel nepožádal.

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 46203/08 – *Igor Tseber proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý trestní proces, konkrétně v aspektu práva na výslech svědků. Na spravedlivém zadostiucinění Soud stěžovateli přiznal toliko náhradu nákladů ve výši 1 900 €.

I. Skutkové okolnosti

Začátkem roku 2007 Obvodní soud pro Prahu 8 odsoudil stěžovatele za několik trestných činů, včetně ublížení na zdraví. Jako důkaz byla použita především výpověď poškozeného O. ze srpna 2005, která byla pořízena v přípravném řízení před zahájením trestního stíhání jako neodkladný úkon za přítomnosti soudce a posléze v hlavním líčení pouze přečtena. O. jako ukrajinský občan údajně ještě v srpnu 2005 odcestoval na Ukrajinu a v pozdější fázi trestního řízení se ho již nepodařilo i přes soustavné a opakované úsilí vnitrostátních orgánů nalézt a předvolat. V dubnu 2007 Městský soud v Praze zrušil rozsudek obvodního soudu, částečně zprostil stěžovatele obžaloby a ve zbytku ho znovu uznal vinným. V odůvodnění městský soud obdobně jako obvodní soud konstatoval, že výpověď poškozeného O. byla pořízena v souladu s trestním řádem a vzhledem k jeho vycestování z území České republiky je i správné přečtení jeho výpovědi u hlavního líčení. V roce 2008 Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatele pro zjevnou neopodstatněnost. Taktéž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele jako zjevně neopodstatněnou.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 6 Odst. 1 A 3 písm. d) ÚMLUVY

Stěžovatel poukazoval na skutečnost, že neměl nikdy možnost vyslechnout hlavního svědka obžaloby O. a z toho důvodu mu nebylo zaručeno právo na spravedlivý proces zaručené v čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy.

Soud na základě své ustálené judikatury potvrdil, že ustanovení čl. 6 odst. 3 písm. d) zakotvuje zejména zásadu, podle níž musí být všechny usvědčující důkazy provedeny při veřejném a kontradik-

torním jednání, přičemž výjimky lze akceptovat jen za předpokladu respektování práv obhajoby. Soud konstatoval, že v případě nepřítomnosti svědka při jednání soudu je pro využití jeho svědectví k prokázání viny třeba splnit tři podmínky:

- zda je pro to, že obhajoba nemá možnost vyslechnout nebo nechat vyslechnout svědka obžaloby, dán závažný důvod; namísto účasti v řízení lze písemnou výpověď svědka, který nebyl nikdy v předchozích stádiích řízení vyslechnut, připustit pouze jako nejzazší možnost;
- pokud nedošlo k výsledku svědků ze závažného důvodu, nelze výpovědi nepřítomných svědků v zásadě považovat za výlučný nebo rozhodující důkaz viny;
- pokud takovým je, lze ještě řízení jako celek považovat za spravedlivé, jestliže jsou dány skutečnosti dostatečným způsobem vyvažující nevýhody spojené s připuštěním takového důkazu a umožňující řádné a spravedlivé posouzení důvěryhodnosti takového důkazu.

Soud předně uvedl, že vnitrostátní orgány, především soudy, dostaly své pozitivní povinnosti vyvinout veškeré úsilí, které na nich lze přiměřeně požadovat, aby obhajobě zajistily možnost O. vyslechnout. Pro nepřítomnost O. při hlavním líčení, a tedy i pro pouhé přečtení jeho výpovědi pořízené před soudním řízením, byl dán závažný důvod, když svědek nebyl navzdory značnému úsilí k nalezení, čímž byla splněna podmínka první.

Pokud pak jde o druhou podmínku zkoumající význam výpovědi O., Soud měl za to, že tato výpověď představovala rozhodující důkaz viny, přičemž ostatní provedené důkazy byly jen podpůrné. Jelikož byly naplněny první dvě podmínky, bylo konečně nutné ověřit, zda nevýhoda pro obhajobu vyplývající z absence svědka byla vyvážena dostatečnými procesními zárukami.

Soud za takovou záruku předně nepovažoval přítomnost soudce při výsledku svědka O., protože soudce bez předchozí znalosti daného případu nemůže ověřit hodnověrnost svědka a obsahu jeho výpovědi. Ani možnost stěžovatele zpochybnit výpověď O. není adekvátní procesní zárukou v dané věci, jelikož, jak Soud dříve judikoval, tato možnost není s to vyvážit obtížnost situace, v níž se obhajoba nacházela, když stěžovatel nemohl napadnout upřímnost a spolehlivost svědka při křížovém výsledku. Konečně Soud vytknul vnitrostátním soudům, že vzhledem k okolnostem případu a informacím poskytnutých stěžovatelem o O. vůbec nezhodnotily důvěryhodnost O. a hodnověrnost jeho výpovědi. Příslušné orgány se navíc nesnažily obstarat další důkazy, které by mohly podpořit spolehlivost sporné výpovědi.

Soud byl proto toho názoru, že právo stěžovatele na obhajobu bylo omezeno způsobem neslučitelným s požadavky na spravedlivý proces. Došlo tedy k porušení čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy.

B. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUČINĚNÍ

Soud přiznal stěžovateli toliko 1 900 € na náhradě nákladů řízení. I když stěžovatel dále požadoval částku 10 220 € jako náhradu majetkové škody, kterou měl utrpět v důsledku zbavení svobody, což ho připravilo o jeho příjmy, Soud nárok uplatněný z tohoto důvodu zamítl, protože nespatořoval příčinnou souvislost mezi konstatovaným porušením článku 6 Úmluvy a tvrzenou majetkovou škodou. V neposlední řadě stěžovatel požadoval částku 146 tis. € jako náhradu nemajetkové újmy způsobené dopady zbavení svobody na jeho soukromý a rodinný život. Soud měl ovšem za to, že samotné konstatování porušení Úmluvy poskytuje dostatečné spravedlivé zadostiučinění za nemajetkovou újmu.

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 23419/07 – Milan Sýkora proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatele na svobodu a osobní bezpečnost zaručené čl. 5 odst. 1 a 4 Úmluvy a právo na respektování soukromého a rodinného života zaručené článkem 8 Úmluvy, a přiznal mu zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu ve výši 20 tis. €.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl v letech 2000 a 2005 opakovaně zbaven způsobilosti k právním úkonům Městským soudem v Brně. Poprvé soud vyšel především z posudku znalkyně, která v roce 1998 dospěla k závěru, že stěžovatel trpí paranoidní schizofrenií, a doporučila, aby stěžovatel, který byl v řízení formálně zastoupen zaměstnancem soudu jako opatrovníkem, nebyl na jednání soudu předvolán a nebyl mu ani doručován rozsudek. Když se stěžovatel o jeho existenci dozvěděl, podal odvolání, na základě kterého byl rozsudek v srpnu 2001 zrušen Krajským soudem v Brně.

V listopadu 2004 však městský soud znovu rozhodl o zbavení způsobilosti; opřel se sice o nový znalecký posudek téže znalkyně, ten však v zásadě vycházel z posudku předchozího, neboť stěžovatel odmítl podrobit se vyšetření. Znalkyně také uvedla, že předvolání stěžovatele k soudu by nebylo vhodné, neboť nechápe smysl soudního řízení, a podobně by proto nemělo význam doručovat mu rozsudek. Stěžovatel se v červenci 2006 odvolal a v říjnu téhož roku Krajský soud v Brně rozsudek zrušil a nařídil vypracování nového znaleckého posudku.

Konečně v září 2007 Městský soud v Brně rozhodl, že není namístě zbavit stěžovatele způsobilosti k právním úkonům, i když je duševně nemocný. Celkem tak byl stěžovatel zbaven způsobilosti po dobu dvou a půl roku.

V roce 2008 Ministerstvo spravedlnosti uznalo, že délka řízení o zbavení způsobilosti byla nepřiměřená a že nedoručením rozsudků byla porušena procesní práva stěžovatele. Za první pochybení mu přiznalo zadostiučinění ve výši 102 tis. Kč, v případě druhého uvedlo, že samo konstatování porušení je dostatečným zadostiučiněním.

V listopadu 2005 byl navíc stěžovatel po verbální hádce se svou partnerkou proti své vůli převezen do brněnské psychiatrické léčebny, kde byl hospitalizován celkem 20 dní. V průběhu hospitalizace mu byly proti jeho vůli aplikovány léky. Léčebna oznámila nedobrovolnou hospitalizaci stěžovatele Městskému soudu v Brně, který však řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotní péče nezahájil, neboť s hospitalizací vyslovil souhlas opatrovník stěžovatele (město Brno). Ústavní soud, na který se stěžovatel obrátil, odmítl jeho ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 ÚMLUVY

Soud v souladu se svou dosavadní judikaturou uvedl, že i když s hospitalizací stěžovatele vyslovil souhlas jeho opatrovník, jde o zbavení svobody ve smyslu čl. 5 odst. 1 Úmluvy. Takové zbavení svobody je však přípustné kromě jiných pouze za podmínky, že je v souladu s vnitrostátním právem, což bylo v daném případě splněno, a že je doprovázeno dostatečnými zárukami proti svévoli. Tak tomu však v případě stěžovatele nebylo, neboť ten neměl k dispozici žádný procesní prostředek, na základě kterého by mohl sám nechat přezkoumat zákonnost své hospitalizace za situace, kdy byl zbaven způsobilosti k právním úkonům a kdy se zbavením svobody vyjádřil souhlas jeho opatrovník.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 4 ÚMLUVY

Z víceméně obdobných důvodů dospěl následně Soud k závěru, že absence možnosti podat návrh na zahájení řízení, v němž by byla přezkoumána zákonnost zbavení svobody stěžovatele v psychiatrické léčebně, znamená také porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy, který právo podat takový návrh zakotvuje.

C. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Soud se konečně zabýval tím, zda nebylo porušeno právo stěžovatele na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Námitku v tom směru, že toto ustanovení mělo být porušeno tím, že stěžovateli byly proti jeho vůli aplikovány léky, Soud odmítl pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy s odůvodněním, že stěžovatel se měl domáhat odškodnění na léčbě.

Pokud jde o námitku porušení článku 8 v souvislosti se zbavením stěžovatele jeho způsobilosti k právním úkonům, Soud předně podotkl, že zadostiučinění ve formě konstatování porušení procesních práv, kterého se stěžovateli od Ministerstva spravedlnosti dostalo, není dostatečnou nápravou, neboť jednak nedoručení rozsudků soudů je pouze jedním aspektem námitky stěžovatele, jednak zbavení způsobilosti je příliš závažným zásahem do práv na to, aby pouhé konstatování mohlo být považováno za adekvátní kompenzaci.

Soud uvedl, že se nemusí zabývat tím, zda zásah do práva stěžovatele byl zákonný a zda sledoval legitimní cíl, jelikož byl v každém případě nepřiměřený. V této souvislosti především podotkl, že soudy nikdy nenavázaly přímý kontakt se stěžovatelem, kterého na jednání nepředvolávaly. Se stěžovatelem se nesetkal ani žádný z jeho opatrovníků pro řízení před soudem a těchto řízení se vůbec účastnili pouze formálně. I když Soud připustil, že za určitých okolností může být vhodné nedoručit rozsudek o zbavení způsobilosti dotčené osobě, nebyl to případ stěžovatele. Konečně, Soud upozornil také na to, že duševní choroba podléhá zpravidla určitému vývoji, proto není možné rozhodnutí o zbavení způsobilosti založit na posudku vypracovaném před několika lety. Skutečnost, že dotčená osoba odmítala se znalcem spolupracovat, není sama o sobě dostatečným ospravedlněním pro takový postup.

Soud tak dospěl k závěru, že byl porušen článek 8 Úmluvy, neboť rozhodnutí o zbavení stěžovatele způsobilosti k právním úkonům byla založena na nedostatečných důkazech a řízení samotná trpěla vážnými nedostatky.

D. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUČINĚNÍ

Soud shledal, že za okolností daného případu stěžovatel bezpochyby zažíval útrapy a tíseň, což nelze napravit pouhým konstatováním porušení Úmluvy. Stěžovateli proto na spravedlivém základě přiznal náhradu nemajetkové újmy ve výši 20 tis. €.

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 58874/11 – *Roman Minarik proti České republice* (č. 4)

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že bylo porušeno právo stěžovatele na přístup k soudu zaručené čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Soud stěžovateli přiznal na náhradě nákladů řízení 4 144 €.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl menšinovým akcionářem ve společnosti, která byla v roce 2002 zrušena a její jmění rozděleno mezi společnost ve výlučném vlastnictví hlavního akcionáře, který převzal podstatnou část obchodního majetku včetně funkčního podniku zrušené společnosti, a společnost ve vlastnictví menšinových akcionářů, která převzala pouze finanční aktiva.

Vnitrostátní soudy odmítly žaloby stěžovatele proti zápisu změn do obchodního rejstříku, jakož i proti jim předcházejícímu rozhodnutí valné hromady společnosti, neboť neměl v rejstříkovém řízení postavení účastníka, resp. společnost byla mezitím z obchodního rejstříku vymazána.

V usnesení odmítajícím ústavní stížnost stěžovatele proti rozhodnutí valné hromady Ústavní soud – s odkazem na rozsudek Soudu ve věcech *Kohlhofer a Minarik* (č. 32921/03, 28464/04 a 5344/05, rozsudek ze dne 15. října 2009) – konstatoval, že v řízení o náhradě škody způsobené rozhodnutím valné hromady podle § 131 odst. 4 obchodního zákoníku soudy nevyhnutelně jako předběžnou otázku musí posoudit i zákonnost rozhodnutí valné hromady. Stěžovatel tudíž mohl rozhodnutí napadnout a domáhat se náhrady škody touto cestou.

Tento závěr v obecné rovině později potvrdil v jiných případech i Nejvyšší soud. S účinností od 1. ledna 2012 byl na obdobném principu také novelizován zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Soud připustil, že výše uvedený postup, který předznamenal Ústavní soud ve svém nálezu a následně potvrdil zákonodárce, by zřejmě mohl naplnit požadavek na přístup k soudu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. K vývoji judikatury a právní úpravy však došlo až po událostech rozhodných v případě stěžovatele, který jej tudíž využít nemohl; když v jeho věci rozhodl Ústavní soud, lhůta, v níž by se stěžovatel mohl dovolávat právního názoru Ústavního soudu, již uplynula a nebyla mu zachována.

Soud proto, stejně jako již v několika dříve vydaných rozsudcích týkajících se obdobných stížností stejného stěžovatele i jiných stěžovatelů, konstatoval porušení Úmluvy. Potvrdil své dříve vyslovené závěry, podle kterých omezení práva stěžovatele na přístup k soudu, jenž by projednal jeho žaloby týkající se zákonnosti postupu předmětné společnosti, nebylo přiměřené, byť mělo zákonný základ a sledovalo legitimní cíl.

B. SPRAVEDLIVÉ ZADOSTIUCINĚNÍ

Stěžovatel požadoval 15 607 € z titulu náhrady majetkové škody jako rozdíl mezi skutečnou hodnotou dotčených akcií a částkou, která mu byla v rámci vypořádání skutečně vyplacena. Soud přiznal stěžovateli 4 144 € na náhradě nákladů řízení, v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiucinění zamítl.

PŘÍLOHA Č. 2: ANOTACE ZAMÍTAVÝCH ROZSUDKŮ NEBO ODMÍTAVÝCH ROZHODNUTÍ

Podobně jako v příloze č. 1 v této příloze podán chronologický přehled, tentokrát těch rozsudků a rozhodnutí Soudu, které neskončily konstatováním porušení Úmluvy ze strany České republiky. Analytický přístup k těmto judikátům byl použit v oddílu 1.1.2. této zprávy.

PŘEHLED ANOTOVANÝCH JUDIKÁTŮ

Rozsudek ze dne 2. února 2012 ve věci *Růžový panter, o. s., proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 21. února 2012 ve věci *František Šumbera proti České republice*
Rozsudek ze dne 5. dubna 2012 ve věci *Zdeněk Jirsák proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci *Pavel Uhl proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci *Lukáš Bureš proti České republice* (č. 2)
Rozhodnutí ze dne 11. září 2012 ve věci *Jan Krůta proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci *Roman Miler proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci *Oldřich Dračka a Eva Hlavenková proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci *Ruslan Stepankiv proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci *Iveta Červeňáková proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci *Jana Pekařová proti České republice*
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci *Jiří Šál proti České republice*
Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci *Jaroslav Čadek a další proti České republice*

Rozsudek ze dne 2. února 2012 ve věci č. 20240/08 – *Růžový panter, o. s., proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost, která se týkala zejména namítaného porušení práva na svobodu projevu, zaručeného v článku 10 Evropské úmluvy o lidských právech, není důvodná.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelské sdružení je občanským sdružením zabývajícím se korupcí ve veřejné správě. V roce 2004 publikovalo na svých internetových stránkách tiskovou zprávu, v níž upozorňovalo na existenci vazeb mezi tehdejšími místopředsedou Poslanecké sněmovny Ivanem Langerem a panem Tomášem Paclíkem, který měl být určitým způsobem napojen na podnikatele Vratislava Kutala a Milana Šišmu, odsouzené za přípravu vraždy v souvislosti s obchodováním s lehkými topnými oleji. V tiskové zprávě konkrétně stálo: „Vyzýváme poslance PSP ČR Ivana Langeru, aby [...] uvedl, zda-li se domnívá, že je společensky únosné, aby místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a stínový ministr vnitra pronajímal ve svém domě kanceláře osobě [míněno T. P.], která se svého času spolčila v rámci svých podnikatelských aktivit s osobami odsouzenými za přípravu vraždy související s obchody s LTO.“

Tomáš Paclík podal proti stěžovatelskému sdružení žalobu na ochranu osobnosti, které Krajský soud v Praze z převážné části vyhověl a uložil stěžovatelskému sdružení, aby stáhlo spornou tiskovou zprávu, uveřejnilo na svých internetových stránkách a v celostátním deníku omluvy, zaplatilo žalobci částku 100 tis. Kč a nahradilo náklady řízení. Rozsudek soudu prvního stupně byl poté potvrzen Vrchním soudem v Praze. Stěžovatelské sdružení následně neuspělo ani s dovoláním, ani s ústavní stížností.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

V daném případě nešlo ani tak o pravdivost skutkových tvrzení uvedených v tiskové zprávě, ale spíše o způsob prezentace jinak v zásadě pravdivých informací. Předmětem sporu bylo především použití slova „spolčila“, které má podle vnitrostátních soudů trestněprávní konotaci a jeho použití v tiskové zprávě mohlo vyvolat dojem, že se T. Paclík podílel na trestné činnosti V. Kutala a M. Šišmy, ačkoli ho s nimi pojila jen skutečnost, že byl po určitou dobu členem představenstva akciové společnosti, v níž oba také figurovali; navíc se jím stal v době, kdy tyto osoby nebyly ještě odsouzeny (resp. nebyly ještě ani obviněny).

Soud shledal, že vnitrostátní soudy ve svých rozhodnutích jasně vysvětlily důvody, které je vedly k učiněným závěrům, které nejsou v rozporu se skutkovými okolnostmi daného případu, natožpak svévolné. Při vážení jednotlivých navzájem soupeřících zájmů se podle jeho názoru opřely o kritéria slučitelná s článkem 10 Úmluvy. V této souvislosti zejména zdůraznil, že svoboda projevu není bez hranic; jsou s ní spojeny i určité povinnosti a určitá odpovědnost, jež mají význam například tehdy, hrozí-li nebezpečí zásahu do pověsti a práv jiných osob. Soud se ztotožnil s českými soudy, podle kterých veřejnost má nepochybně tendenci považovat informace publikované sdružením, které jako svůj cíl prezentuje boj proti korupci, za věrohodné a seriózní. Ačkoli je zřejmé, že k plnění tohoto cíle musí sdružení získávat zájem veřejnosti, musí tak činit obezřetně a umírněně. Soud vzal rovněž v potaz, že cílem inkriminované tiskové zprávy bylo upozornit na vazby poslance Ivana Langera, přičemž tohoto cíle mohlo být stejně dobře dosaženo i jinak, bez uvedení celého jména T. Paclíka nebo použitím vhodnějších výrazů na jeho adresu.

Vzhledem k výše uvedenému Soud v souladu s argumenty žalované vlády uzavřel, že odsouzení stěžovatelského sdružení spočívalo na relevantních a dostatečných důvodech. Pokud jde o uloženou sankci, nebyla podle mínění Soudu nepřiměřená účelu, který sledovala, byť stěžovatelské sdružení mělo určité potíže, aby povinností vyplývajícím z rozhodnutí domácích soudů dostálo. K porušení práva na svobodu projevu tedy v daném případě nedošlo.

Soud v rozsudku rovněž shledal jako zjevně neopodstatněnou námitku porušení práva na spravedlivý proces.

Pro případ úspěchu ve věci stěžovatelské sdružení požadovalo spravedlivé zadostiučinění v celkové výši zhruba 470 tis. Kč.

Rozhodnutí ze dne 21. února 2012 ve věci č. 48228/08 – *František Šumbera proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru o nepřijatelnosti stížnosti vznesené na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy pro nedostatek podstatné újmy způsobené tvrzeným porušením Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel podal v březnu 2006 k Okresnímu soudu v Bruntále žalobu na vyklizení bytu. Když v červenci 2007 zjistil, že žalovaní byt opustili, vzal žalobu zpět. Okresní soud řízení zastavil a rozhodl, že každý účastník ponese své náklady řízení. První žalovaný se však proti rozhodnutí o nákladech odvolal s tím, že byt opustil v září 2005 a stěžovateli jej předal v únoru 2006. Aniž bylo toto odvolání doručeno stěžovateli, Krajský soud v Ostravě v listopadu 2007 stěžovateli uložil uhradit prvnímu žalovanému na nákladech řízení před soudy prvního i druhého stupně celkem necelých 5 700 Kč, když z písemných vyjádření založených ve spise dovodil, že stěžovatel podal žalobu, ač věděl, že první žalovaný již byt předal. Stěžovatel se následně bránil ústavní stížností, jež byla v dubnu 2008 odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost, když Ústavní soud jednak poukázal na svoji judikaturu, podle níž otázka nákladů řízení v zásadě nemá ústavněprávní rozměr, jednak připomenul, že podle § 210 odst. 1 občanského soudního řádu musí být zaslána k vyjádření toliko odvolání do rozhodnutí ve věci samé, nikoli do rozhodnutí procesních.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel mimo jiné namítal porušení svého práva na spravedlivý proces, zejména z něho vyplývající zásada kontradiktornosti a rovnosti zbraní. Soud se rozhodl v jeho věci použít podmínku přijatelnosti založenou na tom, že stěžovatel neutrpěl tvrzeným porušením Úmluvy podstatnou újmu ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy.

Pojem podstatné újmy podle Soudu odpovídá myšlence, že porušení práva musí dosáhnout určitého stupně závažnosti na to, aby odůvodňovalo projednání věci mezinárodním soudem. Posouzení stupně závažnosti je relativní, záleží na souhrnu okolností každého případu a musí brát v potaz jak subjektivní vnímání stěžovatele, tak objektivní předmět sporu.

Soud poznamenal, že se tvrzené porušení týká vedlejší otázky nákladů řízení vzniklých zpětvzetím žaloby ve výši odpovídající částce 227 €. Podle názoru Soudu stěžovatel nijak nedoložil, že by tato částka byla v jeho osobní situaci významná.

Soud také ověřil, zda není v projednávané věci nutné použít ochranných ustanovení obsažených v citovaném čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy.

Co se týče podmínky, zda dodržování lidských práv přesto nevyžaduje projednání stížnosti, Soud poukázal na relevanci vývoje vnitrostátního práva a praxe a na vyřešení sporné otázky jeho judikaturou. Podotkl, že se zásada kontradiktornosti a rovnosti zbraní podle jeho judikatury uplatní rovněž na rozhodování o nákladech řízení za předpokladu, že se hlavní projednávaný nárok týká občanských práv a závazků ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Soud dále považoval za prokázané, že se judikatura Ústavního soudu problematice spravedlivosti rozhodování o nákladech řízení věnuje pozornost a používá přitom článek 6 Úmluvy, včetně uvedených zásad, přičemž se Ústavní soud i ve stěžovatelově věci zabýval námitkou porušení článku 6. Občanský soudní řád byl též náležitě změněn zákonem č. 7/2009 Sb.

Ke druhému ochrannému ustanovení spočívajícímu v požadavku, aby věc byla řádně projednána vnitrostátním soudem, Soud uvedl, že se tato podmínka týká projednání nároku uplatněného na vnitrostátní úrovni (v daném kontextu otázky nákladů řízení), nikoli námitek porušení Úmluvy předložených Soudu. Otázka nákladů řízení byla projednána na třech stupních soudní soustavy, přičemž namítaná okolnost spočívající v tom, že stěžovateli nebylo zasláno odvolání protistrany, nelze samu o sobě považovat za nedostatek řádného projednání soudem, protože požadavek čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy je méně přísný než požadavek na spravedlivý proces, jakkoli porušení článku 6 případně může znamenat nedostatek řádného projednání, zejména tam, kde by došlo ke svévoli nebo odepření spravedlnosti. V projednávané věci vnitrostátní soudy posoudily relevantní aspekty a odůvodnily svá rozhodnutí, takže Soud nemá důvod pochybovat o jejich postupu.

Proto je namíste stížnost odmítnout.

Rozsudek ze dne 5. dubna 2012 ve věci č. 8968/08 – Zdeněk Jirsák proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že podmínky, za nichž byl stěžovatel zbaven svobody v cele č. 223 Věznice Valdice, a prodlení s léčbou zlomeniny jeho kotníku, nedosáhly minimálního stupně závažnosti nutného k porušení článku 3 Úmluvy, a to ani jednotlivě, ani ve svém kumulativním účinku. K porušení tohoto ustanovení zakazujícího mučení a jiné nelidské či ponižující zacházení tedy nedošlo.

I. Skutkové okolnosti

A. PODMÍNKY VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY V CELE Č. 223 VĚZNICE VALDICE

Stěžovatel vykonával trest odnětí svobody ve Věznici Valdice v cele o rozměrech 35,8 m², kterou sdílel s dalšími devíti vězni. V cele bylo pět patrových lůžek, deset skříněk, dva stoly, deset židlí a umyvadlo se studenou vodou. Toaleta byla umístěna v oddělené místnosti. Před okny byla ve vzdálenosti cca 1,5 metru umístěna z důvodu zamezení vizuálního kontaktu s přilehlým bytovým domem

zábrana ze žlutého průhledného sklolaminátu. Jedno celé okno a polovinu druhého bylo možné otevřít. Doba větrání záležela na dohodě odsouzených.

Stěžovatel byl po celou dobu svého pobytu v dané cele zaměstnán. Trávil tak cca 9 hodin denně mimo tuto celu v zaměstnání. Kromě toho mohl jednu hodinu denně trávit na vycházkovém dvoře. Mohl též sledovat televizi nebo se účastnit volnočasových aktivit mimo celu.

B. ZRANĚNÍ A LÉČBA STĚŽOVATELE

Dne 28. ledna 2001 ve večerních hodinách si stěžovatel při slézání z patrového lůžka přivodil zlomeninu zevního kotníku pravé nohy. Tvrdil, že se mu udělalo nevolno z vydýchaného vzduchu v cele. Jelikož se domníval, že jde pouze o výron, nevyhledal lékaře, ale poraněnou nohu chladil obklady a vzal si léky proti bolesti.

Druhý den ráno stěžovatel nemohl kvůli silné bolesti na nohu došlápnout, proto byl odnesen na ošetřovnu. Lékař stěžovatele vizuálně vyšetřil a shledal, že je silně intoxikován. Jelikož byl laborant obsluhující rentgen na dovolené a dle názoru lékaře stěžovatelův stav intoxikace vylučoval převoz do nemocnice, byl stěžovateli kotník pouze zafixován a stěžovatel byl umístěn do samovazby. Rentgenové vyšetření tak bylo provedeno až následující den. Bylo při něm zjištěno, že poraněný kotník je zlomený. Stěžovatel byl převezen do vězeňské nemocnice, kdy byl druhý den operován. Celkově léčba, včetně fyzioterapie, trvala sedm měsíců. Stěžovatel ale k lékaři docházel i dále, jelikož se mu ve zraněném kotníku rozvinula artróza.

V březnu 2001 byl stěžovatel uznán vinným z kázeňského přestupku úmyslného přivedení se do stavu intoxikace léky a byl mu uložen trest pěti dnů pobytu na uzavřeném oddělení. Proti rozhodnutí se stěžovatel neodvolal. V září 2001 byl stěžovatel propuštěn z práce, protože se dne 29. ledna 2001 nedostavil do práce z důvodu své intoxikace léky.

C. PROSTŘEDKY NÁPRAVY, KTERÉ STĚŽOVATEL VYUŽIL

V listopadu 2001 podal stěžovatel trestní oznámení na ředitele věznice ve Valdicích, které nicméně státní zástupce jako nedůvodné odložil, když dospěl k závěru, že primární příčinou zdravotního stavu stěžovatele bylo zneužití léků a poranění kotníku bylo toliko sekundární příčinou.

Stěžovatel podal proti Vězeňské službě žalobu na náhradu škody způsobené tvrzenými nelidskými podmínkami v cele, kde byl umístěn, a následným, z tohoto stavu vyplývajícím, zraněním. Okresní soud v Jičíně žalobu v dubnu 2005 zamítl, poněvadž dospěl k závěru, že žalovaná neporušila žádnou právní povinnost. Soud shledal, že rozměry dané cely odpovídaly tehdy platným právním předpisům, a neshledal ani protiprávní jednání lékaře, který stěžovatele ošetřoval. Závěry okresního soudu postupně schválily v říjnu 2005 Krajský soud v Hradci Králové, v květnu 2007 Nejvyšší soud a v říjnu 2007 Ústavní soud.

Stěžovatel též v roce 2007 podal žalobu na ochranu osobnosti proti vězeňskému lékaři, který jej dne 29. ledna 2001 ošetřoval. V prosinci 2010 byla žaloba zamítnuta s tím, že lékař jednal z titulu své funkce, a proto měl být žalován jeho zaměstnavatel, stát.

V červenci 2010 stěžovatel podal proti státu žalobu na náhradu škody utrpěné v důsledku tvrzených nelidských podmínek zbavení svobody po celou dobu výkonu jeho trestu. Řízení dosud neskončilo.

Stěžovatel konečně ohledně svého zranění podal stížnost ke Generálnímu ředitelství Vězeňské služby, které ji však označilo za nedůvodnou.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel poukazoval na porušení článku 3 Úmluvy, tedy zákazu mučení a jiného nelidského či ponižujícího zacházení.

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY Z DŮVODU PODMÍNEK ZBAVENÍ SVOBODY V CELE Č. 223 VĚZNICE VALDICE

Soud v první řadě připomněl, že v případě, že velikost osobního prostoru, který má odsouzený k dispozici, se pohybuje v rozmezí 3 až 4 m², jako tomu bylo v projednávaném případě, je nutné

zkoumat i jiné aspekty fyzických podmínek zbavení svobody, aby mohlo být posouzeno, zda je toto zbavení v souladu s článkem 3 Úmluvy. Jde zejména o možnost používat v soukromí toaletu, o větrání, přístup denního světla a vzduchu, dostatečné vytápění, dodržení základních hygienických požadavků či o poskytnutou volnost pohybu.

V projednávaném případě byla podle Soudu celková plocha cely natolik velká, že stěžovateli umožňovala dostatečný pohyb. Navíc stěžovatel trávil každý pracovní den devět hodin na pracovišti, každý den hodinu na vycházkovém dvoře a mohl provozovat i další volnočasové aktivity mimo celu. Přístup čerstvého vzduchu do cely byl zajištěn, neboť odsouzení mohli okna kdykoli otevřít. Sklolaminátová zábrana sice do jisté míry omezovala přístup přirozeného světla do cely, ale nebránila mu zcela a stěžovatel v tomto směru nic konkrétního nenamítal. Stěžovatel sice tvrdil, že v cele byla teplota mezi 10 a 12 °C, avšak vzhledem k tomu, že toto tvrzení neuplatnil v žádné ze svých početných stížností a žalob na vnitrostátní úrovni, Soud ho nepokládal za důvěryhodné. Jedna toaleta na deset odsouzených stěžovateli mohla působit jistě nepohodlí, jelikož však byla od cely oddělena funkčními dveřmi, poskytovala mu dostatečné soukromí. Stěžovatel se sice nemohl kdykoli sprchovat teplou vodou, avšak měl na cele k dispozici umyvadlo s tekoucí studenou vodou a mohl se mýt každý den po práci. Bylo mu tudíž umožněno udržovat hygienu v míře slučitelné s článkem 3 Úmluvy.

Soud uzavřel, že výše popsané podmínky stěžovatelova zbavení svobody nedosáhly ve svém souhrnu závažnosti rovnající se ponižujícímu nebo nelidskému zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY Z DŮVODU NEDOSTATEČNÉ LÉČBY STĚŽOVATELOVA ZRANĚNÍ

Soud připomněl, že součástí požadavku na poskytnutí adekvátní léčby osoby zbavené svobody, který vyplývá z článku 3 Úmluvy, je též její rychlost. Soud označil vysvětlení vnitrostátních orgánů stran toho, proč nebylo provedeno rentgenové vyšetření ihned poté, co se stěžovatel dostavil k lékaři, tedy nepřítomnost obsluhy a intoxikace stěžovatele, za nepřesvědčivé a především zcela nepřijatelné. Podle Soudu stát nese odpovědnost za jednodenní prodlení s poskytnutím lékařské péče stěžovateli.

Nikoli každé zpoždění však dle judikatury Soudu znamená porušení článku 3 Úmluvy. V projednávaném případě byla stěžovateli od druhého dne poskytnuta adekvátní léčba, včetně operace ve specializované nemocnici, následných kontrol a fyzioterapie. Stěžovatel sice poukazoval na jisté přetrvávající zdravotní problémy, avšak neprokázal, že byly důsledkem prodlení se započatím léčby. Soud též s poukazem na svá předchozí zjištění odmítl stěžovatelův argument, že jeho zranění bylo zapříčiněno přeplněností věznice. Soud proto uzavřel, že jednodenní zpoždění s léčbou stěžovatelovy zlomeniny kotníku za okolností projednávaného případu nedosáhlo minimálního stupně závažnosti, při němž by mohlo být považováno za nelidské či ponižující zacházení.

C. ZÁVĚR

Soud dospěl k závěru, že i při zhodnocení kumulativního účinku podmínek panujících ve Věznici Valdice a zpoždění s poskytnutím lékařské péče nebylo dosaženo minimálního stupně závažnosti nutného k porušení článku 3 Úmluvy.

Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci č. 1848/12 – *Pavel Uhl proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru o nepřijatelnosti stížnosti vznesené na poli článku 8 Úmluvy pro nedostatek podstatné újmy způsobené tvrzeným porušením Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

V roce 2008 zavedlo hlavní město Praha multifunkční kartu zvanou Opencard. Původně existovaly dva typy této karty; zatímco běžná karta byla bezplatná, avšak její využití bylo spojeno se souhlasem držitele se zpracováním jeho osobních údajů, vydání anonymní karty bylo zpoplatněno a roční předplatní kupón na hromadnou dopravu byl u tohoto typu karty dražší. Na podzim 2010 vydal Úřad pro ochranu osobních údajů kritické stanovisko, jehož výsledkem bylo mimo jiné zavedení osobního typu

Opencard, jejíž vydání je zpoplatněno, avšak předplatní kupón lze nahrát za stejnou částku jako u karty běžné.

Stěžovatel si nepřál pro účely předplatného městské hromadné dopravy poskytnout své osobní údaje. V prosinci 2008 marně žádal Dopravní podnik hlavního města Prahy o poskytnutí kupónu za stejnou cenu jako pro držitele běžné Opencard. Jelikož nedostal žádnou odpověď, začal si pořizovat čtvrtletní kupóny a v říjnu 2009 požádal dopravní podnik o uhrazení rozdílu. Poněvadž znovu neobdržel žádnou odpověď, podal žalobu na vydání bezdůvodného obohacení k Obvodnímu soudu pro Prahu 9, který ji v červnu 2009 zamítl bez možnosti podat odvolání s tím, že vybrané částky jsou dále přerozdělovány a žalovaný dopravní podnik není jediným příjemcem, a proto nelze dovodit jeho odpovědnost za ztrátu, kterou stěžovatel utrpěl. Následně podaná ústavní stížnost byla v červnu 2011 odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost s tím, že u minimální částky, jež byla předmětem řízení (1 170 Kč), může dojít k zásahu do ústavně zaručených práv jen výjimečně. Takové okolnosti však nenastaly. Nadto Ústavní soud poznamenal, že zvolená cesta nebyla vhodná k ochraně stěžovatelem dovolávaného práva na ochranu osobních údajů.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ PRÁVA NA SPRÁVEDLIVÝ PROCES

Stěžovatel na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy kritizoval skutečnost, že se obvodní soud vyhnul rozhodnutí o podstatě jeho nároku.

Soud s tímto vnímáním problému nesouhlasil a rozhodl, že v projednávané věci nejde o nedostatek přístupu k soudu, nýbrž spíše o otázku výkladu a použití vnitrostátních předpisů, k nimž jsou povolány vnitrostátní soudy; Soud může jejich údajné skutkové nebo právní omyly hodnotit pouze v rozsahu, v němž představují možná porušení práv a svobod chráněných Úmluvou. Problematické není ani použití zásady *de minimis non curat praetor* ze strany Ústavního soudu, zvláště když je její uplatnění spojeno s odůvodněnými výjimkami. Úmluva ostatně stanoví podobnou podmínku přijatelnosti. Tato část stížnosti je tudíž zjevně neopodstatněná.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ PRÁVA NA SOUKROMÝ ŽIVOT

Stěžovatel na poli článku 8 Úmluvy také poukazoval na finanční ztrátu, kterou utrpěl tím, že se nepodvolil podle jeho názoru neodůvodněnému zásahu do práva ke svým údajům. Podle jeho názoru je sice sporná částka nízká, ale daný systém znamená, že mnoho lidí je z finančních důvodů nuceno dát velice široký souhlas ke zpracování svých osobních údajů.

Soud se rozhodl v jeho věci použít podmínku přijatelnosti založenou na tom, že stěžovatel neutrpěl tvrzeným porušením Úmluvy podstatnou újmu ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy.

Podle názoru Soudu nepředstavuje jediná ztráta, kterou stěžovatel v důsledku neposkytnutí svých osobních údajů utrpěl, ve výši cca 47 € podstatnou újmu.

Soud také ověřil, zda není v projednávané věci nutné použít ochranných ustanovení obsažených v citovaném čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy.

Co se týče podmínky, zda dodržování lidských práv přesto nevyžaduje projednání stížnosti, Soud jako příklad, kdy by bylo třeba pokračovat v projednávání stížnosti, uvedl situaci, kdy je třeba vyjasnit povinnosti států vyplývající z Úmluvy nebo vést stát k vyřešení systémových problémů týkajících se jiných osob ve stejném postavení jako stěžovatel. Pokud byl problém již řešen v judikatuře Soudu, není zpravidla nutné stížnost dále projednávat.

Soud v této souvislosti poznamenal, že sice ještě neřešil podobný případ, který se navíc týká tisíců pražských uživatelů hromadné dopravy, ale že nelze pominout, že namítaný problém již byl vyřešen v návaznosti na zásah Úřadu pro ochranu osobních údajů. Ačkoli se změna týká jen dospělých, musí se Soud omezit na okolnosti projednávaného případu, kdy stěžovatel dospělý je.

Ke druhému ochrannému ustanovení spočívajícímu v požadavku, aby věc byla řádně projednána vnitrostátním soudem, Soud poznamenal, že tuto podmínku vždy uplatňoval flexibilně. V minulosti po-

jem věci pro daný účel vyložil jako předmět vnitrostátního řízení, a nikoliv jako námitku založenou na Úmluvě, jindy jej vyložil naopak jako námitku předloženou Soudu. Rovněž rozhodl, že toto ochranné ustanovení nelze použít tam, kde je napadáno rozhodnutí vnitrostátního orgánu vydané v poslední instanci.

Podle Soudu stěžovatel podal žalobu na vydání bezdůvodného obohacení, kterou vnitrostátní soudy zamítly. Soud se nemůže zabývat skutkovými nebo právními omyly, jichž se tyto soudy měly údajně dopustit, a druhé ochranné ustanovení obsažené v čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy se vztahuje nikoli na výsledek projednání vnitrostátními soudy, ale na samotné projednání. Na tomto úseku však k žádným pochybením podle Soudu nedošlo. Žaloba byla zamítnuta v důsledku povahy stěžovatelem uplatněného nároku. Věc ve smyslu otázky bezdůvodného obohacení byla tudíž řádně projednána vnitrostátními soudy, aniž došlo k odmítnutí spravedlnosti přiřčitelnému žalovanému státu.

Proto je namístě stížnost odmítnout.

Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci č. 5081/11 – Lukáš Bureš proti České republice (č. 2)

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru o nepřijatelnosti stížnosti vznesená na poli čl. 5 odst. 1, 4 a 5 Úmluvy, a to po řadě pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, zjevnou neopodstatněnost a neslučitelnost s Úmluvou *ratione materiae*.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel, jenž dlouhodobě trpí duševní nemocí – schizoafektivní poruchou –, se dne 4. června 2007 z důvodu zhoršení svého zdravotního stavu dostavil do Psychiatrické léčebny Brno-Černovice a požádal o hospitalizaci na otevřeném oddělení. Přijímající lékařka, ačkoli shledala, že stěžovatel je klidný a orientovaný, dospěla k závěru, že u něj nelze vyloučit výskyt sebevražedných sklónů, a proto rozhodla o jeho umístění do uzavřeného oddělení léčebny. Stěžovatel s tímto postupem nesouhlasil. Následující den ošetřující lékař konstatoval, že stěžovatel je klidný, lucidní a plně orientovaný, avšak trpí paranoiou a nelze vyloučit zhoršení jeho stavu. Dále poznamenal, že stěžovatel není agresivní a popírá jakékoli sebevražedné myšlenky. Dne 6. června 2007 ošetřující lékařka po návštěvě stěžovatelovy matky a dalším vyšetření dospěla k závěru, že u stěžovatele nelze vysledovat tendence k uskutečnění sebevražedných myšlenek, a proto ačkoli propuštění není nejlepším řešením, stěžovatel není nebezpečný ani sobě, ani svému okolí a propuštění na revers je možné. Ve večerních hodinách byl stěžovatel po podepsání reversu propuštěn.

Léčebna nedobrovolnou hospitalizaci stěžovatele oznámila Městskému soudu v Brně dne 5. června 2007. Dne 6. června 2007 vyšší soudní úřednice tohoto soudu zaznamenala do spisu, že stěžovatel již byl propuštěn, a vydala pokyn kanceláři k založení spisu.

V dubnu 2009 podal stěžovatel žádost o odstranění průtahů v řízení o přípustnosti jeho převzetí do psychiatrické léčebny, v níž se domáhal, aby soud řízení urychleně zahájil. Dopisem z května 2009 byl městským soudem informován, že v souladu s ustálenou praxí nebylo z důvodu jeho urychleného propuštění řízení zahájeno. V červenci 2009 Krajský soud v Brně zamítl stěžovatelův návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu s tím, že podle sjednocujícího stanoviska Nejvyššího soudu v případech, kdy je pacient propuštěn na svobodu, nemá být v řízení pokračováno. Stěžovatel se navíc dle krajského soudu může domáhat náhrady škody z titulu nesprávného úředního postupu. Ústavní soud v červnu 2010 odmítl ústavní stížnost stěžovatele pro zjevnou neopodstatněnost, jelikož dle jeho názoru článek 5 Úmluvy nezaručuje právo na přezkum zákonnosti již ukončené detence a stěžovatel neuvedl, že by uplatnil nárok podle čl. 5 odst. 5 Úmluvy a tento mu byl odepřen.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že přestože nebylo spolehlivě prokázáno, že je duševně nemocný, byl nedobrovolně hospitalizován. Dále namítal, že jeho zbavení svobody nebylo zákonné, a tudíž souladné s čl. 5 odst. 1 Úmluvy, jelikož soudy vůbec nerozhodly o přípustnosti jeho převzetí do léčebny.

Soud konstatoval, že v dubnu 2009, kdy se stěžovatel domáhal, aby soudy rozhodly o přípustnosti jeho převzetí do psychiatrické léčebny, již dle ustálené judikatury, která našla svůj odraz ve sjednocujícím stanovisku Nejvyššího soudu sp. zn. Cpjn 29/2006, soudy v obdobných situacích nemohly pokračovat v řízení. Stěžovatelem zvolený prostředek nápravy tedy nebyl adekvátním prostředkem ve smyslu čl. 35 odst. 1 Úmluvy.

Tímto prostředkem dle Soudu naopak byla žaloba na ochranu osobnosti proti dané psychiatrické léčebně. Soud připomněl, že právo na svobodu je integrální součástí práva na ochranu osobnosti. V obecné rovině je proto podle Soudu žalobu na ochranu osobnosti třeba považovat za účinný prostředek nápravy ve smyslu čl. 35 odst. 1 Úmluvy. Jednání nemocnice je v řízení posuzováno prisma-tem práva na svobodu a v případě nezákonnosti je žalobci přiznáno spravedlivé zadostiučinění. Tato žaloba je dle Soudu v daném kontextu účinná nejen teoreticky, ale i v praxi, jelikož minimálně Krajský soud v Ústí nad Labem v rozhodnutí ze dne 15. října 2010 žalobu podanou za obdobných skutkových okolností posoudil meritorně a Ústavní soud již nejméně ve dvou rozhodnutích (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 336/98 a I. ÚS 842/07) konstatoval, že osoby namítající porušení svého práva na svobodu z důvodu nedobrovolné hospitalizace se mohou nápravy svých práv domáhat občanskoprávní žalobou proti dané nemocnici. Stěžovatel naopak nepředložil žádný příklad, kdy by soudy za obdobných okolností konstatovaly, že § 11 a násl. občanského zákoníku nejsou použitelné. Soud tudíž uzavřel, že stěžovatelova tvrzení nejsou ničím víc než jen pochybnostmi o účinnosti daného prostředku nápravy, a proto jeho námitka musí být odmítnuta pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

B. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 4 ÚMLUVY

Stěžovatel v okolnosti, že soudy nerozhodly o přípustnosti jeho převzetí do psychiatrické léčebny meritorně, spatřoval i porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

Soud připomněl, že dle své judikatury se čl. 5 odst. 4 Úmluvy nevztahuje na řízení, která mohou sloužit k přezkumu zákonnosti již ukončených zbavení svobody, a to zvláště těch, která trvala krátkou dobu. V projednávaném případě šlo přesně o takovou situaci – stěžovatel byl propuštěn po 50 hodinách a během svého zbavení svobody se nepokusil zahájit žádné soudní řízení. Za těchto okolností tedy z čl. 5 odst. 4 Úmluvy nevyplývala pro stát povinnost zajistit stěžovateli přezkumné řízení. Článek 5 odst. 4 Úmluvy se dle Soudu nevztahoval ani na stěžovatelovy pokusy odstranit tvrzené průtahy v řízení o přípustnosti jeho převzetí do psychiatrické léčebny, které však dle českého práva za daných okolností nemělo být konáno, jelikož nešlo o návrhy na zahájení nového řízení.

Soud proto z těchto důvodů stěžovatelovu námitku prohlásil za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

C. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 5 ÚMLUVY

Stěžovatel konečně namítal, že ho neprovedení řízení o přípustnosti jeho převzetí do psychiatrické léčebny zbavilo možnosti domáhat se odškodnění za nezákonné zbavení svobody.

Soud připomněl, že čl. 5 odst. 5 Úmluvy je použitelný jen tehdy, bylo-li vnitrostátními orgány nebo Soudem shledáno porušení některého z ostatních odstavců článku 5 Úmluvy. Jelikož k takovému závěru žádný soud v projednávaném případě nedospěl, je stěžovatelova námitka nepřijatelná pro neslučitelnost *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy.

Rozhodnutí ze dne 11. září 2012 ve věci č. 9541/11 – Jan Krůta proti České republice

Výbor páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost týkající se zejména práva na přístup k Ústavnímu soudu je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

I. Skutkové okolnosti

Rozsudkem Městského soudu v Praze z července 2007 byl stěžovatel uznán vinným z trestného činu podvodu a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců s podmíněným odkladem. Vrchní soud v Praze v lednu 2009 zamítl stěžovatelovo odvolání a Nejvyšší soud následně v září 2009 odmítl stěžovatelovo dovolání; usnesení Nejvyššího soudu bylo stěžovateli doručeno dne 3. prosince 2009. Rozhodnutí městského a vrchního soudu napadl stěžovatel ústavní stížností, kterou Ústavní soud usnesením z července 2010 odmítl pro opožděnost s tím, že mu byla doručena až dne 17. února 2010, tedy po uplynutí šedesátidenní lhůty stanovené § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu.

Stěžovatel před Soudem tvrdil, že zákonnou lhůtu pro doručení ústavní stížnosti dodržel, což dokládal potvrzením o převzetí zásilky s otiskem razítka Ústavního soudu ze dne 20. ledna 2010.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel poukazoval na porušení článků 6 a 13 Úmluvy s tím, že byl zbaven práva na přístup k Ústavnímu soudu. Současně na poli stejných ustanovení Úmluvy kritizoval závěry vnitrostátních soudů v souvislosti s trestním řízením, které proti němu bylo vedeno.

Soud v první řadě připomněl, že ve světle jeho judikatury mohou v souvislosti s nedodržením povinností spojených s doručováním písemností za určitých okolností vyvstat otázky týkající se práva na přístup k soudu zaručeného článkem 6 odst. 1 Úmluvy. Úlohou Soudu je potom posoudit, zda stěžovatel učinil za účelem zachování tohoto svého práva všechny nezbytné kroky.

Soud následně konstatoval, že vláda sice zpochybňovala potvrzení o doručení předložené stěžovatelem, ale neprokázala jeho padělení nebo neplatnost. Stěžovatel sám nebyl povinen prokázat, že dopis obsahoval ústavní stížnost; bylo by úkolem vlády prokázat, co onoho dne Ústavní soud skutečně obdržel.

Soud ale přesto vyhověl námitce vlády, která upozorňovala na stěžovatelovu pasivitu. Bylo totiž prokázáno, že v rámci řízení o ústavní stížnosti dal Ústavní soud stěžovateli datum podání ústavní stížnosti (tj. ono pozdější datum, které považoval za relevantní) dvakrát na vědomí. Stěžovatel nicméně na žádný z dopisů Ústavního soudu nereagoval, datum podání ústavní stížnosti nerozporoval, čímž podle Soudu nejednal v souladu s povinností řádné péče při ochraně svých zájmů. V rozporu s podporným charakterem mechanismu Úmluvy tak staví Soud do role první instance, která by měla projednat otázku data podání ústavní stížnosti, jež mohla být zjevně vyřešena na vnitrostátní úrovni. V této části byla proto jeho stížnost prohlášena za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

Jako zjevně neopodstatněné posoudil Soud též námitky týkající se závěrů vnitrostátních soudů v trestním řízení vedeném proti stěžovateli, když vzhledem k dokumentaci, kterou měl k dispozici, a míře, v jaké Soudu přísluší tyto námitky posoudit, jakékoliv porušení práv a svobod zaručených Úmluvou neshledal.

Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci č. 56347/10 – Roman Miler proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost vznesená na poli článků 8, 13 a 14 Úmluvy je nepřijatelná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel, český státní občan, žil od roku 1993 ve Varšavě, kde se oženil s polskou státní příslušnicí, s níž se mu narodil syn. V roce 2000 byl vydán k trestnímu stíhání do České republiky. Za pokus vraždy

zde byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 15 let a k výkonu tohoto trestu byl zařazen do věznice v Mírově.

Od roku 2004 se stěžovatel zajímal o možnost předání k výkonu trestu do Polska, aby mohl být blíže své rodině. Stěžovatel tvrdil, že jeho rodina nemá dostatek finančních prostředků, aby ho mohla jezdit navštěvovat do České republiky, a jeho syn navíc v důsledku odloučení od něj trpí psychickými problémy. Formální žádost o předání nicméně podal až v roce 2010.

V květnu 2010 Ministerstvo spravedlnosti stěžovateli sdělilo, že v obdobných případech je předání možné analogickým postupem podle § 450 odst. 2 trestního řádu a pouze za výjimečných okolností, které však v projednávaném případě nebyly shledány. K žádosti o přezkoumání tohoto rozhodnutí náměstek ministra spravedlnosti stěžovateli v srpnu 2010 sdělil, že nenastaly žádné nové skutečnosti, které by odůvodňovaly změnu dosavadního postoje ministerstva.

K jeho další žádosti ministerstvo stěžovatele v prosinci 2010 informovalo, že k předání musí být splněna podmínka vzájemnosti mezi dotčenými zeměmi a musí se jednat o výjimečný případ, zejména z humanitárního hlediska. Samotná okolnost, že rodina trvale pobývá na území jiného státu, takovou výjimečnou situaci není. Stěžovateli bylo též sděleno, že v případě, že předloží lékařskou zprávu dokládající, že zdravotní stav jeho syna je v důsledku odloučení od otce vážně ohrožen, je ministerstvo připraveno se jeho věci znovu zabývat. Nutnou podmínkou ovšem též je, aby polské orgány s předáním souhlasily, což se prozatím nestalo.

V únoru 2012 stěžovatel opět požádal ministerstvo o předání do Polska. To mu v březnu 2012 sdělilo, že polské orgány již nevylučují převzetí stěžovatele, a proto ho vyzvalo, aby předložil lékařskou zprávu týkající se zdravotního stavu jeho syna. Nedlouho poté byl nicméně stěžovatel rozhodnutím Okresního soudu v Opavě podmíněně propuštěn na svobodu.

Během výkonu trestu odnětí svobody měl stěžovatel povolen jeden telefonický hovor s manželkou týdně v délce 10 minut. S manželkou udržoval též písemný styk o frekvenci zhruba jeden dopis za dva týdny. Na osobní návštěvu stěžovatele manželka ani syn nepřicestovali.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal, že české orgány tím, že odmítly zahájit řízení o jeho předání k výkonu trestu odnětí svobody do Polska, porušily jeho právo na respektování rodinného života. Dále poukazoval na to, že právní úprava upravující obdobné situace je zcela nedostatečná. Namítal též, že byl z důvodů svého státního občanství diskriminován, jelikož v případě, že by neměl české státní občanství, předán by byl. Konečně namítal, že jelikož Ministerstvo spravedlnosti nevydalo žádné rozhodnutí, neměl možnost se obrátit na soud.

Soud připomněl, že v zemích, které zavedly systém individuální ústavní ochrany lidských práv, je na stěžovateli, aby vyzkoušel míru poskytované ochrany. Poukázal též na skutečnost, že ústavní stížnost v České republice v obecné rovině vyhovuje požadavkům čl. 35 odst. 1 Úmluvy.

Pro projednávání případ Soud považoval za zvláště významné, že Ústavní soud má mj. pravomoc nařít orgánu veřejné moci, aby ukončil zásah do stěžovatelových základních práv a svobod, že Úmluva je součástí ústavního pořádku a Ústavní soud často odkazuje na judikaturu Soudu. Soud též zdůraznil, že Ústavní soud vykládá pojem rozhodnutí velmi široce a za rozhodující nebere formu daného právního aktu, ale jeho obsah a účinky. Ústavní soud však může přezkoumávat nejen rozhodnutí, ale může též rozhodnout o opatření nebo jiném zásahu orgánu veřejné moci a zakázat příslušnému orgánu, aby v porušování práva a svobody pokračoval. Ústavní soud tedy mohl konstatovat, že Ministerstvo spravedlnosti určitým postupem zasahuje do základních práv stěžovatele, a mohl mu přikázat, aby tento zásah ukončilo. Ministerstvo by bylo jeho rozhodnutím vázáno.

Jelikož tedy Soud neshledal žádný důvod, proč by ústavní stížnost stěžovatele, byla-li by podána v souladu se všemi procesními požadavky, neměla být řádně projednána s ohledem na práva zakotvená v Úmluvě a judikaturu Soudu a proč by pro něj nemohla přinést adekvátní nápravu, a jelikož se

stěžovatel na Ústavní soud neobrátil, prohlásil Soud jeho stížnost za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci č. 14991/08 – Oldřich Dračka a Eva Hlavenková proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl většinou hlasů k závěru, že stížnost na porušení práva na přístup k soudu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy je nepřijatelná z důvodu neslučitelnosti s ustanoveními Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelé se na vnitrostátní úrovni prostřednictvím žaloby na určení domáhali stanovení lhůty, v níž má vláda zaplatit náhradu za akcie znárodněných podniků, o které jejich rodiče přišli v důsledku tzv. Benešových dekretů a zákona o peněžní reformě z roku 1953. Soudy prvního a druhého stupně žalobě nevyhověly, dovolání stěžovatelů poté Nejvyšší soud odmítl s tím, že otázka údajně zásadního právního významu, kterou stěžovatelé v dovolání vymezili, není otázkou, na které by spočívalo rozhodnutí odvolacího soudu v jejich věci. Ústavní soud následně podanou ústavní stížnost odmítl jako opožděnou, neboť měl za to, že dovolání nebylo odmítnuto z důvodu závisejícího na uvážení Nejvyššího soudu ve smyslu § 72 odst. 4 zákona o Ústavním soudu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé namítali, že byli zbaveni přístupu k Ústavnímu soudu. Ačkoli s ohledem na početnou dosavadní judikaturu Soudu týkající se problematického posuzování přípustnosti ústavních stížností ve vztahu k dovoláním podaným v občanském soudním řízení (viz např. *Adamíček*, rozsudek ze dne 12. října 2010; *Tieze a Semeráková*, rozsudek ze dne 13. října 2011) existovalo velké riziko dalšího odsouzení České republiky za porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, podařilo se vládě toto nebezpečí odvrátit.

Soud totiž akceptoval její námitku nepřijatelnosti stížnosti pro neslučitelnost *ratione materiae* s ustanoveními Úmluvy ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Vláda ve svém stanovisku poukázala na to, že článek 6 Úmluvy je ve své občanskoprávní části v konkrétním případě použitelný pouze za podmínky, že předmětem daného vnitrostátního řízení byl spor o právo, o kterém lze alespoň hájitelným způsobem tvrdit, že je zakotveno ve vnitrostátním právním řádu. Soud shledal, že tomu tak v daném případě není, neboť z vnitrostátního práva neplyne, že by měli stěžovatelé nárok na náhradu za znárodněný majetek, tím méně se potom mohli v řízení před soudy domáhat určení lhůty k vyplacení takové náhrady.

Ostatní námitky stěžovatelů, týkající se údajné nespravedlivosti vnitrostátního řízení a jeho údajně nepřiměřené délky, byly prohlášeny za nepřijatelné již v rozhodnutí Soudu ze dne 4. října 2011.

Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 55488/08 – Ruslan Stepankiv proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost vznesená na poli článku 3 Úmluvy v souvislosti s neposkytnutím bezplatné léčby závažného onemocnění během pobytu ve vazbě je nepřijatelná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel (Ruslan Yaremchuk, v době podání stížnosti Ruslan Pazana a později Ruslan Stepankiv) je ukrajinským státním příslušníkem. V únoru 2007 byl zadržen Policíí České republiky a následně rozhodnutím Okresního soudu v Táboře umístěn do vazby. Byla mu diagnostikována infekce virem HIV ve stádiu B3 a doporučena antiretrovirální terapie. Tato mu byla bezplatně poskytována pouze do července 2007, přičemž její další pokračování bylo podmíněno přímou úhradou nákladů ze strany stěžovatele.

Stěžovatel si poté na absenci doporučené léčby opakovaně stěžoval u vězeňské služby a státního zastupitelství, nicméně jeho námitky byly vždy odmítnuty s odůvodněním, že v jeho případě se jedná o onemocnění, které je neléčitelné, přičemž léky, jejichž zajištění se domáhal, pouze zpomalují a oddalují průběh případného onemocnění AIDS. Jako nepracující a zdravotně nepojištěný cizinec, s jehož mateřskou zemí nemá Česká republika mezinárodní dohodu o poskytování lékařské péče a její úhradě, si byl stěžovatel ve smyslu příslušných zákonných ustanovení (zejména § 30 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, a § 18 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby) povinen hradit předmětnou léčbu sám.

V dubnu a září 2008 stěžovatel napadl prostřednictvím ústavních stížností usnesení Vrchního soudu v Praze z března a července 2008, kterými byly zamítnuty jeho stížnosti proti rozhodnutím nižších soudů o trvání vazby. Ústavní soud usneseními z června a listopadu 2008 obě ústavní stížnosti odmítl.

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích z února 2009 byl stěžovatel nakonec mj. odsouzen k trestu osmi a půl roku odnětí svobody a k trestu vyhoštění. Od trestu odnětí svobody bylo následně upuštěno a v listopadu 2009 byl stěžovatel vyhoštěn na Ukrajinu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal zejména porušení článku 3 Úmluvy v souvislosti s tím, že mu nebyla navzdory doporučením lékařů poskytnuta léčba jeho závažného onemocnění, čímž měl být vystaven nelidskému a ponižujícímu zacházení.

Soud vyhověl námitce vlády, podle níž stěžovatel nevyužil ústavní stížnosti proti opatření nebo jinému zásahu do základních práv ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu. Připomněl, že v případech týkajících se České republiky v souvislosti s požadavkem vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy v obecné rovině vyžaduje, aby stěžovatelé využili ústavní stížnosti, pakliže závažné skutečnosti nepoukazují na neúčinnost takového prostředku nápravy v konkrétním případě. Stěžovatel, který napadal soudní rozhodnutí týkající se trvání vazby, se však u Ústavního soudu domáhal toliko propuštění na svobodu. Ačkoliv se se svými námitkami týkajícími se neadekvátnosti zdravotní péče opakovaně obracel na vězeňskou službu i na státní zastupitelství, jejich rozhodnutí již nenapadl prostřednictvím ústavní stížnosti proti zásahu do jeho základních práv a neumožnil, aby byla jeho věc řešena již na vnitrostátní úrovni.

S odvoláním na subsidiární charakter kontrolního mechanismu Úmluvy proto Soud stížnost prohlásil za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 26852/09 – *Iveta Červeňáková proti České republice*

Senát páté sekce Soudu dospěl většinou hlasů k závěru, že stížnost na porušení článků 3 a 8 Úmluvy a článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě z důvodu protiprávní sterilizace a následné tvrzené nemožnosti domoci se peněžité náhrady za utrpenou nemajetkovou újmu je podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy nepřijatelná pro zneužití práva podat stížnost.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka byla v červenci 1997 v průběhu porodu svého druhého dítěte, který byl veden císařským řezem, v Městské nemocnici Ostrava-Fifejdy sterilizována. K tomuto zákroku stěžovatelka neudělila svobodný a informovaný souhlas. O skutečném významu sterilizace a jejích důsledcích se dozvěděla od svého ženského lékaře až v roce 2004. Následně se čtyřikrát pokusila o umělé oplodnění, avšak bez úspěchu.

V září 2004 se stěžovatelka obrátila na veřejného ochránce práv, který v lednu 2006 dospěl k závěru, že její sterilizace byla vykonána v rozporu s právními předpisy, jelikož k zákroku nedala platný souhlas a zákrok navíc nebyl schválen sterilizační komisí.

Na základě podnětu veřejného ochránce práv se věcí zabývala i Policie České republiky a následně Okresní státní zastupitelství v Ostravě a Nejvyšší státní zastupitelství. V listopadu 2008 byla věc definitivně odložena s tím, že nejde o podezření ze spáchání trestného činu a není namístě vyřídit věc jinak. V únoru 2009 Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatelky pro zjevnou neopodstatněnost.

V říjnu 2005 podala stěžovatelka proti uvedené nemocnici žalobu na ochranu osobnosti, ve které se domáhala omluvy a náhrady nemajetkové újmy. V říjnu 2007 dal Krajský soud v Ostravě stěžovatelce zapravdu a přiznal jí vedle omluvy i částku 500 tis. Kč. K odvolání žalované však Vrchní soud v Olomouci rozhodl v listopadu 2008 tak, že stěžovatelce přiznal toliko omluvu s tím, že právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích je již promlčeno. V červnu 2011 Nejvyšší soud s poukazem na nejnovější judikaturu Ústavního soudu rozsudek vrchního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, jelikož se soudy nezabývaly otázkou, zda námitka promlčení není v konkrétním případě v rozporu s dobrými mravy.

V listopadu 2011 uzavřela stěžovatelka s žalovanou nemocnicí smír, na základě kterého jí nemocnice měla mj. uhradit 500 tis. Kč jako náhradu nemajetkové újmy, a následně vzala svou žalobu na ochranu osobnosti zpět. V prosinci 2011 vrchní soud řízení zastavil. Jeho rozhodnutí nabylo právní moci v lednu 2012.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka poukazovala na porušení článků 3 a 8 Úmluvy, tedy zákazu mučení a jiného nelidského či ponižujícího zacházení a práva na respektování soukromého a rodinného života. Dále poukazovala na porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, tedy práva na pokojné užívání majetku.

Soud připomněl, že stěžovatelé mají podle čl. 47 odst. 6 jednacího řádu Soudu povinnost jej informovat o všech okolnostech, které jsou pro projednání stížnosti relevantní. Zneužitím práva podat stížnost může dle Soudu být i sdělení neúplné, a tedy zavádějící informace, pakliže se týká vlastního jádra stížnosti a toto pochybení nebylo dostatečným způsobem vysvětleno.

V projednávaném případě se Soud o skutečnosti, že se stěžovatelka s nemocnicí, ve které byla sterilizována, usmířila a v rámci smírného urovnání ji byla vyplacena nemalá částka, dozvěděl od vlády. Právní zástupce stěžovatelky se opakovaně snažil Soud přesvědčit, že stěžovatelka neměla v úmyslu tuto skutečnost před Soudem skrývat a toliko si nebyla jista, zda je oprávněna tuto informaci Soudu sdělit. Soud však konstatoval, že jeho vysvětlení, proč Soud informoval až 6 měsíců po uzavření smíru a zejména až poté, co tuto informaci Soudu sdělila vláda, není ani věrohodné, ani přesvědčivé. Byť Soud uznal, že předtím, než bylo řízení na vnitrostátní úrovni pravomocně skončeno, stěžovatelka mohla mít určité pochybnosti, zda je oprávněna o smíru informovat i jiné subjekty, skutečností zůstává, že stěžovatelka zůstala nečinná i poté, co řízení pravomocně skončilo.

Soud proto s přihlédnutím k významu dané informace pro řádné posouzení stížnosti uzavřel, že stěžovatelčino jednání bylo v rozporu s účelem práva podat stížnost, a proto je její stížnost nepřijatelná.

Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 36066/09 – Jana Pekařová proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost vznesená na poli článků 6 a 8 Úmluvy je nepřijatelná částečně pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a částečně pro zjevnou neopodstatněnost.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelka je matkou trojčat, která se jí narodila v roce 1999. V listopadu 2002 stěžovatelka podala k Okresnímu soudu ve Zlíně návrh na úpravu práv a povinností k nezletilým dětem pro dobu po rozvodu a v listopadu 2003 společně s dětmi opustila otce dětí. V červenci 2004 rozhodly okresní soud a Krajský soud v Brně o svěření dětí do výchovy otce. Stěžovatelka následně neúspěšně napadla rozhodnutí obecných soudů ústavní stížností.

V únoru 2006 podala stěžovatelka k okresnímu soudu mj. návrh na svěření dětí do své péče. Okresní a krajský soud však svými rozsudky z prosince 2007 a ledna 2009 tento návrh zamítly. Stěžovatelka se následně neúspěšně obrátila na Nejvyšší a Ústavní soud. V průběhu let 2009 až 2010 neúspěšně podala několik dalších návrhů na svěření dětí do své péče. V roce 2009 se stěžovatelka rovněž opakovaně domáhala určení lhůty k provedení procesního úkonu, které však postupně Vrchní soud v Olomouci a krajský soud zamítly.

V červenci 2006 podala stěžovatelka k okresnímu soudu návrh na úpravu styku s dětmi. K tomu došlo následně rozsudkem okresního soudu z listopadu 2006 a částečně také usnesením krajského soudu z dubna 2007. Při jednom ze styků s dětmi však stěžovatelka v srpnu 2008 odvezla děti do Velké Británie, kde s nimi setrvala až do prosince 2008, dokud britský *High Court of Justice* nerozhodl o navrácení dětí do České republiky. V prosinci 2008 následně okresní soud předběžným opatřením rozsah styku stěžovatelky s dětmi omezil, nicméně v březnu 2009 jej opět rozšířil s tím, že stěžovatelce zakázal vycestovat s dětmi z České republiky. Krajský soud v dubnu 2009 rozsah styku znovu změnil a nařídil vypracování znaleckého posudku v oboru dětské psychologie. V září 2009 stěžovatelka podala návrh na výkon rozhodnutí o svém právu na styk s dětmi a v květnu 2010 se domáhala nařízení předběžného opatření, kterým by soud mj. otci dětí za nerespektování práva stěžovatelky na styk s dětmi uložil pokutu. V lednu 2011 okresní soud ustanovil nového znalce, který vyšetřil otce i děti. Stěžovatelka se k vyšetření nedostavila, přičemž podle dostupných informací minimálně od března 2011 pobývá mimo Českou republiku.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelka před Soudem předně namítala, že jí děti nebyly svěřeny do péče a že rozsah jejího styku s dětmi byl upraven značně omezujícím způsobem. Kritizovala rovněž skutečnost, že vnitrostátní orgány nereagovaly na její návrhy týkající se výkonu její práva na styk, ačkoliv jí otec dětí ve styku s dětmi od roku 2005 bránil.

Soud nejprve uvedl, že námitky stěžovatelky je třeba posoudit ve světle záruk, které skýtají články 6 a 8 Úmluvy, zaručující po řadě právo na spravedlivý proces a právo na rodinný život. Jako zjevně neopodstatněnou odmítl nejprve námitku, kterou stěžovatelka poukazovala na nepřiměřenou délku řízení zahájeného v únoru 2006. Podotkl, že zatímco požadavek přiměřenosti délky řízení v daném případě byl zřejmě naplněn, stěžovatelka jednak nevyčerpala vnitrostátní prostředek nápravy spočívající v žádosti o zadostiučinění podle zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, jednak k délce řízení vlastním jednáním, s ohledem na svou procesní aktivitu a únos dětí, značně přispěla.

Soud dále připomněl, že článek 8 Úmluvy nezaručuje tomu kterému rodiči právo na svěření dětí do jeho péče. K posouzení takových otázek jsou povolány příslušné státní orgány, které musí vzít při svém rozhodování v úvahu zejména zájem nezletilých dětí. Právě ve světle tohoto zájmu nedospěly vnitrostátní soudy k závěru o potřebě změny prostředí, ve kterém se dětem jinak dařilo, přičemž svá rozhodnutí řádně odůvodnily. I námitka směřující k výsledku řízení, kterým byly děti svěřeny do péče otce, je proto zjevně neopodstatněná.

Ohledně námitky týkající se rozsahu práva stěžovatelky na styk s dětmi Soud předně stěžovatelce vytknul, že předmětná soudní rozhodnutí nenapadla ústavní stížností, a v tomto ohledu označil námitku za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy.

Zaměřil se tedy toliko na postup vnitrostátních orgánů v rámci řízení o výkonu stěžovatelčina práva na styk s dětmi. Připomněl, že v situacích, kdy dojde ke konfliktu mezi rodiči ohledně výkonu styku s jejich dětmi, článek 8 Úmluvy vyžaduje, aby státní orgány přijaly opatření za účelem sjednocení rodiče s jeho dětmi, a to s ohledem na zájmy a práva všech zúčastněných osob a zejména nejlepší zájem dítěte. Nic však neopravňuje rodiče, aby sám podnikal kroky, kterými by mohl poškodit zdraví a rozvoj dítěte.

S ohledem na skutkové okolnosti případu se Soud podivil nad tím, proč stěžovatelka, která tvrdí, že jí otec dětí neumožňuje styk již od roku 2005, podala první návrh na úpravu styku s dětmi až v červenci

2006. Tomuto návrhu bylo přitom vyhověno a následně byl rozsah styku pouze nepatrně pozměněn v dubnu 2007. V té době bylo současně prokázáno, že stěžovatelka se s dětmi vídala v rozsahu určeném příslušnými rozhodnutími soudů. Později však byla potřeba reagovat na situaci, kdy stěžovatelka své děti unesla, a rozsah styku byl proto v prosinci 2008 omezen. Pokud stěžovatelka tvrdí, že měla v následujícím období potíže se s dětmi vídat, měla se s příslušným návrhem obrátit na vnitrostátní soud. V naprosté většině svých podání nicméně navrhovala svěřením dětí do své péče, přičemž návrh na výkon styku podala poprvé až v září 2009. V této době se nicméně dvě ze tří dětí se stěžovatelkou stýkat odmítaly, na což reagoval opatrovník doporučením otci, aby navštívil s dětmi psychologa. Otec dětí však stěžovatelce ve styku nebránil.

V dané situaci tedy nelze státním orgánům vytýkat, že předpokládaly vydání nového rozhodnutí ve věci podmíněného vypracováním znaleckého posudku. Znaleckému zkoumání naopak brání sama stěžovatelka. Nebyla přitom nikdy zcela zbavena kontaktu se svými dětmi, mimo období, kdy setrvala ze své vlastní vůle v cizině, přičemž otec dětí její právo na styk s dětmi respektoval. Státní orgány, které byly ostatně lépe postaveny k tomu, aby nastolily rovnováhu mezi jednotlivými zájmy dotčených osob, projevíly úsilí složitou situaci řešit. Pozitivní povinnosti státu vyplývající z Úmluvy přitom nespočívají v povinnosti dosáhnout konkrétního výsledku, ale pouze v povinnosti vynaložit k tomu určité prostředky. Podstatným faktorem je potom vždy vzájemné porozumění a spolupráce všech dotčených osob. Ve světle relevantních okolností případu tedy ani skutečnost, že soudy nikdy formálně nerozhodly o návrhu ze září 2009, kterým se stěžovatelka domáhala výkonu rozhodnutí o právu na styk, neměla za následek porušení práva stěžovatelky na soukromý život.

I tuto námitku proto Soud jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 16861/08 – Jiří Šál proti České republice

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stížnost týkající se odlišného věku odchodu do důchodu u žen a mužů v závislosti na počtu vychovaných dětí, vznesená na poli článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 1 Protokolu č. 1, je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

I. Skutkové okolnosti

V říjnu 1975 byl stěžovateli svěřen do výchovy syn, o nějž se staral až do jeho zletilosti v roce 1987. V listopadu 2003 zamítla Česká správa sociálního zabezpečení žádost stěžovatele o starobní důchod z důvodu nedosažení důchodového věku s tím, že zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v tehdejší znění, neumožňoval snižování důchodového věku u mužů v závislosti na počtu vychovaných dětí. Stěžovatel se následně se svým nárokem neúspěšně obrátil na Krajský soud v Praze.

Na základě stěžovatelovy kasační stížnosti, opírající se o námitku diskriminačního charakteru použitého § 32 zákona o důchodovém pojištění, který stanovil rozdílný výpočet důchodového věku v závislosti na počtu vychovaných dětí u mužů a žen, Nejvyšší správní soud řízení přerušil a navrhl Ústavnímu soudu toto ustanovení zrušit. V říjnu 2007 však Ústavní soud tomuto návrhu nálezem zveřejněným pod č. 341/2007 Sb. nevyhověl. Nejvyšší správní soud v listopadu 2007 zamítl i stěžovatelovu kasační stížnost.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud předně odkázal na svůj rozsudek ve věci *Andrle* (č. 6268/08, rozsudek ze dne 17. února 2011), ve kterém konstatoval, že právní úprava, podle které je v České republice snižován důchodový věk pouze ženám, byla původně konstruována jako jistá kompenzace za ztížené postavení žen ve společnosti, a sledovala tedy legitimní cíl. Připomněl rovněž, že Česká republika přijala progresivní opatření v rámci svého důchodového systému, který má nadále lépe odpovídat společenskému a demografickému vývoji. Vládu České republiky potom nebylo možné vinit z toho, že neučinila rychlejší kroky k úplnému sjednocení důchodového věku pro muže a ženy. Přístup zvolený v daném případě byl rozumně a objektivně odůvodněný a zůstane takovým až do doby, kdy s ohledem na společenský a ekonomický vývoj nebude třeba ve vztahu k ženám volit zvláštní přístup.

Soud dále připomněl zásadu, podle které soulad odlišného zacházení výlučně na základě pohlaví s Úmluvou vyžaduje existenci velice závažných důvodů. Současně je však státním u přijímání obecných opatření v rámci dlouhodobější hospodářské a sociální politiky a zejména potom v rámci důchodového systému – co do výběru konkrétních opatření – obecně přiznáván široký prostor pro uvážení.

Soud neakceptoval argument stěžovatele, podle něhož je třeba projednávaný případ odlišit od případu Andrie, když, na rozdíl od stěžovatele v posledně jmenovaném případě, své dítě vychovával ještě za minulého režimu, a jeho postavení tak bylo srovnatelné se ženami, neboť se musel současně starat o svého syna a pracovat na plný úvazek. Zdůraznil, že relevantní právní úprava (zákon o důchodovém pojištění) byla přijata již v roce 1964, tedy před skutkovými okolnostmi případu a mnohem dříve, než Česká republika ratifikovala Úmluvu. Důchodový systém navíc vyžaduje určitou stabilitu a spolehlivost tak, aby jeho účastníkům umožnil celoživotní plánování rodiny a kariéry. Z tohoto důvodu Soud uznal, že veškeré změny důchodového systému musejí být prováděny postupně, opatrně a uměřeně tak, aby neohrozily sociální smír, předvídatelnost důchodového systému a právní jistotu.

V daném případě považoval Soud za podstatné, že v České republice probíhá důchodová reforma, v rámci níž dojde mimo jiné ke sjednocení a k celkovému zvýšení důchodového věku u mužů a žen. Vzhledem k historickému kontextu rozdílného zacházení s muži a ženami a k probíhající důchodové reformě nelze nakonec žalovanému státu vytýkat ani to, že z daného mechanismu, kdy je důchodový věk snižován v závislosti na počtu vychovaných dětí pouze u žen, nezavedl možnost činit výjimky. Rozhodnutí státních orgánů, které odmítly stěžovateli přiznat starobní důchod dříve, než na to měl ze zákona nárok, tedy bylo v souladu s prostorem k uvážení, který stát v daném ohledu požívá, a stížnost je proto zjevně neopodstatněná.

Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věcech č. 31933/08 a další – *Jaroslav Čadek a další proti České republice*²⁷

Senát páté sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že nebylo porušeno právo stěžovatelů na ochranu vlastnictví zaručené článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

I. Skutkové okolnosti

Rozsudek se týká celkem deseti stížností podaných sedmi různými stěžovateli. Všichni stěžovatelé v určité době koupili od oprávněných osob nároky na vydání náhradního pozemku podle § 11 zákona o půdě (zákon č. 229/1991 Sb.).

Někteří stěžovatelé uzavřeli s Pozemkovým fondem České republiky v rámci tzv. zvláštního režimu v červnu 2005 smlouvy o převodu pozemků, kterými byly jejich nároky vypořádány. Pozemkový fond však po několika měsících úspěšně uplatnil návrhy na určení, že vlastníkem je stále Česká republika. Soudy vzaly za prokázané, že nedošlo k veřejné nabídce daných pozemků, a smlouvy tak byly uzavřeny neplatně.

V ostatních případech podali stěžovatelé v průběhu roku 2005 proti Pozemkovému fondu žaloby o uložení povinnosti vydat konkrétní pozemky. Ty však byly zamítnuty s odůvodněním, že právo stěžovatelů na vydání náhradního pozemku zaniklo k 31. prosinci 2005 v důsledku tzv. restituční tečky, zavedené zákonem č. 253/2003 Sb.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé se zejména cítili dotčeni na svém právu na ochranu vlastnictví (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě), neboť jejich majetkový nárok na vydání náhradních pozemků nakonec nedošel uspokojení.

²⁷ Jedná se o tyto stížnosti: č. 60084/08, 6185/09, 52792/09 a 53518/09 – *Jaroslav Čadek*, č. 46696/09 – *Hana Puchtová*, č. 42151/10 – *Ivo Pastorek a Viktor Pavlíček*, č. 20939/11 – *Jarmila Vorlíčková*, č. 63546/10 a 10862/11 – *Karel Wimětal*, č. 10185/10 – *Ústav pro strukturální politiku v zemědělství, a. s.*, a č. 3167/11 – *Landštejn, s. r. o.*

Někteří stěžovatelé poukazovali zároveň na údajnou diskriminaci zavedenou nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/05 ze dne 13. prosince 2005, kterým byla příslušná zákonná ustanovení upravující restituční tečku prohlášena za protiústavní pouze ve vztahu k původním oprávněným osobám či jejich dědicům, nikoli však vůči osobám, kterým byly – jako v jejich případě – nároky na vydání náhradního pozemku oprávněnými osobami postoupeny. Na poli článku 6 Úmluvy (právo na spravedlivý proces) a článek 13 Úmluvy (práva na účinný vnitrostátní prostředek nápravy) také poukazovali na to, že jejich žaloby byly zamítnuty z důvodu prekluze nároku i přesto, že se na soudy obrátili ještě před uplynutím restituční tečky.

Pro případ úspěchu ve sporu stěžovatelé uplatnili nároky na spravedlivé zadostiučinění v celkové výši necelých 200 milionů korun (v této sumě však nejsou započítány nároky dvou stěžovatelských společností, neboť ty je přesně nevyčíslily).

A. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1

Soud předně prohlásil dvě ze stížností zčásti za nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost, pokud jde o prohlášení smluv o vydání pozemků za neplatné. Konstatoval, že rozhodnutí soudů měla zákonný základ a byla přiměřená veřejnému zájmu na ochraně práv skutečných vlastníků. Další námitky nepřijatelnosti stížností vznesené vládou – námitka nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy a námitka absence podstatné újmy v případě jedné stěžovatelky – však byly zamítnuty.

Dále Soud uvedl, že zde sice došlo k zásahu do práv stěžovatelů, nicméně vzhledem k tomu, že i po tzv. restituční tečce měli nárok na finanční kompenzaci, nelze říci, že byli svého majetku zbaveni. Připustil dále, že předmětný zásah měl dostatečný zákonný základ a sledoval legitimní cíl ukončit restituční proces, byť na druhou stranu zpochybnil, že by tento cíl byl zvláště naléhavý, když dosavadní délka celého procesu byla na újmu spíše oprávněných osob než veřejného zájmu.

Co se týče přiměřenosti zásahu do práv stěžovatelů, Soud přihlédl zejména k tomu, že stěžovatelé z valné většiny nároky na náhradní pozemky zakoupili v první polovině roku 2005, tedy s vědomím, že k jejich uspokojení nebude zbývat více než několik měsíců. Skutečnost, že za nároky zaplatili více, než byla jejich nominální hodnota, byla tak jejich vlastním rizikem. Státu také nelze přičítat k tíži, že finanční kompenzace ve výši nominální hodnoty nároku vypočtené podle cen z roku 1991 může být výrazně nižší než hodnota náhradních pozemků, kterých se stěžovatelé později domáhali, neboť tento rozdíl je pouze výsledkem působení tržních sil.

Soud poté zvláště zhodnotil konkrétní okolnosti případů jednotlivých stěžovatelů, přičemž vždy dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nepřekročily široký prostor pro vlastní uvážení a nejednaly zjevně nerozumně, když ukončily možnost uspokojit předmětné restituční nároky prostřednictvím vydání náhradních pozemků.

Konstatoval proto, že k porušení článku 1 Protokolu č. 1 nedošlo.

B. OSTATNÍ TVRZENÁ PORUŠENÍ ÚMLUVY

Co se týče námitky porušení zákazu diskriminace ve smyslu článku 14 Úmluvy, Soud podotkl, že odlišné zacházení založené na způsobu nabytí restitučního nároku není důvodem, který by spadal pod uvedené ustanovení Úmluvy. Uplatněná námitka je proto zjevně neopodstatněná.

Soud zároveň konstatoval, že neshledává žádný náznak porušení článků 6 a 13 Úmluvy.

PŘÍLOHA Č. 3: KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE

V roce 2012 v kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, která je součástí Ministerstva spravedlnosti (viz ustanovení § 11 odst. 5 zákona č. 2/1969 Sb., ve znění zejména zákona č. 135/1996 Sb.) a jejíž postavení a činnost se dále řídí zejména zákonem č. 186/2011 Sb., o poskytování součinnosti pro účely řízení před některými mezinárodními soudy a jinými mezinárodními kontrolními orgány, a Statutem vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, schváleným usnesením vlády ze dne 17. srpna 2009 č. 1024, působili:

JUDr. Vít Alexander Schorm	vládní zmocněnec	
JUDr. Mgr. Jiří Kmec, Ph.D.	zástupce vládního zmocněnce	do 31. prosince 2012
Ing. Bc. Ota Hlinomaz, LL.M.	odborný referent	od 1. září 2012
Mgr. Taťána Jančárková	odborná referentka	od 1. září 2012
JUDr. Miluše Kindlová, Ph.D.	odborná referentka	rodičovská dovolená
Mgr. Petr Konůpka	odborný referent	
Mgr. Viktor Kundrák	odborný referent	
Mgr. Eva Petrová	odborná referentka	
Mgr. Tomáš Pustina	odborný referent	do 30. června 2012
Kateřina Holá	pracovnice sekretariátu	

Kancelář vládního zmocněnce sídlí na adrese Na Děkance 3, Praha 2. Lze ji kontaktovat:

- telefonicky na čísle 221 997 437,
- telefaxem na čísle 221 997 445 a
- elektronickou poštou na adrese kvz@msp.justice.cz.

PŘÍLOHA Č. 4:

METODIKA ZPRACOVÁNÍ STATISTIKY AGENDY STÍŽNOSTÍ

Při zpracování údajů o stížnostech oznámených vládě do jednotlivých kategorií v grafu uvedeném v úvodu této zprávy byla použita následující metodika.

Počítá se každá registrovaná stížnost zasláná vládě České republiky zvlášť, ať už Soud žádal o stanovisko k její přijatelnosti a odůvodněnosti (což byl případ více než 99 % stížností) nebo ne, bez ohledu na to, zda byla kauza určitého stěžovatele postupně registrována v několika stížnostech. U stížností také není brán zřetel na počet stěžovatelů, kteří je podali.

Rozsudky o smírném urovnání, kterým předcházela rozsudek ve věci samé (jehož závěrem bylo konstatování porušení Úmluvy), se v tomto přehledu neobjevují mezi uzavřenými smíry; tyto případy figurují pouze v kategorii stížností, u nichž bylo shledáno porušení Úmluvy (týká se kauz *Zich a ostatní, Otava a Diallo*). Obdobně to platí pro případy, v nichž byl napřed vydán odsuzující rozsudek ve věci samé a teprve později odsuzující rozsudek ke spravedlivému zadostiučinění (*Chadimová, Družstevní záložna PRAHA, Forminster Enterprises Limited, Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo*).

Kategorie stížností, v nichž nebylo zjištěno žádné porušení Úmluvy, zahrnuje jak rozsudky o neporušení (senátní rozsudek ve věci *D. H. a ostatní* o neporušení tu ovšem není započítán; byl totiž překonán rozsudkem velkého senátu, jehož závěrem bylo konstatování porušení Úmluvy), tak konečná rozhodnutí o nepřijatelnosti stížností. Je namístě upozornit na to, že počet stížností neodpovídá počtu rozhodnutí nebo rozsudků o nich vydaných, protože jednotlivé rozsudky nebo rozhodnutí mohou řešit současně více stížností (např. ve věcech *Krejčíř a Kohlhofer a Minarik* bylo dvěma rozsudky rozhodnuto po řadě o dvou a třech stížnostech) a není navíc rozlišováno, zda v rozsudku, který řeší více stížností, byly některé prohlášeny za nepřijatelné nebo nedůvodné, zatímco u jiných Soud konstatoval porušení Úmluvy (např. *BENet Praha, spol. s r. o.*), někdy je registrace do více stížností spíše dílem náhody (např. *Konečný* nebo *Macready*).

Je také třeba zohlednit skutečnost, že některé stížnostní námitky mohou být v rozsudku o porušení shledány za odůvodněné, zatímco jiné nikoli. Ani tyto nuance nejsou v grafu zachyceny.

Kategorie uznání porušení zahrnuje případy, kdy řízení skončilo jednostranným prohlášením vlády.

OBSAH

ÚVOD	3
I. NALÉZACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ.....	5
1.1. ROZHODNUTÍ SOUDU O STÍŽNOSTECH PROTI ČESKÉ REPUBLICE.....	5
1.1.1. ODSUZUJÍCÍ ROZSUDKY	5
1.1.2. ROZSUDKY O NEPORUŠENÍ ÚMLUVY A ROZHODNUTÍ O NEPŘIJATELNOSTI.....	6
1.1.2.1. Rozsudky o neporušení Úmluvy	6
1.1.2.2. Rozhodnutí o odmítnutí stížností	7
1.1.3. STÍŽNOSTI, O NICHŽ BYLO ŘÍZENÍ ZASTAVENO.....	7
1.1.3.1. Smírně urovnané případy.....	8
1.1.3.2. Případy uzavřené jednostranným prohlášením vlády	8
1.1.3.3. Stížnosti vzaté zpět.....	9
1.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI A JINÉ AKTIVITY V ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM	9
II. VYKONÁVACÍ ČÁST AGENDY STÍŽNOSTÍ.....	11
2.1. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ.....	11
2.1.1. PŘÍPADY VYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ	12
2.1.1.1. Rozsudky z roku 2012.....	12
2.1.1.2. Rozsudky z doby dřívější	12
2.1.2. PŘÍPADY NEVYŽADUJÍCÍ DALŠÍ INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ.....	13
2.2. OBECNÁ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ	14
2.2.1. PŘÍPADY S TRVAJÍCÍ POTŘEBOU PŘIJETÍ OBECNÝCH OPATŘENÍ.....	14
2.2.1.1. Vzdělávání romských dětí pět let po rozsudku velkého senátu	14
2.2.1.2. Další rozsudky, u nichž přetrvává potřeba přijmout obecná opatření k nápravě	15
2.2.2. PŘÍPADY BEZ TRVAJÍCÍ POTŘEBY PŘIJETÍ OBECNÝCH OPATŘENÍ	16
DOSLOV	18
PŘÍLOHA Č. 1: ANOTACE ODSUZUJÍCÍCH ROZSUDKŮ	21
Rozsudek ze dne 12. ledna 2012 ve věcech č. 12266/07, 40059/07, 36038/09 a 47155/09 – <i>Pekárny a cukrárny Klatovy, a. s., proti České republice</i>	21
Rozsudek ze dne 19. ledna 2012 ve věci č. 74152/01 – <i>Rodinná záložna, spořitelní a úvěrní družstvo, proti České republice</i> (ve věci spravedlivého zadostiučinění)	23
Rozsudek ze dne 9. února 2012 ve věci č. 42856/06 – <i>František Oldřich Kinský proti České republice</i>	24
Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci č. 23944/04 – <i>Petra Eremiášová a Katarína Pechová proti České republice</i>	27
Rozsudek ze dne 16. února 2012 ve věci č. 48203/09 – <i>Day s. r. o. a ostatní proti České republice</i>	29
Rozsudek ze dne 27. září 2012 ve věcech č. 7398/07, 31244/07, 11993/08 a 3957/09 – <i>Maxim Chadzitaskos a Vilém Franta proti České republice</i>	30
Rozsudek ze dne 18. října 2012 ve věci č. 37679/03 – <i>Lukáš Bureš proti České republice</i>	32
Rozsudek ze dne 25. října 2012 ve věci č. 30241/11 – <i>Artur Buishvili proti České republice</i>	34
Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 46203/08 – <i>Igor Tseber proti České republice</i>	36
Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 23419/07 – <i>Milan Sýkora proti České republice</i>	37
Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věci č. 58874/11 – <i>Roman Minarik proti České republice</i> (č. 4)	39

PŘÍLOHA Č. 2: ANOTACE ZAMÍTAVÝCH ROZSUDKŮ NEBO ODMÍTAVÝCH ROZHODNUTÍ....	41
Rozsudek ze dne 2. února 2012 ve věci č. 20240/08 – <i>Růžový panter, o. s., proti České republice</i>	41
Rozhodnutí ze dne 21. února 2012 ve věci č. 48228/08 – <i>František Šumbera proti České republice</i>	42
Rozsudek ze dne 5. dubna 2012 ve věci č. 8968/08 – <i>Zdeněk Jirsák proti České republice</i>	43
Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci č. 1848/12 – <i>Pavel Uhl proti České republice</i>	45
Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci č. 5081/11 – <i>Lukáš Bureš proti České republice (č. 2)</i>	47
Rozhodnutí ze dne 11. září 2012 ve věci č. 9541/11 – <i>Jan Krůta proti České republice</i>	49
Rozhodnutí ze dne 25. září 2012 ve věci č. 56347/10 – <i>Roman Miler proti České republice</i>	49
Rozhodnutí ze dne 9. října 2012 ve věci č. 14991/08 – <i>Oldřich Dračka a Eva Hlavenková proti České republice</i>	51
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 55488/08 – <i>Ruslan Stepankiv proti České republice</i>	51
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 26852/09 – <i>Iveta Červeňáková proti České republice</i>	52
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 36066/09 – <i>Jana Pekařová proti České republice</i>	53
Rozhodnutí ze dne 23. října 2012 ve věci č. 16861/08 – <i>Jiří Šál proti České republice</i>	55
Rozsudek ze dne 22. listopadu 2012 ve věcech č. 31933/08 a další – <i>Jaroslav Čadek a další proti České republice</i>	56
PŘÍLOHA Č. 3: KANCELÁŘ VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE	58
PŘÍLOHA Č. 4: METODIKA ZPRACOVÁNÍ STATISTIKY AGENDY STÍŽNOSTÍ.....	59
OBSAH	61

Zpráva za rok 2012

o stavu vyřizování individuálních oznámení podaných proti České republice k Výboru OSN pro lidská práva

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva v rámci Ministerstva spravedlnosti jménem České republiky vyřizuje agendu individuálních oznámení podaných proti České republice k Výboru OSN pro lidská práva (dále jen „Výbor“), který je kontrolním orgánem Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (dále jen „Pakt“).

Do konce roku 2012 bylo České republice postoupeno ke stanovisku celkem 60 oznámení,¹ některá z nich se týkala více osob.²

Podobně jako předešlé zprávy o případech individuálních oznámení proti České republice před Výborem, předkládané vládě pravidelně od roku 2004 vždy za uplynulý kalendářní rok, obsahuje tato zpráva jen stručné informace o změnách, k nimž v dané agendě ve sledovaném období došlo.

Nové názory nebo rozhodnutí Výboru vůči České republice

Výbor během roku 2012 nevydal vůči České republice žádný názor (*views*), ale toliko tři rozhodnutí (*decision*). V jednom případě bylo řízení zastaveno. Všechny projednávané věci se týkaly restituční problematiky, resp. dřívějšího zabavení majetku, který nebyl po roce 1989 vydán kvůli restriktivním podmínkám stanoveným restitučními zákony, jmenovitě podmínce státního občanství.

Oznámení byla odmítnuta jako nepřijatelná, a to ve všech třech případech pro zneužití práva stížnosti, když Výbor shledal, že oznamovatelé s jeho oslovením příliš meškali, aniž byli schopni pro to podat nějaké rozumné vysvětlení. Jedná se o tato rozhodnutí:

- rozhodnutí ze dne 23. července 2012 o oznámení č. 1844/2008 *B. K. (Blanka Kučera)*³ *proti České republice* (prodlení oznamovatelky trvalo téměř 9 let od posledního vnitrostátního rozhodnutí v její věci),
- rozhodnutí ze dne 23. července 2012 o oznámení č. 1848/2008 *D. V. a H. V. (Dennis a Helena Vernak)* *proti České republice* (Výbor oznamovatelům vytkl prodlení od vydání zákona o mimosoudních rehabilitacích a od uplynutí lhůt pro uplatnění restitučního nároku podle tohoto zákona),

¹ Dvě oznámení byla v minulosti odmítnuta bez stanoviska vlády.

² Uvedený počet 60 komunikovaných oznámení je teoreticky možno zvýšit o jednu položku, protože oznámení č. 1582/2007 je shodné s oznámením č. 1842/2008 *Věra Kudrna proti České republice*.

³ Výbor začal svá rozhodnutí anonymizovat.

- rozhodnutí ze dne 29. října 2012 o oznámení č. 1849/2008 *M. B. (Marie Batlík) proti České republice* (oznamovatelka sice nebyla povinna vyčerpat neúčinné prostředky nápravy, ale jinak se v jejím případě uplatnil tentýž závěr jako v předchozí věci).

V jednom případě Výbor řízení zastavil:

- sekretariát Výboru dne 2. dubna 2012 oznámil českým orgánům tuto skutečnost ohledně oznámení č. 1845/2008 *Stan Smelhaus proti České republice*, neboť oznamovatel neodpověděl na stanovisko vlády z roku 2008.

Implementace názorů Výboru v České republice

V této oblasti nenastaly na straně České republiky žádné znatelné změny (implementace názorů, v nichž bylo konstatováno porušení zákazu diskriminace restituční podmínkou státního občanství, realizována není) a lze plně odkázat na naše předchozí zprávy o stavu vyřizování individuálních oznámení, včetně tam uvedených pasáží věnovaných určité problematičnosti tohoto setrvalého postoje.

Nová oznámení komunikovaná vládě České republiky

Výbor vládě v roce 2012 nezaslal k zaujetí stanoviska žádné oznámení.

